

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ANTRENÖR-SPORCU ARASINDAKİ İLİŞKİLERDE
BAĞLANMA STİLLERİ ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK VE
GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

Özlem ZENGİN

DOKTORA TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman
Doç. Dr. Hayri DEMİR

KONYA-2019

ONAY SAYFASI

S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Özlem ZENGİN tarafından savunulan bu çalışma, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Erkan Faruk ŞİRİN

Selçuk Üniversitesi

İmza

Danışman: Doç. Dr. Hayri DEMİR

Selçuk Üniversitesi

İmza

Üye: Doç. Dr. Ekrem BOYALI

Selçuk Üniversitesi

İmza

Üye: Doç. Dr. Mehmet DEMİREL

N.Erbakan Üniversitesi

İmza

Üye: Doç. Dr. M. Fatih YÜKSEL

N.Erbakan Üniversitesi

İmza

ONAY:

Bu tez, Selçuk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.....

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, Antrenör-Sporcu Arasındaki İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmamın her aşamasında bana yardım eden destek olan danışmanım Doç. Dr. Hayri DEMİR'e teşekkür ederim. Ayrıca; Prof. Dr. Erkan Faruk ŞİRİN, Prof. Dr. Erbil HARBİLİ, Doç. Dr. Ezgi ERTÜZÜN, Doç. Dr. Sultan HARBİLİ, Doç. Dr. Uğur ABAKAY, Doç. Dr. Ekrem BOYALI, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ALTIN, Dr. Öğr. Gör. Selçuk BUĞDAYCI ve tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmanın verilerinin ortaya çıkmasında yardımını esirgemeyerek farklı illerden gönüllü olarak çalışmama katılan antrenör ve sporculara, kapsam analizinde görüş bildiren, konusunda uzman değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmamıza 17102020 proje numarası ile destek veren Selçuk Üniversitesi BAP Koordinatörlüğüne teşekkür ederim.

Bana her zaman destek olan biricik kızım Büşra ZENGİN, eşim Prof. Dr. Mehmet ZENGİN, spor hayatımda çok farklı yeri olan Babam Ahmet TUFAN KARABAYRAKTAR ve biricik Annem Şükran KARABAYRAKTAR'a teşekkür ederim.

Özlem ZENGİN
KONYA 2019

SİMGELER VE KISALTMALAR

CAAS	: Coach- Athlete Attachment Scale
ASAB	: Antrenör-Sporcu Arasında Bağlanma Stilleri Ölçeği
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
GFI	: Goodness-of- Fit Index
AGFI	: Adjusted Goodnes-of-Fit Index
CFI	: Comparative Fit Index
RMSEA	: Root Mean Square Error of Approximation
AMOS	: Analysis of Moment Structures

İÇİNDEKİLER

SİMGELER VE KISALTMALAR	iii
ÖZET.....	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
1.1.Tanımlar	5
1.2. Bağlanma Kuramı.....	8
1.2.1. Bağlanmanın Tanımı	9
1.3. Bağlanma Teorileri.....	11
1.3.1. Freud'un Teorisi	11
1.3.2. Lorenz'in Teorisi	12
1.3.3. Harlow'un Teorisi.....	13
1.3.4. Bowlby'nin Bağlanma Teorisi.....	15
1.3.5. Mary Ainsworth'un Bağlanma Kuramına Katkıları	17
1.3.6. Bartholomew'in Dörtlü Bağlanma Modeli	22
1.4. Bağlanma ve Psikopatoloji.....	23
1.5. Spor ve Bağlanma	25
2. GEREÇ VE YÖNTEM.....	29
2.1. Evren ve Örneklem.....	29
2.1.1. Çalışmaya Alınma Kriterleri.....	30
2.1.2. Çalışma Dışlama Kriterleri	31
2.2. Veri Toplama Araçları.....	31
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	31
2.2.2. Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği	31
2.3. Verilerin Analizi.....	32
2.4. Araştırmanın Etik Boyutu	32
3.BULGULAR	33
3.1. Kapsam Analizi	33
3.2. Pilot çalışma	35
3.3. Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Stilleri Ölçeğine (ASAB İlişkin Bulgular	46
4. TARTIŞMA	62
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
6. KAYNAKLAR	77

7. EKLER.....	84
8. ÖZGEÇMİŞ.....	90

ÖZET

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Antrenör-Sporcu Arasındaki İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Özlem ZENGİN

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ/KONYA- 2019

Bağlanma stilleri insanların diğer kişilerle nasıl etkileşim kurduklarıyla ve deneyimlerinden nasıl etkilendikleriyle ilgilidir. İnsan hayatının ilerleyen yıllarında bağlanma stilleri istikrarda değişiklik gösterebilir. Bundan dolayı sportif ortamlarda da akranların, meslektaşların, sporcuların, antrenörlerin veya eğitimcilerin bağlanma stillerinin birbirlerinden etkilenmesi mümkündür. Antrenör-sporcu/sporcu-antrenör arasındaki ilişkiler sportif sürecin başarısı için oldukça önemlidir. Davis ve Jowett spor bağlamında bilgi ve anlayış üretmek için bağlanma teorisinin temel yapılarından faydalanarak sporcu-antrenör arasındaki ilişkilerde bağlanma stillerinin ve bunların geçerli ve güvenilir bir ölçüsünün gerekliliğini ifade etmiş ve bu amaçla yeni bir psikometrik ölçek geliştirmiştir. Bu çalışmanın amacı Davis ve Jowett (2013) tarafından geliştirilen “Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Arasındaki İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği (ASAB)’nin Türkçe geçerliği ve güvenilirliğini test ederek Türkçe uyarlamasının yapılmasıdır.

Çalışma grubunu 554 sporcu ve 511 antrenör oluşturmuştur. ASAB’ın Türkçe uyarlaması için sırasıyla; dil geçerliği, kapsam geçerliği, pilot çalışma, yapı geçerliği ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Verilerin analizinde; SPSS ve AMOS Programları kullanılmıştır. Araştırmada CAAS’ın yapı geçerliliğini kontrol etmek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.

AFA’ya örneklem grubunun yeterliliği ve uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile Barlett Sphericity testine bakılmıştır. Faktör analizi sürecinde ise Varimax dik döndürme tekniği uygulanmıştır. Her iki versiyonun Madde Test Toplam Korelasyonuna ve madde ayırt edicilik değerlerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sporcu/antrenör-antrenör/sporcu versiyonlarında 3 faktörlü ve 19 maddeli ölçek elde edilmiştir. ASAB Ölçeği sporcu-antrenör/antrenör-sporcu versiyonlarının 3 faktörden oluşan modelinin toplam verilerle uyum derecesini incelemek amacıyla DFA yapılmıştır. Yapılan analizde model-veri uyumuna bakılmış ve iyileştirme yapılmıştır. Sonrasında yenilenen uyum indeksi hesaplamalarında uyum indeksleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı görülmüştür (Sporcu: RMSEA 078; GFI 90; AGFI 863; CFI 900; χ^2 ise 4.366(p=,000) CMIN/df 4,366 / Antrenör: RMSEA 076; GFI 90; AGFI 859; CFI 903; χ^2 ise 3,943(p=,000) CMIN/df 3,943). Ölçeğin; Antrenör-Sporcu Bağlanma versiyonu için $\alpha=0,775$, Sporcu-Antrenör Bağlanma versiyonu için ise $\alpha=0,836$ değeri ile güvenilir bir ölçüm aracı olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak; Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Arasındaki İlişkide Bağlanma Stili Ölçeği (ASAB)’nin Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirlenerek Türkçe uyarlaması yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma Stilleri; Egzersiz ve Spor Psikolojisi.

SUMMARY

REPUBLIC of TURKEY
SELÇUK UNIVERSITY
HEALTH SCIENCES INSTITUTE

Validity and Reliability Study of Attachment Styles Scale in Relationships Between Coach and Athlete

Özlem ZENGİN

Department of Sports Management

PhD THESIS/KONYA- 2019

Attachment styles are about how people interact with others and how they are affected by their experience. In the later years of human life, attachment styles may vary in stability. Therefore, it is also possible to influence the attachment styles of peers, colleagues, athletes, coaches or trainers in sports environments. The relationships between the coach and the athlete/the athlete and the coach are very important for the success of the sporting process. Davis and Jowett have used the basic structures of bonding theory to produce knowledge and understanding in the context of sports, and expressed the need for a valid and reliable measure of their attachment style in the relationship between the athlete and coach and they developed a new psychometric scale for this purpose.

The aim of this study is to test the Turkish validity and reliability of the attachment styles in the relationship between the ‘coach and athletes/athletes and coach’ developed by Davis and Jowett (2013).

The study group consisted of 554 athletes and 511 coaches. For the Turkish adaptation of ‘coach and athletes/athletes and coach’, respectively; language validity, content validity, pilot study, structure validity and reliability analyzes were performed. In the analysis of data; SPSS and AMOS Programs are used. In the study, Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were performed to check the structure validity of CAAS.

The Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient and the Barlett Sphericity test were examined for the adequacy and suitability of the sample group to AFA. In the factor analysis process, Varimax vertical rotation technique was applied. The item test total correlation and item discrimination values of both versions were examined. As a result of the analysis, 3-factor and 19-item scale were obtained in the ‘coach and athletes/athletes and coach’ versions. DFA was conducted to examine the compatibility of the 3-factor model of ‘coach and athletes/athletes and coach’ scale ‘coach and athletes/athletes and coach’ versions with total data. In the analysis, the model-data harmonization was examined and improvement was made. Afterwards, it was seen that the accepted values for fit indexes were obtained in the renewal index calculation (Athlete: RMSEA 078; GFI 90; AGFI 863; CFI 900; χ^2_{2ise} 4,366(p=,000) CMIN/df 4,366 / Coach: RMSEA 076; GFI 90; AGFI 859; CFI 903; χ^2_{2ise} 3,943(p=,000) CMIN/df 3,943). Scale; for Coach-Athlete Attachment version, $\alpha = 0,775$ is determined as a reliable measurement tool with the value of $\alpha = 0,836$ for the Athlete- Coach Attachment version.

As a result; it was determined that the Attachment Style Scale Relationship between Coach-Athlete/Athlete-Coach is a valid and reliable measurement tool in Turkish culture and it was adapted in Turkish.

Key Words: Attachment Styles; Exercise and Sport Psychology

GİRİŞ

İnsan yavrusu diğer canlıların yavrularına göre ana ve babalarının (rahatlatıcı–ilgilenen figür) yardımına daha uzun süre muhtaçtır. Bu kaçınılmaz durum yüzünden insanlar, topluluk halinde yaşama ve bağlanma eğilimi göstermektedir. Bebekler içgüdüsel olarak yaşayabilmek amaçlı yakınında ve kendini güvende hissettiren, (güvenli üs, güvenli cennet, yakınlık) dış dünyayla ilgili deneyimleri yüksek bir figüre bağlanır. Bu ilişkinin niteliği ve bebeğin içsel çalışma modeli gelecekteki hayatını kurmasında ve insan ilişkilerinde temel oluşturur.

Bowlby'e (1980) göre bakıcı ve çocuk arasında kurulan güvenli bağlanma ilişkisi çocuğa yaşamsal değer ve sağlıklı psikolojik gelişim olanağı sağlar. Yaş aldıkça tatmin edici ilişkiler kurma kapasitesine zemin hazırlar. Bireyin bağlanma stili kişiler arası ilişkilerinde ve ilişkilerde yaşanan problemleri algılama, yaklaşım ve çözümleme şeklinde etkilidir.

Bireyin yetişkinlik dönemine bakıldığında, depresyonun, agorafobinin ve sınır kişilik bozukluğunun, özellikle ayrılma anksiyatesiyle ve bağlanma stiliyle yakın ilişkisi olduğu görülmüştür. Kanıtlara dayanılarak denebilir ki, annenin erken dönem kaybı ya da bebekle- bakıcı arasındaki tatmin etmeyen kalitesiz ilişki, özellikle de ilgisizlik ve bakımda aksamalar da eşlik ediyorsa, kişi yetişkin yaşamında zorluklar karşısında depresyona daha eğilimli hale geliyor demektir (Harris ve Bifulco 1991).

İnsan hayatında günlük problemler ve stresli olaylarla karşılaşabilir. Araştırmalar, yaşanan bu zorlukların kişinin sağlığını; fiziksel ve ruhsal anlamda etkileyebileceğini göstermektedir. Yaşanan bu zorluklarla kişinin başa çıkmadaki en önemli bireysel kaynağı problem çözme becerileridir. Etkili olmayan çözümsüz problemler kişinin üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmakta ve ruhsal uyumsuzluğa neden olmaktadır (Ergin ve ark 2013).

Araştırmalar güvensiz bağlanma stilleriyle problem çözme davranışları ve ruhsal belirtiler arasında kuvvetli ilişki bulmuştur. Bağlanma kuramı, erken dönemdeki bebek-bakıcı ilişkileriyle edinilmiş bağlanma yönelimlerinin, ileriki

yaşantılarında kişilerin stresli durumlarla başa çıkma yollarını ve bunun sonucunda sağlığının etkilenebileceğini öngörmektedir (Ergin ve ark 2013).

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde, kişiler arası ilişkilerinde problem çözme becerilerinin iyi olduğu, problemlere olumlu yaklaştıkları, problem çözerken yapıcı oldukları, kendilerine güvendikleri, sorumluluktan kaçmadıkları ve problemlerin çözümünde ısrarcı bir tutum içinde oldukları bulunmuştur. Yetişkin iletişimde bağlanma stillerinin etkili olduğu göz önünde bulundurulursa, erken çocukluk yaşantısından itibaren ilk bakıcılarının bebeklere ve başkalarına olumlu bakış açısıyla yaklaşımları ve geliştirmelerini destekleyecek davranışlar sergilemeleri gerekmektedir. Bu sonuçtan yola çıkıldığında anne veya ilk bakıcılarına, çocuk ve ergenlerle olan ilişkilerindeki kalitenin çocuğun olumlu benlik gelişimindeki yeri anlatılmalıdır. Özellikle ebeveyn, öğretmen ve eğitimcilere konuyla ilgili eğitimler verilmeli, olumlu başkaları düşüncelerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır (Arslan ve ark 2012).

Bireylerin yaşam döngülerini sürdürebilmeleri ve sosyal varlık olmaları nedeniyle birlikte yaşamaları gerektiğini biliyoruz. Toplum içerisinde bireyler ilişkilerini belli düzende, temel çıkarlar doğrultusunda, iş birliği içerisinde yürütürler. Sporda toplumsal bir olaydır. İnsanlar ortak bir etkinlik içerisinde, belli kurallara dayalı olarak spor yaparlar. Aynı zamanda sporu izleyerek de bu etkileşime katılırlar. Spor, olimpizm ruhuyla yani dostluk, kardeşlik, daha iyi ve güzele ulaşmak, din, dil ırk gözetmeksizin politik görüş vs üstünde, insan aklının gelişmesini hedefleyen ve uyum içinde gelişebileceğini düşünen bir felsefeyi içerir. Fakat günümüzde devletler sporu ülkelerinin varlıklarını ve güçlerini gösterdikleri başarının önemsendiği etkinlikler haline dönüştürmüşlerdir. Büyük sportif oyunlara ev sahipliği yapmak ve başarılı sporcularla temsil edilerek kazanmak, sporun uluslararası diplomasi anlamında araç olarak kullanıldığını göstermektedir.

Bu bağlamda sporcuların ve spor adamlarının geliştirilmesi önem taşır. Bireyler doğuştan gelen yetenekleri ve sonradan öğrendiği davranışlarının ışığında uygun çalışma programlarıyla fiziksel durumunu geliştirebilir. Bu süreç içerisinde hedefe yönelik farklı fiziksel davranışlar geliştirdikleri görülür. Sportif alandaki faaliyetlere katılan bireylerde, hedefe yönelik olarak performanslarını bir önceki performanslarının üzerine çıkarma istek ve çabası içerisinde olurlar. Bu davranışlar

fiziksel ve psikolojik özellikler şeklinde kendini gösterir. Diğer yandan mevcut fiziksel performansın en üst düzeye çıkarılabilmesinde etkili olan psikolojik durumlarının da unutulmaması gerekir (Abakay 2010).

Sportif başarının temel unsurları bedensel performans, zihinsel performans ve psikolojik performanstır. Güncel araştırmalar, sporda (sporcu-antrenör) kendine güven ve sosyal problem çözmenin yani stresli durumda çözüm üretip, başa çıkabilmenin, depresyona girdiğinde (kişilik bozuklukları, alkol, doping vb) psikolojik becerilerin öğretilmesinin sporcularda %40 ile %90 oranında fayda sağladığını göstermektedir. Spor da eğitimin yalnızca kaslar üzerinde yapılmaması, insani niteliklerden biri olan duygu ve düşünce sisteminin de eğitilmesi gerektiği anlaşılmaktadır (Ürkmez 2008).

Sporcunun performansını artırmada önemli bir yer tutan antrenör – sporcu ilişkisinin, günümüzde popüler konular arasında yer alması, özellikle ülkemizde bu tip çalışmaların yeterince olmaması ve bu çalışmalar sonucunda antrenör-sporcu ilişkilerinin düzeyleri ile ilgili önemli bilgilere ulaşabilme isteği çalışmalara yön vermiştir. Antrenör davranışlarının sporcu tarafından gözlenip algılanma şeklinin, sporcu performansını etkilediği düşünülmekte ve araştırmaların bu yönden incelenmesi, başarılı ya da etkili antrenörlük için önem teşkil etmektedir (Altıntaş ve ark 2012). Kısacası spor ortamında, sporcunun antrenörüyle ilişkisi, onun gelişimi (psiko sosyal-fiziksel) açısından önemlidir (Jowett ve Cockerill 2003).

Davis ve Jowett (2010) sporcuların antrenörlerini, üç temel bağlama işlevini yerine getirmek için güvenli bir üs, güvenli cennet, yakınlık anlamında bir hedef olarak gördüklerini ve algıladıklarını tanımlamışlardır. Sporcuların güvensiz bağlanma stilleri ile antrenör-sporcu (antrenör-sporcu ilişkisi) memnuniyeti arasında ki ilişkiyi bulmuşlardır. Antrenörün sporcular tarafından önemli bir bağlanma figürü; yardıma ihtiyacı olduğunda başvurabileceği, çoğunlukla yakınında olan spor ortamını keşfetme ve anlamasına yardımcı olan tecrübeli, sporu anlaması için temel oluşturan güvenilir kişi olarak gördüğünü bulmuşlardır (Davis ve Jowett 2010).

Araştırmanın Amacı

Bu bilgilere dayanarak konunun önemi doğrultusunda “Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Stilleri” ölçeğinin Türk popülasyonu için

uygunluğu merak uyandırmaktadır. Bu alışmada, Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Stilleri Ölçeğinin Türkiye için geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılarak Türkçe uyarlamasının yapılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın nemi

Bu lm aracıyla, kişiliğin ve kişiler arası ilişkilerin temelini oluşturan bağlanma kuramının sporda anlaşılması ve bir eğitimci olarak antrenörün, sporcunun bağlanma stillerini ne lde etkilediğinin (terside söz konusu) belirlemek amaçlanmıştır. Ulusal ve uluslararası literatürde sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Sporcuya ve antrenöre bir farkındalık yaratarak başarılı ve ruhen de sağlıklı sporcular ve antrenörler yetiştirilmesine destek sunacağı uzun vadede beklenmektedir. Bu konunun gündeme gelmesi ile Türk sporunun başarisına olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu lm aracının bu konuyla ilgili spor psikolojisi alanındaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu araştırmada, bağlanma kuramına ilişkili olan antrenör-sporcu arasındaki bağlanma stillerine ait ölçeğin uyarlanmasıyla spor psikolojisinde çalışan akademisyenlere, alanda çalışan psikolojik performans danışmanlarına, spor psikologlarına, antrenörlere ve bu alanda çalışacak diğer kişilere yarar sağlaması düşünülmektedir. Araştırmalardan elde edilecek verilerin başta milli takımlarda, profesyonel kulüplerde, alt yapılarda, spor okullarında olmak üzere tüm federasyonlarca spor bilimciler aracılığı ile kullanılacağı düşünülmektedir. Konunun önemine rağmen ulusal ve uluslararası literatürde sınırlı sayıda çalışmalar bulunmakla beraber son yıllarda popüler olmaya başlamıştır. Bu lm aracının Türk popülasyonuna uyarlanması ile bu konudaki araştırmaların artacağı ve bu çalışmanın gelecekteki çalışmalara yön vereceği düşünülmektedir.

Sayıtlar

- Antrenör ve sporcunun bağlanma stillerinin Coach-Athlete Attachment Scale (CAAS) leğinin araştırma için gerekli verileri sağladığı kabul edilmiştir.
- Araştırmaya katılan antrenörlerin ve sporcuların Türkçeye uyarlanan ölçeğe gerçek durumlarını yansıtarak, içten cevap verdikleri kabul edilmiştir.

Araştırmanın Hipotezleri

- Antrenör-Sporcu/Sporcu Antrenör Bağlanma Stilleri Ölçeği Antrenör versiyonu Türk popülasyonu için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır.
- Antrenör-Sporcu/Sporcu Antrenör Bağlanma Stilleri Ölçeği Sporcu versiyonu Türk popülasyonu için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır.

1.1.Tanımlar

Spor

Spor genel olarak bakıldığında, belirli kurallara göre, bireysel veya takım halinde uygulanan, yarışma ve haz amacı güden sosyalleştiren, fiziksel aktivitedir (Filiz 2010).

Bireyin fizyolojik ve psikolojik yönden sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik anlamda belli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Yetim 2000).

Sporcu

Spor yapan kişilere denir. Uğraştığı spor dalı gereği katıldığı müsabaka ya da yarışmalarda performansını sergilemesi karşılığında kazanç elde etmeyen sporculara amatör sporcu, bedel alanlara ise profesyonel sporcu denir (İnal 2009).

Antrenör

Genel ya da ilgili spor dalına özgü bir biçimde, spor etkinliklerini ve antrenmanlarını yaptırarak; sporcuyu teknik, taktik, kondisyon, psikolojik, sosyolojik ve zihinsel açıdan amacına uygun şekilde basamaklı olarak üst düzey verimliliğe ulaştıran eğitici kişidir (Sevim 2018).

İlişki ve İletişim

İlişki, iki canlının arasında kurulan bağ iken; iletişim canlılar arasındaki ilişkinin oluşması için kullanılan kanaldır.

Bağlanma

Bağlanma, ilk bakıcısıyla bebek arasında kökeni tehlikeden koruma güvenliği ve desteği içeren yoğun duygusal bağıdır (Bowlby 1982). Bağlanma kişinin hastalandığında, korktuğunda veya tehlike altında hissetinde, ilişki kurduğu ve yakınlarında olması için güçlü bir istek hissettiği figüre karşı duyguları yoğun hislerdir (Bartholomew ve Horowitz 1991).

İçsel Çalışma Modelleri

Bağlanma kuramının temel kavramlarından biri zihinsel modeller, diğer adıyla içsel çalışan modellerdir. Bakıcıyla oluşan ilişkilerinin temelinde bebekler ne bekleyeceklerini öğrenip buna göre davranışlarını oluşturmaktadırlar. Bakıcı da temelde bebeklerin ne beklediğini öğrenip davranışlarını bu doğrultuda ayarlamaktadırlar. Bu beklentiler aslında içsel çalışma modellerini belirlemektedir. Kişiler bu modelle karşısındaki kişinin ulaşılabilirlik ve tepkiselliğini kestirmeye çalışır (Hazan ve Shaver 1994).

İçsel modeller çoğunlukla farkında olmaksızın çalışan, kişiye başkalarının davranışları hakkında (özellikle bağlanma figürü) ve niyetlerine ilişkin çıkarım yaparak yorumlamak ve kendi davranışlarını bu doğrultuda yönlendirmektir (Bretherton ve ark 1989).

Bebeklikte geliştirilen bu model ilerleyen yaşlarında da yakın ilişkilerinde kullanacağı modeldir. Kısacası kişinin benlik ve başkaları modeli bu şekilde gelişir.

Benlik modeli, kişinin kendini ne ölçüde sevgiye layık, değerli bir birey olarak gördüğüdür.

Başkaları modeli de kişinin diğerlerini ne ölçüde güvenilir, ilgi ve sevgi sunmaya hazır olarak algıladığıdır.

İçsel çalışma modelleri, diğer insanların davranışları hakkında öngörüye sahip olmak ve bireyin ilişkisel amaçlarına ulaşmak için kendi davranışlarını planlamasına yardımcı olur (Feeney Noller ve ark 1999). İçsel çalışan modellerin işlevi; bağlanma figürüne karşı kişinin kendi davranışlarını yönlendirmek ve karşı tarafın davranışını yorumlamaktır (Bretherton ve ark 1989).

Bağlanma Stili

Araştırmalarda bağlanma stillerini farklı sınıflandıran bilim adamları olmuştur. Ainsworth yetişkin bağlanma stillerini; Waters ve Wall'ın 1978 yılındaki çalışmalarını temel alarak, çocuklarda gözlenen üç bağlanma biçimini, üçlü sınıflandırma yöntemiyle ele almışlardır. Bu sınıflandırma ve ölçme yöntemi günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır (Sümer ve Güngör 1999).

Bebeğin hayatının ilk yıllarında geliştirdiği içsel çalışma modelleri onların kişilik özelliklerini ve aynı zamanda bağlanma stillerini de belirlemiş olur. Louise Davis ve ark. geliştirdiği ve Türkçe uyarlamasını yaptığımız antrenör - sporcu bağlanma stilleri ölçeğinde de bu sınıflandırma kullanılmıştır. Burada kullanılan bağlanma stilleri sınıflandırması;

Güvenli Bağlanma Stili

Hem kendine hem de dış dünyaya karşı güvenen olumlu ve iyimserdir. Başkalarının sorumluluklarını alabilirler. Tehdit altında bile umutlu kalabilirler. Terk edilme korkusu ve kıskançlık tepkileri yok gibidir. Uzun ve sağlıklı ilişkiler kurabilirler.

Kendini güvende hisseden bebekken ihtiyaçları karşılanan ve bakıcıyla kaliteli zaman geçiren yetişkinlerin bağlanma stilidir. Bebekken bağlandığı kişinin gitmesine üzülse dahi bu duruma tahammül edebiliyorsa güvenli bağlanma gerçekleşmiştir.

Kaçınan (Güvensiz) Bağlanma Stili

Özgüvenler düşüktür. Olumsuz özelliklerini başkalarına yansıtırlar. Yakınlık kurma, stres altında destek almaya korkarlar. Korku ve kaygılarını hasıraltı ederler. Kimse onlar için yeterince iyi değildir.

Bakıcılarının soğuk olduğu, bebekken istediği ilgiyi göremediğinden kendine ve dış dünyaya güvenemezler. Bağlandığı kişi yanında olsa da olmasa da tepki vermezler.

Kaygılı (Güvensiz) Bağlanma Stili

İlk bakıcıları istikrarsız şekilde çocuğun bakımını karşılamışlardır. Bazen aşırı ihmalkâr bazen çok ilgili olması çocuğu zamanından önce bağımsız olmaya itmiştir. Bebekliklerinde bağlandıkları kişiden ayrıldığında çok huzursuz ve huysuz olurlar. Geri döndüğünde bile sakinleşmekte zorluk yaşar ve olumsuz duygular hafiflemez.

Bu tip yetişkinler olumsuz duygulara odaklanırlar. Yüksek kaygı bilişsel yetilerini etkiler ve sağlıklı değerlendirme yapamazlar. Duygular inişli çıkışlıdır. Kendileri ve öteki algıları olumsuzdur. Eşe karşı abartılı ilgi gösterme ve reddedilmeye ilişkin uyarıları abartılıdır.

1.2. Bağlanma Kuramı

Anne-çocuk (ilk bakıcı) arasındaki ilişki konusundaki araştırmaların önemli bir bölümü bağlanma konusunu içermektedir (Donley1993).

1950'lerin son kısmında ve 1960'ların başları da Bowlby, Ainsworth ve diğerleri ilk bakıcılar (öncül ilgi verenlerle-anne) ve çocukları arasında var olduğuna inanılan, birini diğerine bağlayan, duygusal bağın etkili doğasını açıklayan kuramı geliştirdiler (Hollist ve Miller 2005). Bağlanma teorisi olarak isimlendirilen bu kuram da Bowlby'nin, Darwin'den etkilendiği ve klasik analitik yaklaşımdan farklı olarak insanın statik bir yapıda olmadığı ve etrafıyla kurduğu etkileşimlerin etkililiğine odaklanmıştır (Solmus 2008).

Bu kuram; gözlenen çocuk-bakıcı duygusal etkileşiminin, yetişkinlik boyunca da gelişim etkilerini açıklamaya yöneliktir. Kuramın temelini atan John Bowlby ve kurama katkılar yapan Mary Salter Ainsworth olmuştur (Ainsworth ve Bowlby 1991, Mikulincer ve Shaver 2007). Bowlby ilk olarak etoloji, deneysel psikoloji ve öğrenme kuramlarından faydalanarak çocuk gelişimi için temel olacak, aynı zamanda psikoloji ve psikiyatrinin birçok alanı için doğurguları (sonuçları) sunmuş ve geliştirmek üzere çalışmıştır (Steven-Hinde 1988). Erken dönem bağlanma araştırmalarında büyük ölçüde bebek-bakıcı ilişkilerini davranışsal olarak gözlemlemeye odaklanılmıştır (Ainsworth 1973). İzleyen dönemde araştırmalar

bağlanmanın bilişsel tarafına eğilmiş, bağlanma davranış örüntülerinin hayat boyu sürekliliği vurgulanarak, önemsenmeye başlanmıştır (Main ve ark 1985).

Bağlanma Kuramı ve Psikoanalitik Kuramlar (nesne ilişkileri kuramı, Sullivan'ın Kişiler Arası Psikanalitik Kuramı) kişiler arası ilişkileri açıklamaya yönelik çalışmalar yaparken bazı farklılıklar gösterirler. Bağlanma kuramı patolojiden ziyade zihinsel sağlığa vurgu yapar. Ayrıca bakıcılarıyla olan duygusal bağlarında fantezileri de içeren içsel yönleriyle değil, gerçek yaşantılarla ve bunlara ilişkin çıkarımlarla (zihinsel temsillerle) ilgilenir. Bağlanma Kuramı sınına bilen önermeler sunarak da araştırma bulgularıyla desteklenmektedir (Güngör 2000).

Bu kuram, çocukların anne- babaya (bakıcı) karşı gösterdikleri duygusal bağın (duyguları tanımlama, anlama, düzenleme) nasıl ve neden ortaya çıktığını, kişilerin ve kişiler arası ilişkilerin düzenlenmesinde bu dönemde edinilen bağlanma stilinin nasıl etkilendiğini açıklamaya çalışmaktadır. Kurulan bu ilişkisinin niteliğini, bebek ile bakıcı arasında ki iletişimin kalitesi belirler (Atasoy 1996, Atasoy ve ark 1997, Zeanah ve ark 1993).

Bu ilişkideki ilk süreci, açlık ve susuzluk, temizlik gibi gereksinimlerin giderilmesidir. Bunun ardından, annenin bebeğiyle geçirdiği kaliteli zaman dilimi ve bu zaman dilimindeki ilişkinin niteliği bağlanma açısından önemlidir (Goodfriend 1993). Bebeğin duygusal-sosyal açıdan gelişimi, öncül bakım verenlerin duyarlılığı ve mevcut bağın kuvvetlenmesi ile olur (Denham 1993, Isabella 1993). Bağlanma kuramı, hayatın ilk yıllarında oluşturulan bağlanma örüntülerinin, içsel çalışan modeller aracılığıyla hayatın daha sonraki dönemlerine pek değişmeden aktarıldığını ileri sürer.

1.2.1. Bağlanmanın Tanımı

Bağlanma, insanların hayatlarında kendileri için önemli buldukları kişilere karşı geliştirdikleri kuvvetli duygusal bağlar olarak tanımlanmaktadır (Bowlby 1969, 1973). Bowlby (1969) göre, bebeklerin içgüdüsel olarak bağlanma davranışı göstermeye yatkınlıkları ve koruyucu, kendinden daha deneyimli yetişkine ihtiyaç duydukları ve bu kişilere bağlandıkları, fakat bu bağlanma ilişkisinin kalitesinin, bakıcı ya da ebeveynleri ile çocuk arasındaki etkileşimin nasıl olacağına bağlı olduğudur (Cassibba ve ark 2000).

Başka bir ifadeyle bağlanma çocukların korunması ve bağımsız olabilmeleri amaçlı onları ileriki yaşamlarına ebeveynlik yönünden hazırlamak için ve aileyi birbirine bağlayan sürekli duygusal yakınlığı ifade etmektedir. Bebeklerin fiziksel ve duygusal açıdan yetersiz ve donanımsız olmaları onları bağımlı kılmaktadır. Bundan dolayı ebeveynleriyle geliştirdikleri bağlanmanın kalitesi onlar için fiziksel ve psikolojik iyilik hallerinin ve büyüme -gelişimlerinin temelini oluşturmaktadır (Rees 2011).

Bağlanma, bir kişinin korktuğunda, yorulduğunda veya hasta olduğunda bir figürle ilişki kurmak veya yakınlık aramak için duyduğu güçlü bir istek olarak tanımlanabilir. Eğer birey kendini tehdit altında hissetmezse ya da bağlanma figüründen ayrılmazsa bağlanma davranışı harekete geçmez (Bowlby 1980,1982).

Erwin ise biyolojik açıdan ele alarak, çocuğun uyum sağlayıcı tarafının gelişmesini, böylece türün devamlılığını tasarlanmış bir mekanizma olarak bağlanmayı tanımlamıştır (Erwin 1993).

Yeni doğan bebeklerin, herhangi bir nesneyle veya insanla bir arada olmak yerine annelerinin ses ve gülümsemelerini ve onlarla bir arada olmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Anne ile bebek arasındaki yüz yüze ilişkinin önemini vurguladıkları yazılarında Cohn ve Tronick (1987), annenin bebeğine iletisi olumlu ise duygu ifadelerinin (gülümseme, oyunlar oynama 'ce' türü, hayvan taklit ve sesleri çıkarma gibi) bebekler için de olumlu duygular uyandırdığı bunun neticesinde uygun tepkiler verdiklerini belirlemişlerdir. İlk yıllarda kurulan bağlanma stili gelecekteki ilişki örüntülerinin ilk işareti niteliğini de taşımaktadır (Troy 1995). Araştırmacılar anne ile bebek arasındaki tensel bağın önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Annenin bebeğini çıplak olarak kucaklamasıyla, bağlanma arasında olumlu yönde bir ilişki olabileceğini ileri sürmektedirler. Bu nedenle, doğumu izleyen ilk 45-60 dakikalık zamanda bebek uyanık ve algıları açık olduğundan anne ile olan teması oldukça önemlidir (Soysal ve Bodur 2005).

Bağlanma, bireyin (çocuğun) diğeriyle kurduğu duygusal bağ- yakınlık olarak tanımlanmaktadır (Ainsworth 1989).

Duygusal bağ kurma yatkınlığı ve gereksinimi yeni doğanların hayatlarını sürdürebilmeleri için gerekli ve gelişimsel açıdan önemlidir. İşlevsel olarak da

bağlanma sistemini ifade eder. Buist ve ark (2004) bağlanma üzerine yaptıkları araştırmaların da bağlanmanın iki ayrı düzlem içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini söylemişlerdir. İlki bağlanma çalışmasının yapıldığı gelişimsel döneme odaklanan, ikincisi ise bağlanma figürünün önemine odaklanan çalışmalardır. Gelişimsel dönem çalışmalarında çocuk bağlanmasının davranışsal yönüne odaklanırken, ergenlik ve yetişkinlik dönemine odaklanan diğer çalışmalar ise bağlanmanın duygusal-bilişsel yönünü ele almaları gerektiği üzerinde odaklanmışlardır. Bağlanma figürünün önemine odaklanan çalışmalara göre bağlanmanın niteliği ilişkiye özgüdür. Bu tip çalışmalar son yıllarda artmaya başlamıştır.

Bağlanmayla ilgili psikolojide çok fazla tanım yapıldıysa da bağlanmanın tanımının basit hali çocuğun güven içinde olup kendini bir duygusal yakınına bırakabilmesidir. Burada kendini bırakabilme hali ve derecesi, bağlanmayı anlatan en belirgin özelliktir. Ancak kendini bırakabilenler bağlanabilir. Yeni doğan bebek annesine sıfır- iki yaş arası ne kadar engelsizce erişirse kendisini o kadar emniyette hisseder, ne kadar emniyette hissederse annesinden o kadar kolay ayrılır. Oysa birçok anne bebeğin kendine bağlanma çabasından çekinir ve ürker. Bağlandıkça kendinden kopamayacağını zannederek tedirgin olur. Hâlbuki çocuk güvenli ortamı elde edemediği ve güveni henüz tamamlamadığı için annesinden kopamaz. Bebeğin anneye bağlanma döneminde annenin de çocuğuna bağlanması gerekir. Bağlanma bu şekilde çift yönlü gerçekleşmez ise iki yılın sonunda çocuğun anneden ayrılması zor olur. Birçok anne çocuğuna yakın oldukça onun kendisine bağımlı olacağını zanneder. Hâlbuki bağımlılık bir doyamama halidir. Çocuk annesinden ruhsal doyum elde edemediği kadar ona bağımlıdır. Gerçekte annenin de bağlanmasıyla çocukta tatlı ruhsal bir doyum gerçekleşir. Bağlanamayan anneler çocuğu ile yorulur, güçsüz kalır ve çocuğun kendisini tükettiğini sanır. Hâlbuki bu tükenmişlik değil de bağlanamamaktır (Güneş 2016).

1.3. Bağlanma Teorileri

1.3.1. Freud'un Teorisi

Gelişim psikolojisinde önemli etkisi olan psikoanalitik görüşün kuramcısı S.Freud'dur. Psikoanalitik kurama göre yaşamın ilk iki yılını kapsayan oral dönemde

bebeğin temel haz kaynağını ağız ve çevresi ile ilgili faaliyetler oluşturmaktadır. Emzirme yoluyla bebeğe bu hazzı veren kişi olduğu için anne bebeğin temel sevgi objesi haline gelmektedir (Akaya 2011). Freud'a göre bebekte bağlanma bedensel ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Bebeğin annesine bağlanabilmesini annenin onu doyurması vd. ile ilişkilendirerek anlatmaktadır. Ayrıca anneyi tek, eşsiz, tüm hayat için değiştirilemez olarak nitelendirmiştir. İlk ve en güçlü sevgi objesi ve sonraki ilişkiler için ise ilk örnek olarak tanımlamıştır (Ainsworth 1969). Ancak bu teorinin açıklayamadığı "bebeklerin niçin başka insanları ilginç buldukları" sorusudur.

Çocuğun ilk beş yılının gelecekteki sosyal gelişimine ve kişilik problemlerine etkisine dikkat çekmiştir. Eğer istekleri fazla tatmin edilirse veya az tatmin edilirse geliştirdiği beş psikososyal aşamadan birine saplanabileceği ve normal sosyal gelişiminin engellenebileceği üzerinde durmuştur. Bu teorinin güçlü yönü bebeklikten başlayıp yetişkinlik boyunca açıklamalarıdır. Zayıf yönü ise kavramların çoğunun açıklayıcı olmasından çok tanımsal olması ve deneylerle doğrulanması ve test edilmesinin zor olmasıdır (Plotnik 2009).

Psikoanalitik bakış açısı altında şekillendirdiği bağlanmanın daha sonra birçok noktada Bowlby'nin gözleme dayanarak yola çıktığı bağlanma ile birleştiği ve kuramsallaştığı görülmektedir (Atasay 1996).

1.3.2. Lorenz'in Teorisi

Basımlama, yeni doğan hayvanların çevrelerinde belli uyarıcılar ile karşılaştıklarında gösterdikleri doğuştan gelen eğilim ya da tepkilerdir (Plotnik 2007).

Hoffman ve Ratner (1973) yaptığı çalışmalarda basımlamayı, bir objeye genellikle de bakıcıya, çevresinde hareket eden ilk nesneye hızlı şekilde bağlanma ve sürekli o nesneyi izlemesine verilen isim olarak tanımlamıştır (Akt Cüceloğlu, 1998).

Lorenz kümes hayvanları doğumdan sonraki saatlerde doğal ortamında gözlemlemiştir. Lorenz bu kritik dönemde hayvanların başka bir uyarıcıya da tepki verip vermeyeceklerini merak eder. Kaz yumurtalarının yarısını annenin altına yarısını da inkübatöre koyar. Kazlar yumurtadan çıkar çıkmaz ilk hareketli nesne olarak annelerini izlerken diğerleri de Lorenz'i izlemeye başlarlar. Daha sonra

civcivin annesi yanına geldiği halde civciv Lorenz'i takip etmeyi bırakmamıştır (akt Cüceloğlu, 1998). Civciv doğumdan 13-16 saat arasındaki üç saatlik bir zaman süresi içinde hareket eden nesneyi görürse basımlama en iyi şekilde gerçekleşir. Bu devre geçtikten sonra basımlama geçen zamana oranlı olarak gittikçe zorlaşır. Bu devreye “kritik dönem” adı verilir (Hess 1972, Akt. Cüceloğlu1998). Bundan başka hareket, renk ve büyüklük gibi özelliklerin, böyle ayırt edici özellikleri olmayan nesnelere göre daha fazla dikkat çektiği de bulunmuştur. Bu tür bir kritik dönemin insanlarda olup olmadığını belirlemek zordur.

1.3.3. Harlow'un Teorisi

Sosyal davranışın kaynağı bebeklik dönemine kadar uzanmaktadır. Yaşamın başlangıcında görülen ilk sosyal davranış, bebek ile anne arasındaki bağlanmadır (Morgan 1991). Bu tür bir bağlanma yaşantısı, yaşamın ilk yıllarında yardıma gereksinim duyan bazı hayvan türlerinin yavrularında da görülmüştür. Olgunlaşma hayvanlarda daha hızlı olduğundan, anneye bağlanma davranışı hayvanlar üzerinde de incelenmiştir. Bu araştırmaların en tanınmış olanı Harlow'un deneyidir (Schrier ve Harlow 1958).

Harlow, maymunları doğumdan hemen sonra annelerinden ayırması ve yapay annelerle büyütüştür. Yavru maymunların kafesine, biri telden yapılmış ve üzerinde süt şişesi bulunan, diğeri yalnızca yumuşak kumaştan yapılmış ve ısıtılmış iki “anne” konmuştur. Araştırmacılar yavru maymunların süt bulunan vekil anneye sadece acıktıklarında yaklaştıklarını, süt vermeyen ama sıcak ve yumuşak anneyi tercih ettiklerini, korktuklarında da ona sarıldıklarını görmüşlerdir. Bu şaşırtıcı bir sonuçtu çünkü o zamanki yaygın inanış; insanlar arası kurulan tüm bağların, ortak içgüdüsel dürtülerin (açlık, susuzluk, cinsellik, korunma-barınma vs.) sonucu olduğu idi. Kısacası, duygusal bağın oluşabilmesi için açlık ve susuzluk dürtüsünün tatmin edilmesi gerekiyordu. Bu sonuç bağlanma ilişkisinde ana maymunun açlık giderilmesiyle ilişkisinin gerekli olmadığını ve böyle bir ilişkinin bağlanma ilişkisinin kurulması için yeterli olmadığını göstermiştir. Gerçek ana-yavru ilişkisinden yoksun büyüyen maymunların, ilerde kendi cinslerine has bazı davranışları gerçekleştirmelerinde sorun yaşamışlardır. Bu bulgular Bowlby'nin ilk bağlanma ilişkisinden yoksunluğun, sonraki ilişkilerin niteliğini etkileyeceği

doğrultusundaki savını desteklemiştir. Kısacası Harlow, sevginin ve bağlanmanın tat alma ile değil, dokunma ile ilgili olduğunu vurgulamıştır (Hortaçsu 2003).

Ancak işler laboratuarda Harlow'un beklediği gibi gelişmedi. Harlow "Yumuşak kumaştan" 'vekil anne' yanında büyüyen maymunlarını çiftleşmeleri için dışarı çıkardığında beklemediği bir durumla karşılaştı. Maymunlar saldırgan anti-sosyal davranışlar sergiliyor, çiftleşmek bir yana dişi maymunlar erkeklere saldırıyor ve ne erkek ne de dişi maymunlar hiçbir düzeyde birbirleriyle yakınlık kuramıyorlardı. Harlow hayal kırıklığına uğramıştı çünkü o, bütün deneylerinin sonuçlarını yorumlarken hep "yumuşak vekil annenin" gerçek anne yerine geçtiğini varsaymıştı.

Bunun üzerine Harlow yeni bir deney yaptı. Peluş tan yapılma 'vekil anne'yi hareket edebilen ve sallanabilen bir duruma getirdi. Bebekler, vekil anneleriyle hem yakınlık kuruyor hem de oynayabiliyordu. Bu deneyin sonucunda Harlow, normal bir çocuk yetiştirmek için sadece temasın yetmediğini, temas, hareket ve oyunun bir arada olması gerektiğini gördü. Üstelik bu oyun süresi, deney boyunca günde yarım saat ile kısıtlanmıştı. İlerde normal birer ergen olabilmeleri için bebek maymunların günde yarım saat peluş vekil anneleriyle oynamaları yetmişti. Sadece temas kuran ama oyun ve hareketten mahrum kalan yavrular ise ergenliğe ulaştıklarında anti-sosyal davranış göstermeye devam ettiler.

Peluştan vekil anneyle ama aslında annesiz büyümüş sayılabilecek yetişkin ve anti-sosyal maymunları (zorla da olsa) çiftleştirdiğinde ve yavrular dünyaya gelmeye başladığında, bu annelerin bir kısmı yavrularını öldürürken, diğer bir kısmı da yavrularına ilgisiz davranıyordu. Çok az bir kısmı ise yeterli düzeyde annelik yapabilmiştir (Erişim 1).

Bu çalışmalardan çıkan en önemli sonuç, anne bebek bağlanma sisteminin sadece besin ihtiyacı gibi fizyolojik temele dayanmadığını göstermektedir. Psikanalitik kuramın iddia ettiği "Çocuk ve anne arasında temel bağlanma besin ihtiyacından ileri gelir" iddiasını deneysel anlamda çürütmüş ve Bowlby 'nin çalışmalarını ve görüşlerini deneysel olarak desteklemiştir (Erişim 2).

Bugün yeni doğan bebekler ilk anda annelerinin karnına koyuluyorsa, yetiştirme yurtlarında çocuklara sadece yemek vermenin yeterli olmayacağı

bakıcılara ve görevlilere öğretiliyorsa, bütün bunların temeli, büyük ölçüde Harlow'a ve onun deneylerinin sonuçlarına dayanıyor (Erişim 1).

1.3.4. Bowlby'nin Bağlanma Teorisi

Bowlby, geçmişte psikanalist görüşle çocuğun hayal dünyasıyla çok fazla ilgilenildiği ve bir çocuğun gerçek yaşantısına çok az ilgi gösterildiğine inanmıştır. Ayrıca bebeklerin çevrenin pasif bir alıcısı olduğuna inanmamıştır. Tersine, onların çevrelerini araştıran, meraklı, yetenekler olduklarına inanmıştır (Waters ve ark 2002).

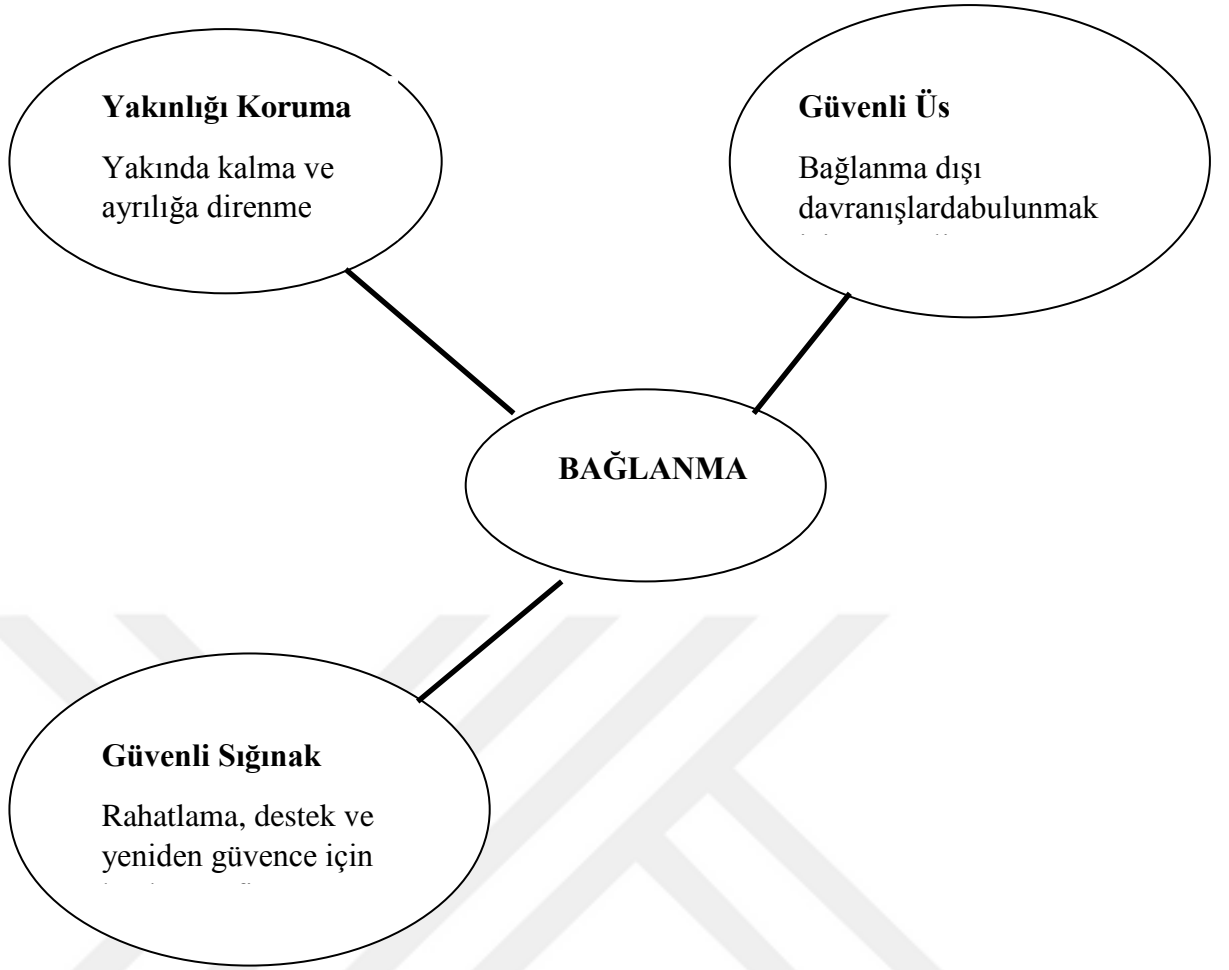
Ayrıca Bowlby (1969), tarafından bebeklik dönemi bağlanma süreci su aşamalarla açıklanmaktadır:

- a. Doğum- 2 Ay: Bebek bu evrede anneyi kokusundan ve sesinden tanır. Bir yabancıyla baş başa kalmaya tepki vermez. Yakınlığı korumayla ilgili belirgin bir hedefi yoktur.
- b. 2-7 Ay: Bebek, çevresindekilerin ilgisini çekmekten hoşlanır ve ebeveynlerinden ayrıldığında stres belirtileri göstermez. Bebeğin artık çevresindekilere yönelik, güven duygusu geliştirmeye başladığı evredir. Davranışlarının diğer insanları etkilediğini öğrenir. Gereksinimlerinin bu insanlar tarafından karşılandığını algılamaya başlar. Bununla birlikte, kendisine en yakın algıladığı ve ona ilişkisel ve fiziksel ihtiyaçlarını sağlayan bakıcı (anne) önemli bir rol oynamaya başlar.
- c. 7-24 Ay: Bu dönemde bebekte, ayrılık ve yabancı kaygısı görülür. Bakıcı (anne), çevreyi keşfetmede onun için güvenli bir temel rolü oynamaya başlar.
- d. 24 Ay: Bebek ayrılık yaşantısını bu evrede anlamlandırır; bu dönemle birlikte ayrılıkları tolere edebilmeyi öğrenir. Diğerlerinin gereksinimlerini algılayarak, düşünsel gelişiminin de etkisiyle ayrılma- bir araya gelme nedenlerini kavramaya başlar. Bağlanma davranışının şekillenmesi bebekte altıncı aydan itibaren başlar. Yirmi dördüncü aya kadar devam etmektedir. Bu dönemden itibaren çocuk bakıcıyla ve diğer insanlarla karmaşık yapıdaki ilişkilere girmektedir.

Bowlby (1982), bağlanma ilişkilerinin işlevlerini ve bağlanmanın üç özelliğini belirtmiştir. Birincisi; bakım verene (anneye) yakın olma, ikincisi; çevreyi keşfederken ve yeni davranışlar öğrenirken destek alabileceği “güvenli üs” olarak anneyi (bakıcıyı) kullanma ve üçüncüsü; bebeğin rahatlık, koruma ve destek için anneye güvenmesini sağlayan bir sığınak olmasıdır. Zihinsel olarak sağlıklı büyümek için bebek ve küçük çocukların anneye yakın ve sürekli bir ilişki yaşamaları gerektiğini bu ilişkide doyum ve hazzın da yer almasının zorunluluğu vurgulanmıştır. İki tarafında gereksinimlerinin karşılanmasına bağlı olarak gelişen bir süreçtir.

Yapılan araştırmada Bowlby ebeveynlerin çocuklarının bakım, korunma ve keşfetme ihtiyaçlarını karşılamadıklarında çocukların savunma davranışları geliştirdiğini ifade eder. Bu durumlarda çocuklar yalnız hareket ederler ve hiçbir konu hakkında yorum yapmazlar. Çocuğun bilinçli olarak girdiği bu durum, çocuğun ihtiyaçları karşılanmadığı için kendini kötü olarak değerlendirmesine neden olur. Aynı şekilde çocuğun ihtiyaçlarının bakımını üstlenen bireyler tarafından karşılanmaması çocuğun bağlanma figürüne karşı olumsuz değerlendirmeler yapmasına neden olur. Bu durum çocuğun davranışları değerlendirme modelini etkiler (Bowlby 1982).

Bowlby (1982), yetişkinler tarafından gösterilen bağlanma stiline, çocukluktaki bağlanma stiline devamı olduğunu ileri sürmüştür. Bağlanma kuramının en önemli prensiplerinden biri bağlanma davranışının ömür boyu devam ettiği şeklindedir.

Şekil 1.1. Bağlanma sisteminin temel işlevler (Hazan ve Shaver 1994, Güngör 2000)

Bretherton'un 1985 aktarımıyla Bowlby'e göre bizler ebeveynlerinin içsel çalışma modelleri diye adlandırılan şeyi alırız. Bağlanma modelleri çocuklukta yaşanan etkileşimle kendisi ve ailesi hakkında geliştirilen zihinsel algılamayla temsil edilir. Kişinin ana-babalık davranışının kökleri ana-babasıyla olan erken dönem ilişkilerindeki, o anki benlik modeli tarafından yönlendiriliyor olabilir.

1.3.5. Mary Ainsworth'un Bağlanma Kuramına Katkıları

Ainsworth bağlanma teorisinin işlemsel olarak tanımlayan kuramcıdır. Kanadalı psikolog Ainsworth 1960'lı yılların başlarında, Bowlby ile birlikte çalışan ve onun görüşlerini paylaşan bir psikolog olmasına rağmen, zaman içerisinde John Hopkins Üniversitesi'nde bebekler üzerinde yaptığı çalışmalarda Bowlby'nin iddia ettiğinden daha fazlasını içeren sonuçlar bulmuştur.

Çocukluk dönemindeki bağlanmanın temeli Ainsworth'un bağlanma ile ilgili araştırmalarına dayanır. Ainsworth ve arkadaşları güvenli ve güvensiz bağlanma arasındaki farklılıkları ortaya koymak amacıyla laboratuvar ortamında bağlanmayı incelemiştir (Ainsworth 1978). Bu çalışmada 1-2 yaşındaki çocuklar gözlenmiştir. Çocukların bilmedikleri bir ortamda, araştırma çabalarında bakıcılarını ne derece güvenli üst olarak kullandıkları, ortamdaki bir yabancıya yakınlık çabalarına nasıl tepki verdikleri ve yabancı bir ortamda bakıcının yokluğundan kaynaklanan kaygıyla nasıl baş ettikleri incelenmiştir. Ainsworth ve arkadaşları bu çalışmayla çocukların bağlanma stillerini üç gruba ayırmıştır.

Bowlby'nin kuramını araştıran ve destekleyen nitelikte bir çalışmadır. 12-18 aylık bebekler ve anneleri ile yapılan bu deneyde, anneler ve çocukları bir oyun odasına alınır. Anne ve çocukların bir süre baş başa kalmasına izin verilir. Bir süre sonra içeriye bir yabancı alınır. Yabancı kişi anne ile bebeğin oynadığı oyuna eşlik eder. Anne bir süre sonra oyun alanından ayrılır ve çocuk bir yabancı ile odada baş başa kalır. Bu deneyin amacı çocuklarda bağlanma sistemlerinin aktive olmasıdır ve sonucunda oluşan bağlanma davranışlarının gözlemlenmesidir. Çocukların anneden ayrılma, yabancı ile yalnız kalma ve tekrar anne ile birleşme durumları bağlanma sistemlerini aktive eder. Bu sayede çocukların bağlanma stilleri gözle görülür bir biçimde ortaya çıkar. Çocukların anneleriyle olan bağlanma biçimlerine göre, ayrılma ve tekrar bir araya gelme durumunda sergiledikleri davranışlarda önemli farklılıklar belirlenmiştir. Bağlanmanın yalnızca bebekliğe özgü olmadığı, aynı zamanda hem çocukluk hem ergenlik hem de yetişkinliği de kapsayan bir davranış örüntüsü olduğu gösterilmiştir.

Ainsworth'un Uganda Projesinde, annenin bebeğinin sinyallerine tepkisinin değerlendirmesine dayanan mülakat formlarından üç farklı bağlanma örüntüsü ortaya çıkmıştır. Güvenli bağlanan bebekler, annelerinin varlığında keşiften memnun görünmüşler ve annelerinin yokluğunda çok az ağlamışlardır. Güvensiz bağlanan bebekler, annelerinin yardımıyla bile çok az kesif davranışında bulunmuşlar ve annelerinin yokluğunda çok ağlamışlardır. Bu durum anne duyarlılığıyla ilişkilendirilmiştir. Henüz bağlanmamış bebekler ise, annelerine fark edilir nitelikte değişen davranışlar sergilememişlerdir. Duyarlı annelerin bebekleri güvenli bağlanmaya meyilli olmuşlardır, güvensiz bebeklerin anneleriye az duyarlı

davranmışlardır (Bretherton 2003). Ainsworth (1967), yeni doğan bir bebeğin annesine veya bir başkasına hemen bağlanmadığını ancak; yaşamın ilk yılında bağlanmanın oluşmaya başladığını, ayrılma durumunda da oluşan bağdan dolayı bebeğin bunu protesto edeceğini söylemektedir. Yapılan bu protesto davranışı bağlanma davranışın oluştuğuna dair bir işaret olmaktadır.

Ainsworth'un Baltimore Projesinde ise Baltimore (1963), adı verilen bir çalışma gerçekleştirmiştir. Anne-bebek bağlanma örüntülerini anlamak için 26 Baltimorelu aile ile bebekleri doğmadan önce görüşülmüş (Bretherton 1992), doğduktan sonra da ayda bir gün dört saat süren aylık ev ziyaretleriyle bu bebekler evlerinde gözlemlenmişlerdir. Bu bebekler on iki aylıkken yeni ve aşina olmadıkları bir durumda nasıl davranacaklarını görmek için "Yabancı Durum" adı verilen bir laboratuvar ortamında gözlenmişlerdir. Odada üç dakika yabancı birisiyle kaldıktan sonra nasıl tepki verdiklerini ve bu stresle nasıl başa çıkabildiklerini, bu çocukların güvenli bir üs olarak annelerini kullanıp kullanmadıklarına bakmışlardır. "Yabancı Durum" çalışma yöntemiyle Ainsworth ve arkadaşları güvenli, güvensiz-kaçınan ve güvensiz-kararsız olarak üç bağlanma stilini gözlemlemişlerdir (Ainsworth ve ark 1978). Güven temeli olarak annenin kullanılması önemlidir. Bu kuramın temelinde bebekler bağlanma figürünü güven temeli içinde, buldukları çevreyi keşfetmede kullanırlar (Zeanah 1993). Bunlar dikkate alınarak yapılan bağlanmanın örüntüleri aşağıda özetlenmiştir (Ainsworth 1970).

Güvenli Bağlanan Bebekler

Birincil bağlanma objeleri yanlarında yokken, çevreyi araştırabilen, bakıcısını güvenli üs olarak kullanmayı bilen, (Acar ve Bodur 2016) stres yaratan koşullar altında bile güvenlik duygusunu koruyabilen bebeklerdir. Güvenli bağlanmanın gelişebilmesi, birincil bakıcının duyarlı-ulaşılabilir, tutarlı tepki veren biri olmasıyla ilişkilidir (Ainsworth 1978). Güvenli bağlanma ilişkisinde anneler çocuklarına karşı ilgili ve duyarlıdır. Güvenli bağlanan çocuklar anneleri yanlarında olmadıklarında bile ihtiyacı olduğunda ulaşabileceklerini bilirler. Güvenli çocuklar mutlu, iyimser, olumlu ve özgüven sahibi olmaya eğilimlidir (Burger 2006).

Kaçınan Bağlanan Bebekler

Birincil bakıcılarıyla birlikteyken araştırmacı davranışlara devam edip duygularını paylaşmaz ve güvenli üs olarak kullanmaz. Bakıcı odadan ayrılıp geri döndüğünde önemsemiyormuş gibi meşgul oldukları işe dikkatlerini yönlendirir (Ainsworth ve ark 1978, Fonagy 1999, Waters 2004, Bretherton 2003).Yapılan gözlemlerde; bu bebeklerin bakıcılarının, onlara yakın fiziksel temas göstermeyen kişiler olduğu, ağlamalarına karşı tepkisiz ve reddedici oldukları görülmüştür (Karen 1990). Yani annelerini güven temeli olarak kullanmamışlardır. Fiziksel temas veya rahatlatılma ihtiyacı duymazlar (Waters 2004). Kaçınan bağlanmada anneler çocuklarına karşı duyarlı değildir. Çocuk bu tavra anneye karşı uzaklık ve duygusal kopukluk geliştirerek tepki gösterir (Burger 2006).

Kararsız (Ambivelans) Bağlanan Bebekler

Kararsız bağlanan çocuklar sürekli olarak annelerinin nerede olduklarına odaklanır ve etrafla ilgilenemezler. Bu bebekler araştırmalarda anneleri odada iken çevreyle hemen hemen hiç ilgilenmemişler, anneleri odadan ayrıldığında ise üzölmüşlerdir (Fonagy 1999, Waters 2004), yüksek sesle ağlamışlardır. Hatta birincil bakıcının geri dönmesi bile onları yatıştırılmamıştır (Bretherton 2003). Bu çocuklar ilk bakıcıları tarafından istikrarsız şekilde bakılmışlardır. Kaygılı/kararsız bağlanma ilişkisinde bakıcı, çocuğun gereksinimlerine karşı bazen abartılı ilgili bazen de ilgisizdir. Çocuk anneden ayrıldıklarında yoğun kaygı ve kızgınlık duygusu yaşamaktadırlar. Anneleri gittiğinde ağlarlar, anneleri geri döndüğünde ise sevinirler ve kucaklarlar. Ancak birden sinirli görünmeye başlayarak annelerini protesto davranışları (anneleri onları sakinleştirmeye çalıştığında sinirli olmaya devam etme, ağlama vs.) gösterirler (Ainsworth ve ark 1978).

Bazı araştırmacılar ise dağınık/yönü belirsiz bağlanma (disorganized attachment) adını verdikleri bağlanma türü üzerinde durmaktadırlar (Hazan ve Shaver 1987). Kaçınan ve kararsız davranışların bir araya gelmesiyle oluşan örüntü, bağlanma ilişkisini yönlendirmektedir. Bebeğin bakıcısının depresyonda veya hasta olduğu durumlarda, çocuğun istismara uğradığı durumlarda bu bağlanmayı sergilediği ve bu stilin ortaya çıktığı görüşünü desteklemektedir (Hazan ve Shaver 1987).

Çizelge 1.1. Bağlanmanın Oluşmasında Etkili Olan Süreçler (Biler 1993).

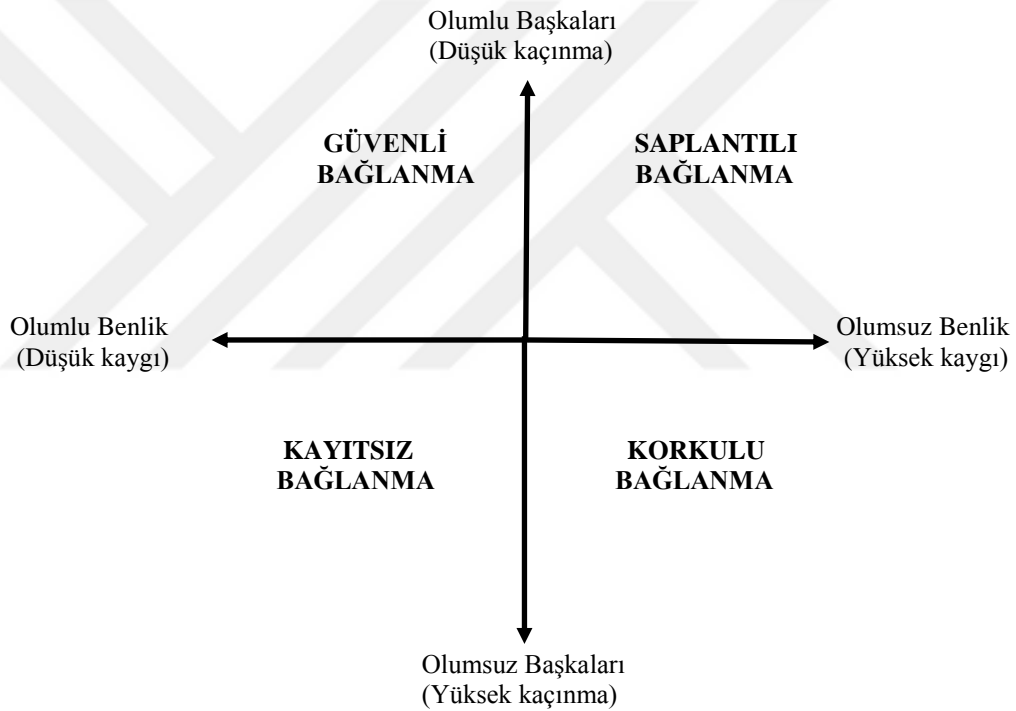
Çocuğun Kişilik Özellikleri	Aile Sistemi	Sosyo-Kültürel Etkiler
Doğum öncesindeki ve sonrasındaki Süreçler	Annelik ve babalık rollerinin benimsenmesi	Kültürel değerler
Nörolojik ve hormonal işlevler	Anne babanın çocukluk öyküleri, Kendi anne babaları ile olan bağlanma ilişkileri, gelişim düzeyleri eğitim, iş ve mizaçları	Cinsiyet rolleri
Genetik aktarım	Anne babanın birbirleri ile olan ilişkilerinin niteliği	Etnik köken
Cinsiyet	Anne babanın sağlık durumu	Eğitim
Mizaç özellikleri	Ailenin çocuğuna olan sorumluluklarını (ilgi, sevgi, eğitim sağlık ve parasal kaynaklar) yerine getirme derecesi	İşsizlik oranı
Motor faaliyetler ve bilişsel faaliyetler	Aile büyüklerinin ve çevrenin desteği ailedeki ilişki örüntüleri (anne- baba, anne-çocuk, baba-çocuk, anne-baba-çocuk)	Komşuluk ve diğer ilişkiler ağı. Etkin güç kaynakları (medya, politika, din ve teknoloji) tarihsel yapı (sosyal çevre, barış, savaş ekonomisi)

Bebeklikte biçimlenen bağlanma stilleri yaşam süresince değişmez nitelikte değildir. Tüm bu anlatılanların ışığında da bağlanmanın kurulmasında ve biçimlenmesinde etkili olan pek çok ilişki örüntüsü ve süreç olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu süreç yukarıdaki çizelgede anlatılmaktadır.

Ainsworth (1989), bebek ebeveyn bağlanma şekliyle, genellikle yetişkin olduklarında kurmuş oldukları ilişkilerle şekillenen bağlanma biçimlerinin aynı olduklarını ve tekrarlanacağını belirtmektedir.

1.3.6. Bartholomew'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew, Bowlby (1982) tarafından ortaya konulan çalışma modellerine (benlik ve başkalarına) ilişkin, yetişkin bağlanma stillerini açıklamak amaçlı dörtlü bağlanma modeli geliştirmiştir. Bu modelde başkalarına ve kendisine karşı geliştirilen çalışma modelleri vardır. İnsanların benlik ve başkaları zihinsel modellerinin olumlu ve olumsuz olma durumunun çaprazlamasından dört bağlanma stili elde edilmektedir (Bartholomew ve Horowitz 1991). Olumlu bir benlik modeli özsaygı ve sevilebilirlik duygusuna, olumsuz benlik modeli ise olumlu bir benlik için başkalarının onayına gereksinim duyar (Bartholomew ve Horowitz 1991, Feeney ve Noller 1990).

Şekil 1.2. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli (1991)

Güvenli Bağlanma: İlişkilerde yakınlık konusunda rahattır ve kendileri hakkında değerli ve sevilebilirlik duygusunu içselleştirmişlerdir (Bartholomew ve Shaver 1998, Bartholomew ve Horowitz 1991). Olaylara olumlu bakan, mutlu, dürüst, arkadaşlık ile karakterize edilir.

Kayıtsız Bağlanma: Benlik modeli olumlu ve başkaları modeli olumsuz birleşiminden oluşur. Yakınlıktan kaçınan, insanlara karşı olumsuz bir tavırla sevgi

ve değerlilik duygusunu ifade ederler (Bartholomew ve Shaver 1998). Bu bağlanma stilindeki bireyler yakın ilişkilerden kaçınarak, özerklik ve incitilemezlik duygularını geliştirerek kendilerini hayal kırıklıklarına karşı korumaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz 1991).

Saplantılı Bağlanma: Saplantılı bireyler insanlar tarafından güven ve kabul kazanmak konusunda kaygı duyarlar (Bartholomew ve Shaver 1998). Etrafındaki insanları olumlu değerlendirirken kendilerini değersiz hissederler (Bartholomew ve Horowitz 1991). Başkalarıyla ilgili görüşleri olumsuzdur ve ilişkilerinde çatışmalar yaşarlar.

Korkulu Bağlanma: Olumsuz benlik modeli ve olumsuz diğerleri modelinin birleşiminden oluşur. İnsanların güvenilmez ve reddeden insanlar olacağı düşüncesi ve sevilme duygusunu göstermektedir ve bu yüzden yakınlıktan kaçınır (Bartholomew ve Shaver 1998). Özgüvenleri düşüktür.

Kaçınan bağlanma stiline sahip kişiler olumsuz duyguları kabullenmek istemez, duygusal olarak davranırlar. Kaygılı bağlanan kişiler; duygularını aşırı şekilde ifade eder ve genellikle davranışlarını kişisel ve sosyal normlara uygun ayarlayamadıkları görülür.

Güvenli bağlanma biçimine sahip gençler aile ve arkadaşlarıyla daha fazla uyumlu, kendilerine ve başkalarına daha çok güvenen ve daha az sosyal problemler yaşayan kişilerdir. Güvensiz modellere sahip olan gençler daha az uyuma sahiptir ve kendi duygularını düzenlemede daha az beceriklidirler, stresle başa çıkmaları gerektiğinde daha az dayanıklıdırlar.

1.4. Bağlanma ve Psikopatoloji

İnsanlar çocukluk dönemi bağlanma stillerini, zihinsel modellerinde temsil edildiği gibi, sosyal ilişkilerinde ve hayatın güçlükleriyle karşılaştıklarındaki uyum sağlama başarısını belirlemede de temsil ederler (Willemsen 2011). Kişilerarası problemlerde çoğunlukla bireyin belirli bir davranışı göstermesi ve bu davranışı göstermesinin neticesindeki kişinin korkuları arasındaki çatışmayı yansıtır. Örn; geğmişte insanlarla yaşadığı deneyimlerdeki hayal kırıklığından kaynaklı, insanlara

güvenmemeye başlaması ve başkalarıyla yakın ilişki kurmaktan kaçınmasıdır (Horowitz ve ark 1993).

Iwaniec ve Sneddon (2001) araştırmasında, güvensiz bağlanma stiline sahip olan bir grup çocuk araştırılmıştır. Aileleri ve çocuklar 20 yıl boyunca incelenmiş, takip edilmiştir. İhmal edilmiş ve normal gelişime sahip olmayan 44 çocuğa “yabancı durum” testi kullanılarak hangi güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu araştırılmıştır. Kısaca güvenli, güvensiz kaçınan ya da kaygılı/kararsız bağlanma tiplerine ayrılmıştır. Her çocuk bireysel olarak değerlendirilmiş ve ihtiyaçlarına bağlı olarak psiko-dinamik (bilişsel-davranışsal teoriler) temelli bir dizi teröpatik metodu içeren bakım planları hazırlanmıştır. Bu şekilde belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda her aileye gerekli olan farklı müdahaleler uyarlanmış ve ekonomik anlamda sosyal yardım sağlanmıştır. Gerekli görülen ebeveynlere kişisel gelişim ve evlilik danışmanlığı verilmiştir. Araştırmada her bireyin yetişkin bağlanma biçimleri çocuklukta anneye bağlanma biçimleriyle kıyaslanarak, çocukken güvensiz bağlanan bireylerden oluşan bir örneklem grubu kullanılmıştır. Araştırmada birçok vaka güvensiz bağlanma tiplerinden güvenli bağlanma tiplerine doğru bir değişim göstermiştir. Pozitif ve negatif değişimler olduğu kadar, bağlanma stillerinde hiç değişim olmayan vakalar da vardır. Araştırma bulguları, uygun destek ve müdahale sağlandığı sürece, ilişkilerle deneyim kazandıkça, farklı koşullarda bağlanma stillerinin değişkenlik gösterdiğini belirtmektedir (Iwaniec ve Sneddon 2001). Bağlanma teorisi araştırmacıları bu teoriyi aynı zamanda bir duygu düzenleme teorisi olarak da ifade ederler. Bağlanma insanların olumsuz duygularını nasıl yönlendirebileceği konusunda yardımcı olur (Sroufe ve Waters 1977). Ayrıca her bağlanma şekli farklı kişilik özellikleri ve farklı türden kişilerarası problemlerle ilişkilidir (Willemsen ve Marcel 2011). Güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin sosyal ilişki içerisinde olumsuz duygularıyla başa çıkmada daha yapıcı davrandıkları görülmüştür. Daha esnek egoya sahip oldukları, uyumlu, daha az endişe duyan, neredeyse etrafına düşmanca tavır sergilemeyen, ihtiyaç duyduğunda destek arayan ve destek veren bireyler olarak bulunmuşlardır. Bunun tersi güvensiz gruptaki bireylerin daha katı bir egoya sahip oldukları görülmüştür. Kayıtsız bağlanan bireyler, daha düşmanca tavır sergilemişlerdir. Sosyal hayatta güvenli bağlananlar kadar yakın puan almışlardır fakat olumsuz duygularını kabul etmede bu bireyler başarısızdırlar. Saplantılı bağlanan bireylerin, akranlarından daha yüksek kaygı ve

stres yaşıyan bireyler oldukları bulunmuştur. Saplantılı bireylerin stresli bulunmaları, kaygılı bireylerin olumsuz duygularına sürekli takılı kalmaları ile tutarlı görülmektedir (Kobak ve Sceery 1988).

Bağlanma stillerinin kişilik özellikleri üzerinde oldukça etkili olduğu görülmüştür. Özellikle karar verme stilleri ve öz saygı gibi. Bebeklikte güvenli bağlanma stiline gelişimi, ileriki dönemlerde sağlıklı kararlar vermeleri üzerinde etkili olacaktır. Toplumda kararlarından memnun olan bireylerin olması, yaşamın her alanında kişilerin kendilerini iyi hissedip doyuma ulaşmalarını sağlayacaktır (Deniz 2011).

1.5. Spor ve Bağlanma

Sporcuların, spor ortamında antrenörleriyle ilişkileri gerek fiziksel, gerekse psikososyal gelişimleri açısından önem taşır (Jowett ve Cockerill 2003). Sağlıklı bir antrenör-sporcu ilişki sürecinin sporda başarıya ulaşma yönünde önemli kriterlerden biri olduğu söylenebilir (Özbay ve Erman 2012). Bundan dolayı ilgili alan yazında, antrenörün bireysel farklılıkları ve ilişki modelleri önemli bir yer oluşturmaktadır. Sporcuların içsel motivasyonu; antrenörlerin sözlü iletişimi ve liderlik tarzlarıyla yakından ilişkilidir. Bekiare (2014) yılında yaptığı çalışmada antrenörlerin sözlü saldırganlığı ile kaygı arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Antrenörün iletişim türlerine ilişkin bulgulara dayanarak gelecekteki araştırmalarda bu konunun önemli yer tutacağını ifade etmiştir. Smoll ve Smith'in (1989) araştırmalarında antrenör davranışlarının ve sporcuların bu davranışlara verdiği tepkilerin, aracılık ettiği varsayılan bireysel değişiklikleri, durumsal faktörleri ve bilişsel süreçleri belirlediğini ifade etmişlerdir. Antrenörlüğü etkileyen yaş, cinsiyet benlik saygısı gibi bireysel farklılık özelliklerinin önemini vurgulayan bir model geliştirmişlerdir. Sporcu-koç ilişkisinin elde edilen başarıya etkisi, eski sporcuların anlatıları ve hatıraları ile belirginleşmiştir. Sporcu-antrenör ilişkisinin niteliği, sporcunun gelişiminde hem bir sporcu hem de bir kişi olarak önemli role sahiptir. Araştırmalar antrenörlerin spor ortamında, sporcunun öz saygısı ve refahı üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Côté ve Fraser Thomas, 2007). Antrenör eğitim programlarının, antrenörlerin sporcularıyla etkili ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olacak bilgiler sağlaması önerilir (Jowett ve Cockerill 2003). Jowett (2007)'de 3+1Cs kavramsal modeli çalışmasında, bu modeli geliştirirken, yaş,

cinsiyet, deneyim ve kişilik gibi antrenör sporcu ilişkisinin kalitesini belirleyen bireysel farklılık özelliklerini düşünüp incelemek öncülük yapmıştır.

Son yıllarda bağlanma teorisi ile ilgili gelişmeler literatüre girmesiyle beraber spor ve fiziksel aktivite araştırmalarının da merkezi olan başarı hedefi ve akran ilişkisi literatürüyle bütünleşmiştir. Bağlanma teorisi, başarı hedefi modelleri ve spor akran ilişkisi çerçeveleri kısaca gözden geçirilmiş ve teoriler arasındaki kavramsal bağlantılar incelenmiştir. Bağlanma teorisinin, başarı hedefleri, algılanan motivasyon iklimi ve sporla ilgili konularda, akran ilişkilerinin deneyimleriyle ilgili kavramsal olarak faydalı araştırma yolları sunduğunu ileri sürmektedir (Carr 2009). Araştırmacı başka bir araştırmasında ergen-ebeveyn bağlanma ilişkisinin sportif arkadaşlık deneyimleriyle anlamlı şekilde ilişkili olduğuna dair kanıt sağlamıştır. Daha güvenli ergen-ebeveyn bağlanma özelliklerinin daha olumlu spor arkadaşlıklarına karşılık geldiği görülmüştür. Araştırmada spor ortamında, iki güvenli bağlanan sporcu arasındaki iletişimin, güvensiz bağlanan arkadaşlarına göre daha olumlu sonuçlarla deneyimlendiği görüldü. Sonuç olarak ergen-ebeveyn bağlanma stiline, gençlerin spor ortamındaki arkadaşlıklarını ve çalışma ortamını etkilediğini bulmuşlardır. (Carr 2009 b). Bazı araştırmacılar, gençlerin ebeveynlerine ilişkin algılarının genç sporcuların motivasyonu üzerindeki etkilerine bakmışlardır. Sonuç olarak ebeveynlerle ilgili olumlu algılarının, sosyal ilişkilerinde ve motivasyonlarında olumlu sonuçlarla ilişkilendirildiği görülmüştür (Frenc ve Smith 2006).

Ancak; son zamanlara kadar çok az araştırma, antrenörü potansiyel bir bağlanma figürü olarak görmüştür. Antrenörlerin, sporcular için potansiyel destekleyici güvenilir bir figür oluşturduğuna dair bağlanmayı temsil eden temel araştırmalar da yapılmıştır. Böylece sporcular için antrenörlerin kendine güven ve öz değer geliştirmesine yardımcı olabilecek 'daha güçlü ve daha akıllı' bir bağ figürünü (Mikulinsler ve Shaver 2007) temsil edebileceği fikrinden hareket edildi (Davis ve Jowett 2010). Davis ve Jowett (2010)'in araştırmasında sporcuların antrenörlerini, üç temel bağlanma işlevini yerine getirmek için ne kadar algıladıklarını (örn. Güvenli üs, güvenli cennet, yakınlık için hedef) belirlemişlerdir. Bu çalışmada araştırmacılar, sporcuların güvensiz bağlanma stillerinin antrenör sporcu ilişkisindeki memnuniyet algılarıyla spor performans memnuniyeti arasında ilişki bulmuşlardır. Antrenörün sporcu tarafından önemli bir bağlanma figürü; büyük bir ihtimalle yakınlık düzeyi isteyecekleri, ihtiyacı olduğu zamanlarda başvurabilecekleri, spor ortamının keşfedilmesi ve anlaşılması için temel olarak güvenebilecekleri bir kişi olarak

görüldüğünü belirtmişlerdir. Ayrıca her iki güvensiz bağlanma stiline (kaygılı ve kaçınan) ilişkisel doyum ve spor memnuniyetinin yönleri ile negatif ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Antrenöre güvenli bağlanan sporcularda daha yüksek seviyeli ilişkisel memnuniyet ve spor anlamında da memnuniyet ilişkisi sonucuna varılmıştır. Çalışmalarının sonucu da; güvensiz bağlanan sporcuların spora odaklanma ve antrenörleriyle etkileşim şekillerinde büyük oranda potansiyel ilişki bozukluğunun olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışma da antrenör-sporcu ilişkisinde bağlanma teorisinin önemi gösterilerek ilk destek sağlamıştır.

Bağlanma kuramında Bowlby (1969/1982), bireylerin bakıcılarla ilişkilerinde, bağlanma stillerini ve bunun sonucu stres altında dikkatini nasıl düzenleyeceğini öğrenmesi konusu da merkez olarak gören disiplinler arası bir sosyal gelişim teorisi olduğunu ifade eder (Fonagy ve Target 2002, Main 2000, Hesse ve Main 2000). Forrest (2008) beklenmeyen koşullar karşısında, başarısızlık korkusu, yorgunluk ve antrenör stresi gibi rekabetçi spor koşullarında mevcut koşulların, sporcuların bağlanma stilleri ile ilgili disiplinleri harekete geçirmesi ve rekabetçi stres altında sporda dikkatin, bağlanma stillerine göre farklı şekilde harekete geçireceğini söylemiştir.

Davis ve Jowett (2010) yaptığı araştırmada Bowlby'nin (1969/1982, 1988) bağlanma teorisine dayandırmıştır. Bu çalışmada (a) antrenör-sporcu ilişkisi kapsamında üç ana bağlanma işlevinin yaygınlığını araştırmayı amaçlamıştır (b) sporcu bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin sporla olan ilişki memnuniyeti üzerindeki etkisini ve önemli değişkenleri incelemişlerdir (c) sporcuların bağlanma stilleri ve spordaki memnuniyetini irdelediler. Sporcuların ortalama puanları, koçun güvenli üs, emniyetli sığınak ve yakınlık bakımından üç işlevini de yerine getiren bir bağlanma figürü olarak değerlendirildiğini göstermiştir. Sporcularının antrenörlerine bağlanma şekilleri kaçınma ve endişeli bağlanma ise hem ilişki doyumunu hem de spor doyumuyla negatif ilişkili olduğunu göstermiştir. Sporcuların bağlanma stillerinin, hem antrenör-sporcu ilişkisinde memnuniyet hem de spordan memnuniyet düzeyleriyle ilişkili bir süreç olabileceğini ortaya koymuşlardır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, bağlanma teorisinin spor bağlamındaki ilişkileri incelemede olası teorik ve pratik faydasını vurgulamaktadır.

Sporda hem teori, hem de uygulama, bireysel farklılık özelliklerini vurgulamasına rağmen, özellikle de kişilik özelliklerinin; sporcu ve antrenör ilişkisine etkisiyle ilgili daha ileri araştırmalara ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir (Davis ve Jowett 2013). Bir kişinin bağlanma stili, diğer kişilerle nasıl etkileşim kurduğu ve deneyimlerinden nasıl etkilendiğine bağlı olarak, istikrarda değişiklik gösterebilirler (örneğin, akranlarıyla, romantik partnerleriyle meslektaşlarıyla, öğretmenleriyle) (Bowlby 1969,1982). Davis ve Jowett (2010), Bowlby'nin (1969/1982) bağlanma teorisinin, antrenör ve sporcu tarafından formüle edilen kişiler arası ilişkisel bağlamda bireysel farklılık özelliklerini incelemek için sağlam bir teorik çerçeve sağlayabileceğini önermektedir. Ancak, bir teorinin uygulanması veya kullanılabilirliği ölçülebilirliğine bağlıdır. Bağlanma teorisinin temel yapılarının geçerli ve güvenilir bir ölçüsü, bir taraftan teoriyi test etmeye ve ileriye götürmemize, diğer yandan spor bağlamında bilgi ve anlayış üretmemize izin verecektir. Bu nedenle Davis ve Jowett (2010), sporcu ve antrenörlerin bağlanma stillerinin bireysel fark karakteristiği olarak yeni bir öz-rapor ölçümünün psikometrik özelliklerinin geliştirilmesinin gerekliliğini anlamışlardır. Yaptıkları araştırmalarla da antrenörlerin, sporcular tarafından bir bağlanma figürü olduğunu bulmuşlardır. Sportif ortamın keşfedilmesi ve anlaşılması için temel olarak güvenilecek bir kişi, büyük bir ihtimalle de bir yakınlık düzeyi isteyecekleri figür olduğunu söylemişlerdir (Davis ve Jowet 2013).

Davis'in bağlanma teorisinin, spor ve antrenörlük bağlamında yapılan araştırmalardaki uygulamaları potansiyel olarak genişletir. Çalışmalarının amacı başlangıçta önerilen (Ainsworth ve ark 1978, Backstrom ve Holmes 2007) üç bağlanma stilini (güvenli, kaygılı ve kaçınan) ve üç bağlanma stilini ölçebilecek bir antrenör-sporcu ilişkisine özgün Öz-bildirim ölçütü geliştirmektir. Antrenör-Sporcu Bağlanma Ölçeği'nin (CAAS) geliştirilmesi, ilişkisel (örn., Antrenör-sporcu ilişkileri kalitesi), motivasyonel (örn., Antrenör tarafından oluşturulan motivasyonel iklim), grup (takım bağlılığı, kolektif etkinlik) liderlik (örn., antrenör liderlik davranışları) ve benzeri diğer olaylar, farklı bağlamlarda (örn., aile, eğitim) ve farklı bağlanma figürlerine (örneğin romantik ortaklar) kullanılmak üzere geliştirilen araçlara güvenmeksizin araştırma imkanı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Stilleri Ölçeği-ASAB antrenör için evren, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı aktif görev yapan antrenörlerden, sporcular için evren ise, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı kulüpler ve Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul takımları sporcularından oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, açıklayıcı faktör analitik yöntemler kullanıldığı için madde başına en az 20 katılımcı kullanılması önerilmektedir (Kline 2013). Bu çalışmada uyarlanacak ölçüm aracının 19 madde olması sebebiyle örneklem genişliğinin en az 380 olması gerekmektedir. Örneklem grubunun evreni temsil etmesi amacıyla her bölgeden en az bir il seçilmiştir. Buna bağlı olarak Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği için Konya, Aksaray, Niğde, Kayseri, Nevşehir, Kırşehir, Gaziantep, Karaman, Eskişehir, Uşak, Ankara, Antalya, Isparta, Kırıkkale, Siirt, Batman, İstanbul, Osmaniye, Trabzon ve Rize, Van, İzmir, Erzurum illerinden 511 antrenör ve 554 sporcu katılımcı ölçüm aracının Türkçe uyarlaması için örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Çalışma orijinal ölçeğin uygulaması referans alınarak gerçekleştirildi. Antrenör ve sporculara ölçeğimizi uygulatırken, gönüllülük esasına dayalı olarak, çalışmanın amacını ve kişisel verilerin gizli tutulacağı ile ilgili bilgi verildi. Ayrıca ölçek cevaplanırken antrenör ya da sporcu kendileri için anlam ifade eden ve en az 1 yıl beraber çalıştıkları sporcu/antrenör için cevaplanması gerektiği belirtildi. Sorular cevaplanırken, soruları gözetip, denetlemek üzere hazır bulunup, yüz yüze görüşme ve nadiren maille ulaşım tercih edildi. Her bir anketin cevaplanma süresi 10-15 dakika sürmüştür. Çalışma verileri 2018 yılı Ocak–Haziran ayları arasında elde edilmiştir.

Ölçek formları araştırmacı tarafından ulaşılabilen örneklem grubuna gerekli açıklamalar yapılarak, formu cevaplamaya gönüllü antrenör ve sporcularla yüz yüze görüşülerek yapıldı.

Çizelge 2.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikler		Sporcu		Antrenör	
		Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	234	42,2	132	25,8
	Erkek	320	57,8	379	74,2
İlgilenilen Spor türü	Takım Sporü	320	57,8	367	71,81
	Bireysel Spor	234	42,2	144	28,19
Branşta Millilik durumu	Evet	168	30,3	156	30,5
	Hayır	386	69,7	355	69,5
Toplam		554	100,0	511	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ait bilgiler çizelge 2.1’de verilmiştir. Buna göre sporcu olan katılımcılardan % 42,2’si kadın % 57,8’i erkek, antrenör olan katılımcıların ise % 25,8’i kadın, % 74,2’i erkektir. İlgilenilen spor türü incelendiğinde ise sporcuların %71,81’inin takım sporu, % 28,19’unun bireysel spor; antrenörlerin %5 2,3’ünün takım sporu, %47,8’inin bireysel spor ile ilgilendikleri görülmüştür. İlgilenilen branşta milli olma durumu sporcular için % 30,3; antrenörler için % 30,5’dir.

2.1.1. Çalışmaya Alınma Kriterleri

Antrenörler için;

20 yaş üzerinde çalışıyor olmak

Aktif çalışan antrenör olmak

Ölçeği cevaplarırken baz aldığı sporcusuyla en az 1 yıl çalışmak

Sporcular için

17 yaş ve üzeri olmak

- Aktif sporcu olmak
- Ölçeği cevaplarırken baz aldığı sporcusuyla en az 1 yıl çalışmak

2.1.2. Çalışma Dışlama Kriterleri

Antrenörler için;

Sporcunun antrenör için anlam ifade etmediğini belirtmesi

Sporcular için;

Antrenörün sporcu için anlam ifade etmediğini belirtmesi

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

ASAB araştırma evrenimizi oluşturan antrenör ve sporcuların özellikleri hakkında bilgi toplamak ve araştırmada inceleme konusunun bağımsız değişkenlerini oluşturmak amacıyla araştırmacı tarafından demografik durumunu belirlemek amaçlı kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Sporcu ve antrenör kişisel bilgi formunda yaş, cinsiyet, spor yaptığı yıl, antrenör/sporcuyla geçirdiği süre, haftalık antrenman süresi, mili olup olmadığı tanımlayıcı soruları sorulmuştur.

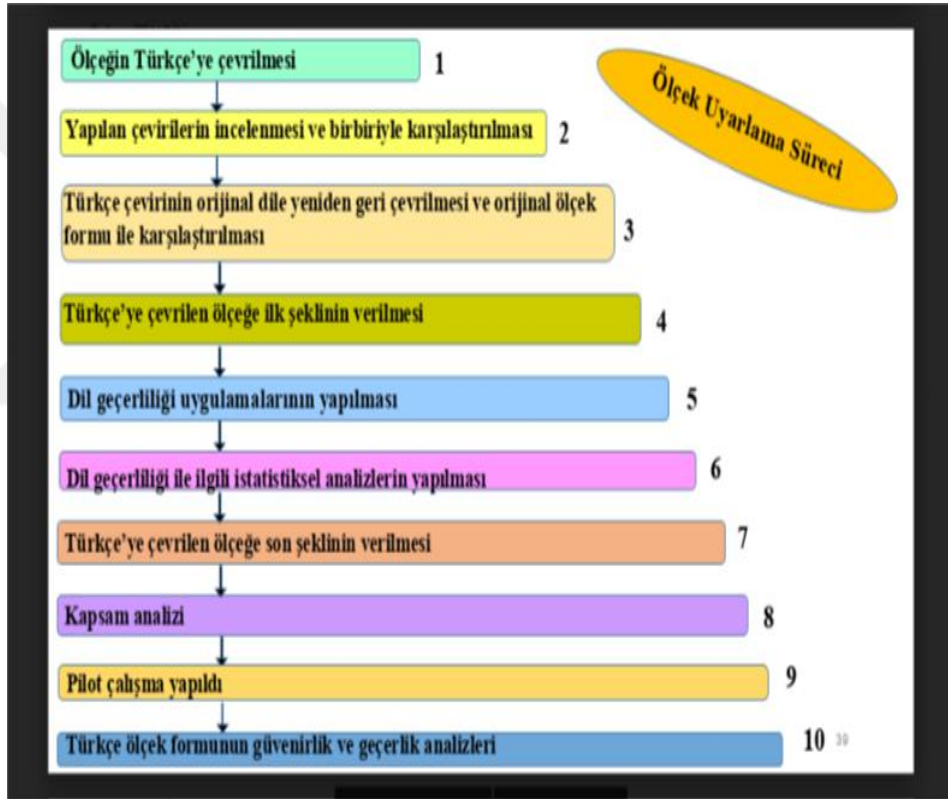
2.2.2. Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği

Loise Davis, Sophia Jowett (2013) tarafından Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği, Bağlanma teorisi doğrultusunda geliştirilmiştir. Ölçek 3 alt boyut (Güvenli, Kaygılı, Kaçınan) ve 19 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada ölçek, Türkçe geçerlik güvenirlik analizleri doğrultusunda veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

CAAS ölçeği son zamanlarda spor psikolojisi alanında DeVellis'in (2003) ölçek geliştirme ve doğrulama için kullandığı sekiz aşamalı prosedürüne uygun olarak geliştirilmiştir. (1) ölçmek niyetinde oldukları yapıların belirlenmesi; (2) sorulacak madde havuzunun oluşturulması; (3) Ölçümün formatı; (4) üretilen madde havuzunu incelemek için uzman görüşlerinin kullanılması; (5) seçilen maddelerin geçerliliği; (6) katılımcıların bir bölümüne seçilen maddelerin uygulanması; (7) elde edilen verilerin analizi ve (8) Ölçek uzunluğunun optimizasyonu.

2.3. Verilerin Analizi

ASAB ölçeğinin uyarlamasında elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 ve Amos 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma), Açımlayıcı Faktör Analizi, Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlik analizleri yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında sırasıyla dil geçerliği, kapsam geçerliği, pilot çalışma, yapı geçerliği ve güvenirlik analizleri yapılmıştır.

2.4. Araştırmanın Etik Boyutu

“Attachment Styles Within the Coach-Athlete Dyad: Preliminary Investigation and Assessment Development-CAAS araştırmanın Türkçeye uyarlanması (geçerlik ve güvenirlik) için, Louise Davis'den mail yoluyla izin alınmıştır (Ek-3). Çalışma için Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Etik Kurulundan 13.06.2017 tarih ve 28 sayı ile izin alınmıştır (Ek-4).

3.BULGULAR

Çizelge 3.1. Sporcuya ait özelliklerin tanımlayıcı istatistikleri.

Sporcu	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Yaş (yıl)	17,00	30,00	21,11	2,07
Spor yaptığın süre(yıl)	1,00	18,00	7,35	3,44
Antrenör ile geçirilen süre (yıl)	1,00	17,00	4,49	2,89
Antrenman sayısı (hafta)	1,00	14,00	4,62	2,29
Antrenman başına süre (dak)	120	360	121,55	38,67

Araştırmaya katılan sporcuların yaşları ortalaması 21,11 ve standart sapması 2,07 olarak bulunmuştur. Sporcuların ne kadar süredir spor yaptıkları sorulduğunda ortalama olarak 7,35 yıldır spor yaptıkları tespit edilmiştir. Sporcuların soruları yanıtlarken baz aldığı antrenör ile geçirdiği ortalama süre 4,49 yıl ve haftada antrenörü ile ortalama 5 (4,62) defa antrenman yaptığı tespit edilmiştir. Sporcuların antrenman başına ortalama 121,55 dakika antrenman yaptığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.2. Antrenöre ait özelliklerin tanımlayıcı istatistikleri.

Antrenör	Minimum	Maximum	Ortalama	Standart Sapma
Yaş (yıl)	21,00	62,00	36,38	8,16
Antrenörlük yaptığınız Süre(yıl)	1,00	35,00	9,96	6,62
Sporcuyla çalışma süresi(yıl)	1,00	15,00	4,18	2,74
Antrenman sayısı (hafta)	1,00	18,00	5,00	1,95

Araştırmaya katılan antrenörlerin yaşları ortalaması 36,38 ve standart sapması 8,16 olarak bulunmuştur. Antrenörlerin ne kadar süredir antrenörlük yaptıkları sorulduğunda ortalama olarak 9,96 yıldır antrenörlük yaptıkları tespit edilmiştir. Antrenörlerin soruları yanıtlarken baz aldığı sporcu ile geçirdiği ortalama süre 4,18 yıl ve haftada sporcu ile ortalama 5 defa antrenman yaptığı tespit edilmiştir

3.1. Kapsam Analizi

Ölçeğin hem dilsel hem de kültürel yönden yapısal eşdeğerliğinin varlığından emin olunması ve dil eş değeri için her iki kültüre hâkim iki çevirmen seçilmiş ve Türkçeye çevrilmiştir. Farklı bir çevirmen aracılığı ile geri çeviri yapılmıştır (her iki kültüre hâkim). Ayrıca çeviri yapacak çevirmenlere çalışılan konu ile ilgili

bilgilendirme araştırmacı tarafından verilmiştir. Gelen eviriler araştırmacı tarafından düzenlenmiştir, bazı terimler konuya uygun olarak tekrar gözden geçirilmiştir. Alandan gelen diğer bir araştırmacı tarafından anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir. Sonra 6 spor bilimci, 2 ğrenci, 3 sporcu ve 3 antrenöre kontrol ettirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

7 doktorası bitmiş uzmandan, 2 sporda ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmış uzmandan, 3 spor bilimcisi uzmanından görüş alınarak son şekli verilmiştir.

Çizelge 3.3. Uzman puanları arasındaki uyum

	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Uzman 1	3,89	0,32	3,00	4,00
Uzman 2	3,95	0,23	3,00	4,00
Uzman 3	3,63	0,50	3,00	4,00
Uzman 4	4,00	0,00	4,00	4,00
Uzman 5	3,32	0,48	3,00	4,00
Uzman 6	4,00	0,00	4,00	4,00
Uzman 7	3,63	0,50	3,00	4,00
Uzman 8	3,68	0,48	3,00	4,00
Uzman 9	3,26	1,19	1,00	4,00
Uzman 10	3,32	0,58	2,00	4,00
Uzman 11	3,79	0,42	3,00	4,00
Uzman 12	3,58	0,84	2,00	4,00
Kendall W:0,254 $P<0,000$				

Uzmanlara ölçeğin orijinal hali ve çevirisi birlikte verilmiş ve uzmanlardan ölçek maddelerinin uygunluğunu değerlendirmeleri için 1-4 arasında (1=madde uygun değil, 2= maddenin uygun şekle getirilmesi, 3= uygun ancak ufak değişiklik gerekiyor, 4=ok uygun) puanlandırmaları istenmiştir. Çizelge 3.3.'e bakıldığında 12 uzmana ait puanlar Kendall W analizi ile değerlendirilmiş ve analiz sonucunda $W=0.254$ ($\chi^2 =53.121$; $p<0.001$); uzmanların maddelerin içeriği konusunda görüş birliğine vardıkları saptanmıştır. Kendall W değerleri $0\leq W\leq 1$ arasında olması

gerektiğinden 12 uzmanın puanları arasında uyum olduğu söylenebilir, bu da Türkçe'ye çevrilen ölçeğin kültürümüze uygunluğu yönünden 'bağımsız gözlemciler arası uyum güvenirliğinin, dil ve içerik geçerliliği ölçütlerinin sağlandığını göstermektedir (Erkuş 2003). Uzmanların gerekli gördükleri yerde maddeler için yaptıkları düzeltmeler ve öneriler göz önüne alınarak, ölçeğin Türkçe formu yeniden düzenlenerek son halini almıştır.

3.2. Pilot çalışma

Gönüllü 103 sporcu ve 105 antrenöre kapsam analizi yapılan ölçek uygulanmıştır. Her şeyden önce, ölçeğin dilsel denkliği uygulanmıştır. Kapsam geçerliği analizine göre maddelerin Türkçe ifadelerinin orijinali yansıttığı tespit edildi. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için uygulanan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin sonuçları referans olarak alınmış ve ölçek üç boyutlu bir yapı ile 19 maddeden oluşmuştur.

Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapma uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin 0,807 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem yeterliliğinin faktör analizi yapmak için "iyi derecede yeterli" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. KMO değeri olarak 0,5-1,0 arası değerler kabul edilebilir olarak değerlendirilirken, 0,5'in altındaki değerler faktör analizinin söz konusu veri seti için uygun olmadığını göstergesidir. Ancak genel olarak araştırmacılar tarafından tatminkâr olarak düşünülen minimum KMO değeri 0,7'dir (Altunışık ve ark 2010). Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 1086,127$; $p < 0,01$). Ölçeğin Sporcular ve antrenörler için madde analizi yapılmıştır.

Çizelge 3.4. Ölçeğin sporcu versiyonunun madde analizi sonuçları (Pilot Çalışma).

Madde Numarası	Madde Toplam Korelasyonu*	t (Alt % 27-Üst %27)**
M1	0,304	-4,651***
M2	0,432	-4,109***
M3	0,414	-5,554***
M4	0,494	-5,963***
M5	0,577	-5,964***
M6	0,378	-4,524***
M7	0,522	-6,146***
M8	0,416	-5,749***
M9	0,613	-8,751***
M10	0,301	-4,288***
M11	0,332	-5,015***
M12	0,407	-5,451***
M13	0,557	-6,795***
M14	0,590	-7,229***
M15	0,533	-6,580***
M16	0,569	-5,140***
M17	0,556	-4,956***
M18	0,533	-4,865***
M19	0,648	-5,990***

* n = 103, ** n₁ = n₂ =56, *** p < 0,05 için anlamlı değerler.

Çizelge 3.4.'de bütün maddelerin ayırt edicilik güçlerini gösteren bağımsız grup t-testi sonuçları ve madde toplam korelasyon yer almaktadır. Madde- toplam test korelasyonunun yeterli olabilmesi için gerekli minimum değer 0,20 olarak belirtilmektedir (Kline, 2000). Madde korelasyonlarını incelediğimiz ölçek maddelerinden 0,20'nin altında kalan madde bulunmamaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesi amacıyla ölçekten elde edilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanmış, alt %27 ve üst %27'de yer alan grupların puan ortalamaları bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda alt ve üst grup madde puanlarının ortalamaları arasında bütün maddeler açısından p<0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buradan hareketle ölçeğin, istenen niteliği ölçmesi bağlamında ayırt edici olduğu söylenebilir.

Çizelge 3.5. Ölçeğin sporcular versiyonu madde analizi sonuçları (Pilot Çalışma).

Boyutlar ve Ölçek Maddeleri	Döndürülmüş Faktör Yükleri*	Açıklanan Varyans
Kaçınan Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,817$)		
1.Problemlerimi veya endişelerimi antrenörümle genellikle tartışmam.	0,524	%20,429
2.Endişelerimi gidermek için antrenörümden yardım istemem.	0,713	
3.Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınıyorum.	0,639	
4.Çözülecek bir problemim olduğunda antrenörüme güvenmem.	0,677	
5.İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda antrenörümden yardım istemem.	0,775	
6.Antrenörümden tavsiye ve yardım istemem.	0,692	
7.İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde antrenörümü aramam.	0,739	
Kaygılı Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,827$)		
8.Antrenörüm beni bir sporcu olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,627	%18,228
9.Sıklıkla antrenörümün benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,646	
10.Antrenörümün beni bırakması veya başka bir takımda antrenörlük yapması konusunda oldukça endişelenirim.	0,717	
11.Antrenörümün başka bir sporcuyu tercih etmesinden endişelenirim.	0,744	
12.Sıklıkla antrenörümün artık benimle çalışmak istemediğinden endişelenirim.	0,709	
13.Bazen antrenörümün benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,783	
14.Antrenörümün benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,532	
Güvenli Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,919$)		
15.Antrenörümün bana sadık olduğunu bilirim.	0,745	%21,393
16.Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,804	
17.Antrenörüm ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,842	
18.Antrenörümün beni sevdiğini bilirim.	0,895	
19.Antrenörüme güvenebileceğimi bilirim.	0,882	
* Rotasyon Yöntemi: Varimax	Toplam Açıklanan Varyans: %60,050	

KMO = 0,807; $\chi^2(171) = 1086,127$; Bartlett Küresellik Testi ($p < 0,000$; $\alpha=0,866$)

Araştırmaya katılan katılımcıların bağlanmayı ölçmeyi amaçlayan ve 19 maddeden oluşan araç, üç teorik boyut esas alınarak orijinal ölçekle tutarlılık göstermiştir. Bu boyutlar, kaçınan bağlanma kaygılı bağlanma ve güvenli bağlanmadır. Bu çerçevede, aracın faktör desenini ortaya koymak amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Bağlanma ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi, döndürme olarak da dik döndürme

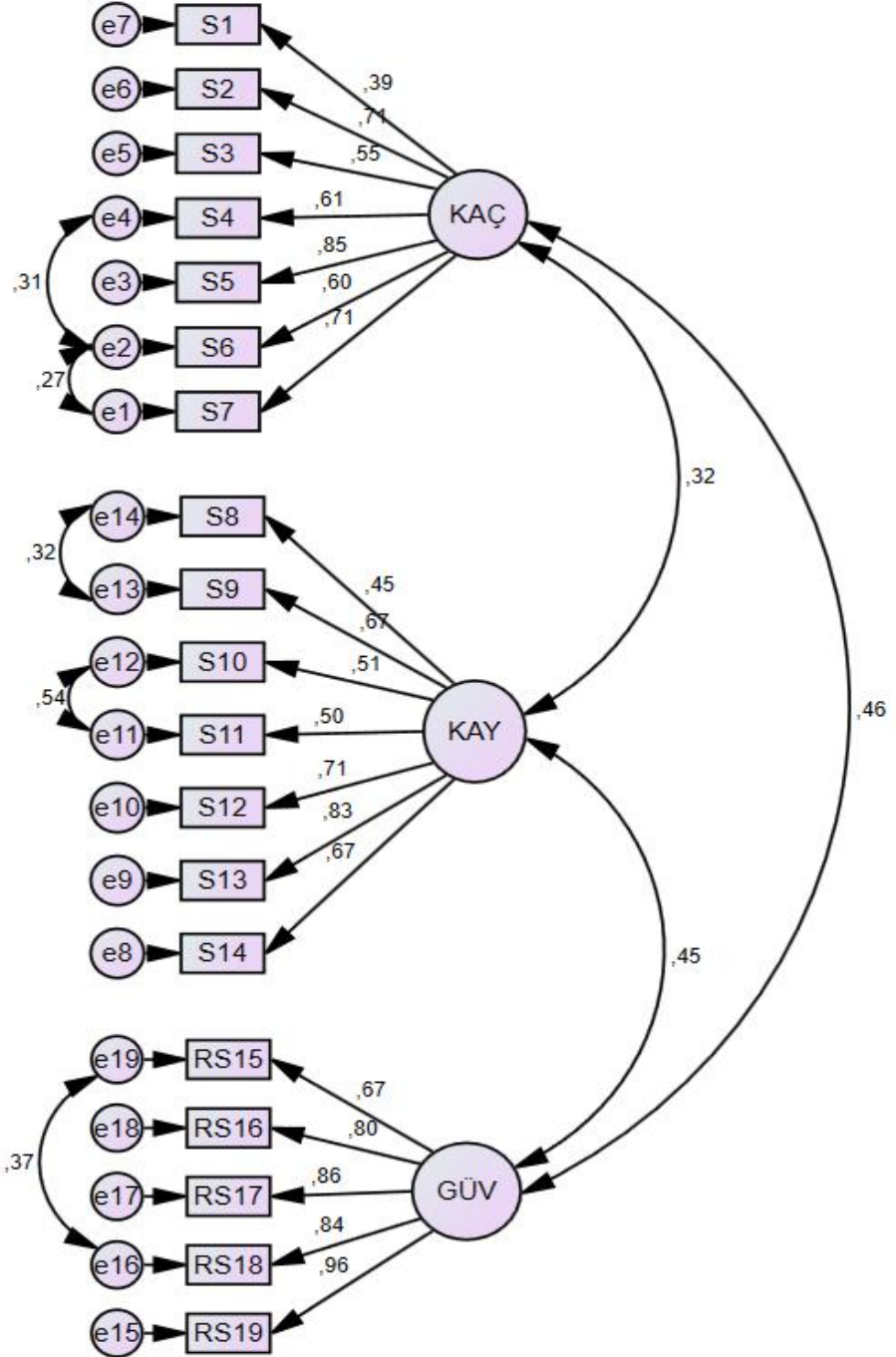
yöntemlerinden varimax seçilmiştir. Bağlanma ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul düzeyi 0,45 olarak belirlenmiştir. İki faktör için yapılan analizde, maddeler, binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karşılamaması açısından değerlendirildiğinde, faktör yüklerinin istenilen düzeyde olduğu ve binişiklik olmadığı tespit edilmiştir. Faktör yüklerinin 0,524-0,895 arasında iyi olduğu görülmektedir. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler toplam 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %60,050'sini açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk 2007; Tavsancil 2005). Bu çerçevede, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir. Birinci faktör olan “Kaçınan Bağlanma” toplam varyansın %20,429'unu, ikinci faktör “Kaygılı Bağlanma” %18,228'ini, üçüncü faktör “Güvenli Bağlanma” %21,393'ünü açıklamaktadır. Anket formunda yer alan katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,817), kaygılı bağlanma (0,827), güvenli bağlanma (0,919), bağlanma (0,866) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0,817-0,919 arasında değişkenlik göstermektedir.

Çizelge 3.6. Modifikasyon öncesi ve modifikasyon sonrası sporcu versiyonu bağlanma stilleri ölçeği birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri (Pilot Çalışma).

RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,101	0,740	0,845	0,848	0,779	0,822	0,718	303,685	2,038
RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,079	0,797	0,907	0,909	0,813	0,889	0,754	236,819	1,645

Çizelge 3.6.'da görüldüğü gibi Doğrulayıcı Faktör Analizine göre ölçeğin yapısal denklem model sonucu (Structural Equation Modeling Results) $P=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu, bağlanma ölçeğini oluşturan 19 madde ve üç alt boyutun ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmaktadır. İyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturulmuştur ($e1-e2$; $e2-e4$; $e11-e12$; $e13-e14$; $e16-e19$). Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı görülmüştür. Birinci düzey çok

faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre Sporcu versiyonu Bağlanma Stilleri ölçeği uyum iyiliği indekslerine bakıldığında; RMSEA,079; GFI,813; AGFI, 754; CFI,907; χ^2 ise 1,645(p=,000) değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

KAÇ: Kaçınan bağlanma, KAY: Kaygılı bağlanma, GÜV:Güvenli bağlanma

Şekil 3.1. Sporcu versiyonu bağlanma ölçeğinin birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model (Pilot çalışma)

Çizelge 3.7. Sporcu versiyonu bağlanma ölçeğine ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri (Pilot çalışma).

MADDELER		FAKTÖR YÜKLERİ
1	Problemlerimi veya endişelerimi antrenörümle genellikle tartışmam.	0,386
2	Endişelerimi gidermek için antrenörümden yardım istemem.	0,706
3	Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınıyorum.	0,550
4	Çözülecek bir problemim olduğunda antrenörüme güvenmem.	0,611
5	İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda antrenörümden yardım istemem.	0,849
6	Antrenörümden tavsiye ve yardım istemem.	0,602
7	İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde antrenörümü aramam.	0,715
8	Antrenörüm beni bir sporcu olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,455
9	Sıklıkla antrenörümün benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,672
10	Antrenörümün beni bırakması veya başka bir takımda antrenörlük yapması konusunda oldukça endişelenirim.	0,506
11	Antrenörümün başka bir sporcuyu tercih etmesinden endişelenirim.	0,500
12	Sıklıkla antrenörümün artık benimle çalışmak istemediğinden endişelenirim.	0,706
13	Bazen antrenörümün benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,830
14	Antrenörümün benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,667
15	Antrenörümün bana sadık olduğunu bilirim.	0,672
16	Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,800
17	Antrenörüm ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,864
18	Antrenörümün beni sevdiğini bilirim.	0,837
19	Antrenörüme güvenebileceğimi bilirim.	0,960

Bununla birlikte her bir faktöre ilişkin faktör yükleri çizelge 3.7.'de ve bağlanma ölçeğinin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model ise Şekil 3.1.'de verilmektedir. Görüldüğü üzere, faktör yükleri 0,386 ile 0,960 arasında değişkenlik göstermektedir.

Çizelge 3.8. Ölçeğin antrenör versiyonu için madde analizi sonuçları (Pilot çalışma).

Madde Numarası	Madde Toplam Korelasyonu*	t (Alt % 27-Üst %27)**
M1	0,364	-4,621***
M2	0,358	-4,839***
M3	0,298	-5,652***
M4	0,495	-7,379***
M5	0,390	-5,710***
M6	0,390	-5,436***
M7	0,364	-5,842***
M8	0,276	-4,528***
M9	0,539	-7,704***
M10	0,552	-6,986***
M11	0,478	-5,471***
M12	0,497	-5,923***
M13	0,485	-5,738***
M14	0,399	-5,217***
M15	0,435	-4,139***
M16	0,357	-3,035***
M17	0,460	-3,417***
M18	0,516	-4,684***
M19	0,501	-5,130***

* n = 66, ** n₁ = n₂ = 36, *** p < 0,05 için anlamlı değerler.

Çizelge 3.8.'de bütün maddelerin ayırt edicilik güçlerini gösteren bağımsız grup t-testi sonuçları ve madde toplam korelasyon yer almaktadır. Madde- toplam test korelasyonunun yeterli olabilmesi için gerekli minimum değer 0,20 olarak belirtilmektedir (Kline 2000). Madde korelasyonlarını incelediğimiz ölçek maddelerinden 0,20'nin altında kalan madde bulunmamaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesi amacıyla ölçekten elde edilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanmış, alt %27 ve üst %27'de yer alan grupların puan ortalamaları bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda alt ve üst grup madde puanlarının ortalamaları arasında bütün maddeler açısından p<0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Buradan hareketle ölçeğin istenen niteliği ölçmesi bağlamında ayırt edici olduğu söylenebilir.

Çizelge 3.9. Antrenör versiyonu bağlanma ölçeğinin boyutlarına yönelik faktör analizi sonuçları (Pilot çalışma).

Boyutlar ve Ölçek Maddeleri	Döndürülmüş Faktör Yükleri*	Açıklanan Varyans
Kaçınan Bağlanma Boyutu ($\alpha=0.805$)		
1.Problemlerimi veya endişelerimi sporcumla genellikle tartışmam.	0,559	% 17,629
2.Endişelerimi gidermek için sporcumdan yardım istemem.	0,664	
3.Kişisel sorunlarımı (meseleleri) sporcumla tartışmaktan kaçınıyorum.	0,500	
4. Çözülecek bir problemim olduğunda sporcuma güvenmem.	0,569	
5.İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda sporcumdan yardım istemem.	0,802	
6.Sporcumdan tavsiye ve yardım istemem.	0,794	
7. İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde sporcumu aramam.	0,806	
Kaygılı Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,887$)		
8.Sporcumun beni bir antrenör olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,500	% 23,283
9.Sıklıkla sporcumun benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,558	
10.Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımında spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim.	0,842	
11.Sporcumun başka bir antrenörü tercih etmesinden endişelenirim.	0,900	
12.Sporcumun artık benimle çalışmak istemediğinden sıklıkla endişelenirim.	0,871	
13.Bazen sporcumun benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,855	
14.Sporcumun benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,784	
Güvenli Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,918$)		
15.Sporcumun bana sadık olduğunu bilirim.	0,761	% 20,833
16.Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,829	
17.Sporcum ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,888	
18.Sporcumun beni sevdiğini bilirim.	0,914	
19.Sporcumla güvenebileceğimi bilirim.	0,886	
* Rotasyon Yöntemi: Varimax	Toplam Açıklanan Varyans: %61,745	

KMO = 0,716; $\chi^2(171) = 1317,998$; Bartlett Küresellik Testi ($p < 0,000$; $\alpha=0,832$)

Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapma uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin 0,716 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem yeterliliğinin faktör analizi yapmak için “iyi derecede yeterli” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. KMO değeri olarak 0,5-1,0 arası değerler kabul edilebilir olarak değerlendirilirken, 0,5’in altındaki değerler faktör analizin söz konusu veri seti için uygun olmadığını göstergesidir. Ancak genel olarak araştırmacılar tarafından tatminkâr olarak düşünülen minimum KMO değeri 0,7’dir (Altunışık ve ark 2010). Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları

incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 1317,998; p < 0,01$).

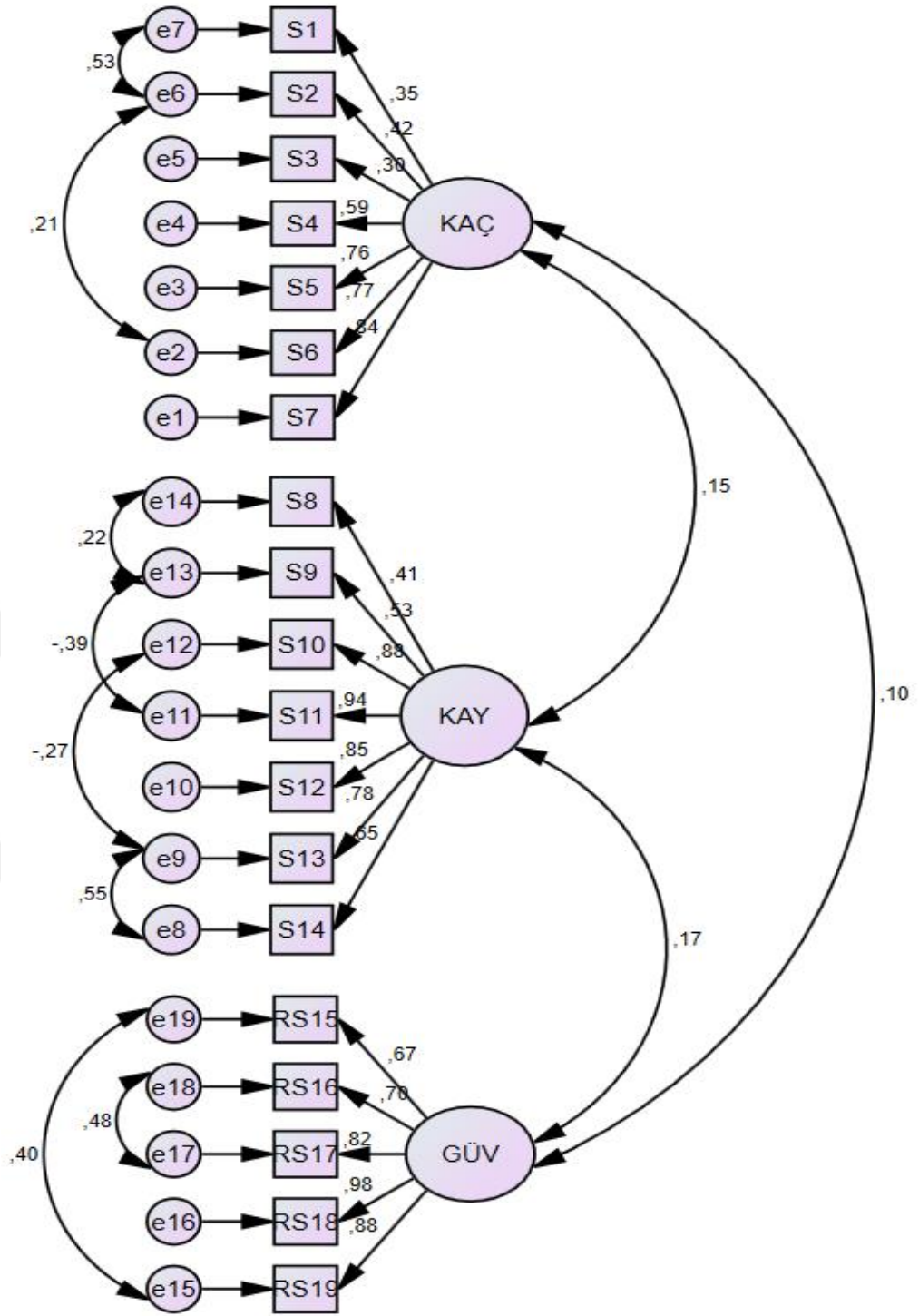
Araştırmaya katılan katılımcıların bağlanmayı ölçmeyi amaçlayan ve 19 maddeden oluşan araç, üç teorik boyut esas alınarak geliştirilmiştir. Bu boyutlar, kaçınan bağlanma, kaygılı bağlanma ve güvenli bağlanmadır. Bu çerçevede, aracın faktör desenini ortaya koymak amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Bağlanma ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi, döndürme olarak da dik döndürme yöntemlerinden varimax seçilmiştir. Bağlanma ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul düzeyi 0,45 olarak belirlenmiştir. İki faktör için yapılan analizde, maddeler, binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karşılamaması açısından değerlendirildiğinde, faktör yüklerinin istenilen düzeyde olduğu ve binişiklik olmadığı tespit edilmiştir. Faktör yüklerinin 0,500-0,914 arasında iyi olduğu görülmektedir. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler toplam 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %61,745'ini açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın % 40 ile 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk 2007, Tavşancıl 2005). Bu çerçevede, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir. Birinci faktör olan “Kaçınan Bağlanma” toplam varyansın %17,629'unu, ikinci faktör “Kaygılı Bağlanma” %23,283'ünü, üçüncü faktör “Güvenli Bağlanma” %20,833'ünü açıklamaktadır. Anket formunda yer alan katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,805), kaygılı bağlanma (0,887), güvenli bağlanma (0,918), bağlanma (0,832) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0,805-0,918 arasında değişkenlik göstermektedir.

Çizelge 3.10. Modifikasyon öncesi ve modifikasyon sonrası antrenör versiyonu bağlanma ölçeği birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri (Pilot çalışma).

RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,126	0,722	0,803	0,807	0,719	0,774	0,642	394,054	2,645
RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,091	0,815	0,903	0,905	0,814	0,883	0,749	261,536	1,855

Doğrulayıcı Faktör analizine göre ölçeğin yapısal denklem model sonucu (Structural Equation Modeling Results) $P=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu, bağlanma ölçeğini oluşturan 19 madde ve üç alt boyutun ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmaktadır. İyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturulmuştur (e2-e6; e6-e7;e8-e9; e9-e12;e11-e13;e13-e14; e15-e19;e17-e18). Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı yukarıda gösterilmiştir. Birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre Sporcu Bağlanma Stilleri ölçeği uyum iyiliği indekslerine bakıldığında; RMSEA, 091; GFI, 814; AGFI, 749; CFI,903; χ^2 ise 1,855($p=,000$) değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

KAÇ: Kaçınan bağlanma, KAY: Kaygılı bağlanma, GÜV:Güvenli bağlanma

Şekil 3.2. Antrenör bağlanma ölçeğinin birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model (Pilot çalışma)

Çizelge 3.11. Antrenör versiyonu bağlanma ölçeğine ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri (Pilot çalışma).

	MADDELER	FAKTÖR YÜKLERİ
1.	Problemlerimi veya endişelerimi sporcumla genellikle tartışmam.	0,347
2.	Endişelerimi gidermek için sporcumdan yardım istemem.	0,420
3.	Kişisel sorunlarımı (meseleleri) sporcumla tartışmaktan kaçınırım.	0,305
4.	Çözülecek bir problemim olduğunda sporcuma güvenmem.	0,587
5.	İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda sporcumdan yardım istemem.	0,763
6.	Sporcumdan tavsiye ve yardım istemem.	0,772
7.	İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde sporcumu aramam.	0,843
8.	Sporcumun beni bir antrenör olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,407
9.	Sıklıkla sporcumun benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,528
10.	Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımda spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim.	0,883
11.	Sporcumun başka bir antrenörü tercih etmesinden endişelenirim.	0,944
12.	Sporcumun artık benimle çalışmak istemediğinden sıklıkla endişelenirim.	0,853
13.	Bazen sporcumun benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,783
14.	Sporcumun benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,652
15.	Sporcumun bana sadık olduğunu bilirim.	0,669
16.	Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,695
17.	Sporcum ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,820
18.	Sporcumun beni sevdiğini bilirim.	0,985
19.	Sporcumla güvenebileceğimi bilirim.	0,877

Bununla birlikte her bir faktöre ilişkin faktör yükleri Çizelge 3.11.'de ve bağlanma ölçeğinin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model ise Şekil 3.2.'de verilmektedir. Görüldüğü üzere, faktör yükleri 0,305 ile 0,944 arasında değişkenlik göstermektedir.

3.3. Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Stilleri Ölçeğine (ASAB İlişkin Bulgular

Sporcu versiyonu; Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapma uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin 0.831 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem yeterliliğinin faktör analizi yapmak için “iyi derecede yeterli” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. KMO değeri olarak 0.5-1.0 arası değerler kabul edilebilir olarak değerlendirilirken, 0,5'in

altındaki değerler faktör analizinin söz konusu veri seti için uygun olmadığını göstergesidir. Ancak genel olarak araştırmacılar tarafından tatminkâr olarak düşünülen minimum KMO değeri 0,7'dir (Altunışık ve ark 2010). Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 4435,644$; $p < 0,01$).

Araştırma, katılımcıların bağlanma stillerini ölçmek için, orijinal ölçek esas alınarak 19 madde ve güvenli-güvensiz bağlanma stillerinin güvensiz bağlanma şeklinin kaygılı ve kaçınan alt boyutları olmak üzere üç teorik boyut esas alınarak uyarlanmıştır. Bu boyutlar güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma, kaygılı bağlanmadır. Bu çerçevede, aracın faktör desenini ortaya koymak amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bağlanma ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi, döndürme olarak da dik döndürme yöntemlerinden varimax seçilmiştir.

Çizelge 3.12. Sporcular versiyonu için madde analizi sonuçları.

Madde Numarası	Madde Toplam Korelasyonu*	t (Alt % 27-Üst %27)**	p değeri
Kaçınan Bağlanma Boyutu			
M1	0,473	-22,401	0,000***
M2	0,579	-22,560	0,000***
M3	0,496	-23,398	0,000***
M4	0,513	-13,949	0,000***
M5	0,606	-17,860	0,000***
M6	0,541	-12,233	0,000***
M7	0,558	-16,163	0,000***
Kaygılı Bağlanma Boyutu			
M8	0,384	-16,073	0,000***
M9	0,586	-23,874	0,000***
M10	0,415	-15,287	0,000***
M11	0,578	-27,055	0,000***
M12	0,594	-19,824	0,000***
M13	0,661	-28,388	0,000***
M14	0,493	-17,176	0,000***
Güvenli Bağlanma Boyutu			
M15	0,581	-26,421	0,000***
M16	0,633	-20,673	0,000***
M17	0,713	-16,078	0,000***
M18	0,776	-17,126	0,000***
M19	0,747	-15,204	0,000***

* n = 554, ** n₁ = n₂ = 150, *** p < 0,05 için anlamlı değerler.

Çizelge 3.12.'de bütün maddelerin ayırt edicilik güçlerini gösteren bağımsız örneklem t-testi sonuçları ve madde toplam korelasyon yer almaktadır. Yaptığımız analiz sonucunda madde-toplam korelasyon değeri 0,20'nin altında olan herhangi bir madde olmadığından ölçekten madde çıkarılmamıştır. Maddelerin ayırt edicilik güçlerini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklem t testi hesaplanmıştır (Korkmaz Ö. ve ark 2011).

Çizelge 3.13. Sporcu versiyonuna yönelik faktör analizi sonuçları

Boyutlar ve Ölçek Maddeleri	Döndürülmüş Faktör Yükleri*	Açıklanan Varyans
Kaçınan Bağlanma Boyutu ($\alpha=0.800$)		
1.Problemlerimi veya endişelerimi antrenörümle genellikle tartışmam.	0,644	%17,587
2.Endişelerimi gidermek için antrenörümde yardım istemem.	0,718	
3.Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınıyorum.	0,644	
4.Çözülecek bir problemim olduğunda antrenörümde güvenmem.	0,583	
5.İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda antrenörümde yardım istemem.	0,727	
6.Antrenörümde tavsiye ve yardım istemem.	0,638	
7.İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde antrenörümü aramam.	0,644	
Kaygılı Bağlanma Boyutu ($\alpha=0.796$)		
8.Antrenörüm beni bir sporcu olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,570	%16.83
9.Sıklıkla antrenörümün benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,690	
10. Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımda spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim	0,603	
11.Antrenörümün başka bir sporcuyu tercih etmesinden endişelenirim.	0,740	
12.Sıklıkla antrenörümün artık benimle çalışmak istemediğinden endişelenirim.	0,700	
13.Bazen antrenörümün benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,747	
14.Antrenörümün benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,563	
Güvenli Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,863$)		
15.Antrenörümün bana sadık olduğunu bilirim.	0,665	%19,103
16.Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,699	
17.Antrenörüm ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,798	
18.Antrenörümün beni sevdiğini bilirim.	0,872	
19.Antrenörümde güvenebileceğimi bilirim.	0,839	
* Rotasyon Yöntemi: Varimax	Toplam Açıklanan Varyans: %53,523	

KMO = 0,831; $\chi^2(171) = 4435,644$; Bartlett Küresellik Testi ($p < 0,000$; $\alpha=0,836$)

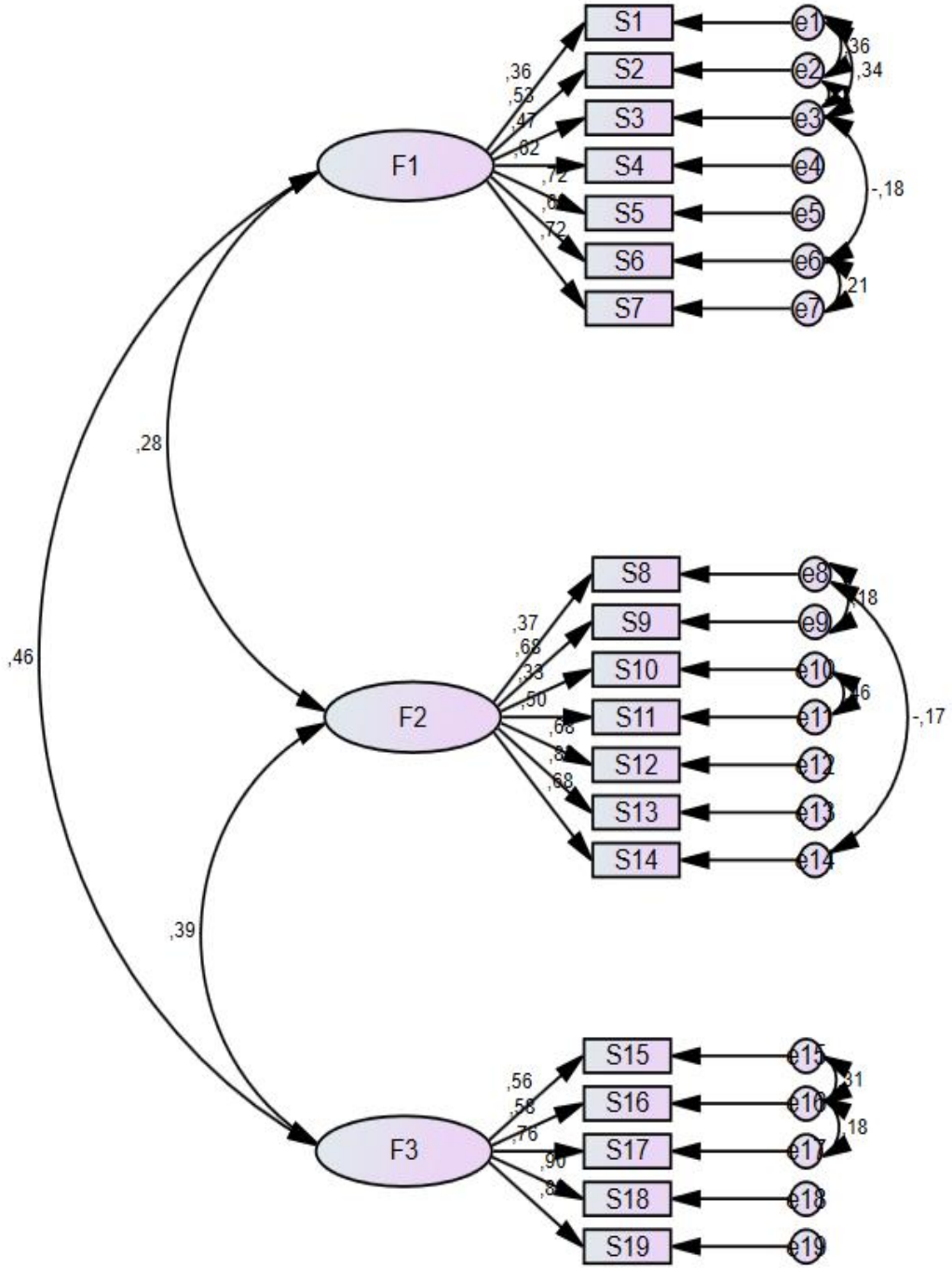
KMO Değeri izelge 3.13. de 0,831 olduğu belirlenmiş ve örneklemin açımlayıcı faktör analizi yapmak için yeterli olduğu görülmüştür. Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 4435,644$; $p < 0,01$).

Anket formunda yer alan katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,800), kaygılı bağlanma (0,796), güvenli bağlanma (0,863), bağlanma (0,836) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0,796-0,836 arasında değişkenlik göstermektedir.

Çizelge 3.14. Sporcu versiyonu modifikasyon öncesi ve modifikasyon sonrası birinci düzey çok faktörlü model doğrulatoryıcı faktör analizi uyum indeksleri

RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,097	0,777	0,802	0,803	0,836	0,773	0,791	1003,061	6,732
RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,078	0,865	0,90	0,893	0,90	0,867	0,863	606,936	4,366

Modelde iyileştirme yapılmış ve uyum indeksi için kabul edilir değerler sağlanmıştır. Sporcu bağlanma leğinin uyum iyiliği indekslerini; RMSEA 0,078; GFI 0,90; AGFI 0,863; CFI 0,90; χ^2 ise 4,366 ($p = 0,000$) değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir (izelge 3.14.).

F1: Kaçman bağlanma, **F2:** Kaygılı bağlanma, **F3:** Güvenli bağlanma

Şekil 3.3. Sporcu versiyonu birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model

Çizelge 3.15. Sporcu versiyonuna ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri

MADDELER		FAKTÖR YÜKLERİ
1	Problemlerimi veya endişelerimi antrenörümle genellikle tartışmam.	0,360
2	Endişelerimi gidermek için antrenörümden yardım istemem.	0,526
3	Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınıyorum.	0,465
4	Çözülecek bir problemim olduğunda antrenörüme güvenmem.	0,619
5	İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda antrenörümden yardım istemem.	0,722
6	Antrenörümden tavsiye ve yardım istemem.	0,690
7	İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde antrenörümü aramam.	0,716
8	Antrenörüm beni bir sporcu olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,374
9	Sıklıkla antrenörümün benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,677
10	Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımında spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim	0,329
11	Antrenörümün başka bir sporcuyu tercih etmesinden endişelenirim.	0,504
12	Sıklıkla antrenörümün artık benimle çalışmak istemediğinden endişelenirim.	0,678
13	Bazen antrenörümün benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,830
14	Antrenörümün benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,682
15	Antrenörümün bana sadık olduğunu bilirim.	0,556
16	Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,584
17	Antrenörüm ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,761
18	Antrenörümün beni sevdiğini bilirim.	0,901
19	Antrenörüme güvenebileceğimi bilirim.	0,894

Faktöre ilişkin faktör yükleri çizelge 3.15.'de ve bağlanma ölçeğinin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model ise Şekil 3.3.'de verilmektedir. Görüldüğü üzere, faktör yükleri 0,329 ile 0,901 arasında değişkenlik göstermektedir.

Çizelge 3.16. Antrenör Versiyonu Madde Analizi Sonuçları.

Madde Numarası	Madde Toplam Korelasyonu*	t (Alt % 27-Üst %27)**	p değeri
Kaçınan Bağlanma Boyutu			
M1	0,419	-14,202	0,000***
M2	0,523	-18,302	0,000***
M3	0,330	-11,271	0,000***
M4	0,388	-12,940	0,000***
M5	0,635	-31,524	0,000***
M6	0,626	-24,368	0,000***
M7	0,560	-23,013	0,000***
Kaygılı Bağlanma Boyutu			
M8	0,475	-16,253	0,000***
M9	0,527	-16,451	0,000***
M10	0,644	-23,696	0,000***
M11	0,700	-25,959	0,000***
M12	0,735	-25,142	0,000***
M13	0,734	--28,022	0,000***
M14	0,611	-25,588	0,000***
Güvenli Bağlanma Boyutu			
M15	0,511	-22,225	0,000***
M16	0,620	-17,289	0,000***
M17	0,677	-14,710	0,000***
M18	0,715	-14,501	0,000***
M19	0,635	-16,416	0,000***

* n = 511, ** n₁ = n₂ =148, *** p < 0,05 için anlamlı değerler.

Çizelge 3.16.'da bütün maddelerin ayırt edicilik güçlerini gösteren bağımsız grup t-testi sonuçları ve madde toplam korelasyon yer almaktadır. Yaptığımız analiz sonucunda madde-toplam korelasyon değeri 0,20'nin altında olan herhangi bir madde olmadığından ölçekten madde çıkarılmamıştır.

Çizelge 3.17. Antrenör versiyonu boyutlarına yönelik faktör analizi sonuçları

Boyutlar ve Ölçek Maddeleri	Döndürülmüş Faktör Yükleri*	Açıklanan Varyans
Kaçınan Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,775$)		
1.Problemlerimi veya endişelerimi sporcumla genellikle tartışmam.	0,545	%16,25
2.Endişelerimi gidermek için sporcumdan yardım istemem.	0,652	
3.Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınıyorum.	0,458	
4. Çözülecek bir problemim olduğunda sporcuma güvenmem.	0,563	
5.İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda sporcumdan yardım istemem.	0,789	
6.Sporcumdan tavsiye ve yardım istemem.	0,783	
7. İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde sporcumu aramam.	0,730	
Kaygılı Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,861$)		
8.Sporcumun beni bir antrenör olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,559	%20,98
9.Sıklıkla sporcumun benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,599	
10.Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımda spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim.	0,749	
11.Sporcumun başka bir antrenörü tercih etmesinden endişelenirim.	0,820	
12.Sporcumun artık benimle çalışmak istemediğinden sıklıkla endişelenirim.	0,839	
13.Bazen sporcumun benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,833	
14.Sporcumun benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,720	
Güvenli Bağlanma Boyutu ($\alpha=0,830$)		
15.Sporcumun bana sadık olduğunu bilirim.	0,653	%16,17
16.Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,741	
17.Sporcum ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,803	
18.Sporcumun beni sevdiğini bilirim.	0,847	
19.Sporcumu güvenebileceğimi bilirim.	0,788	
* Rotasyon Yöntemi: Varimax	Toplam Açıklanan Varyans: %53,408	

KMO = 0,787; $\chi^2(171) = 4126,725$; Bartlett Küresellik Testi ($p < 0,000$; $\alpha=0,775$)

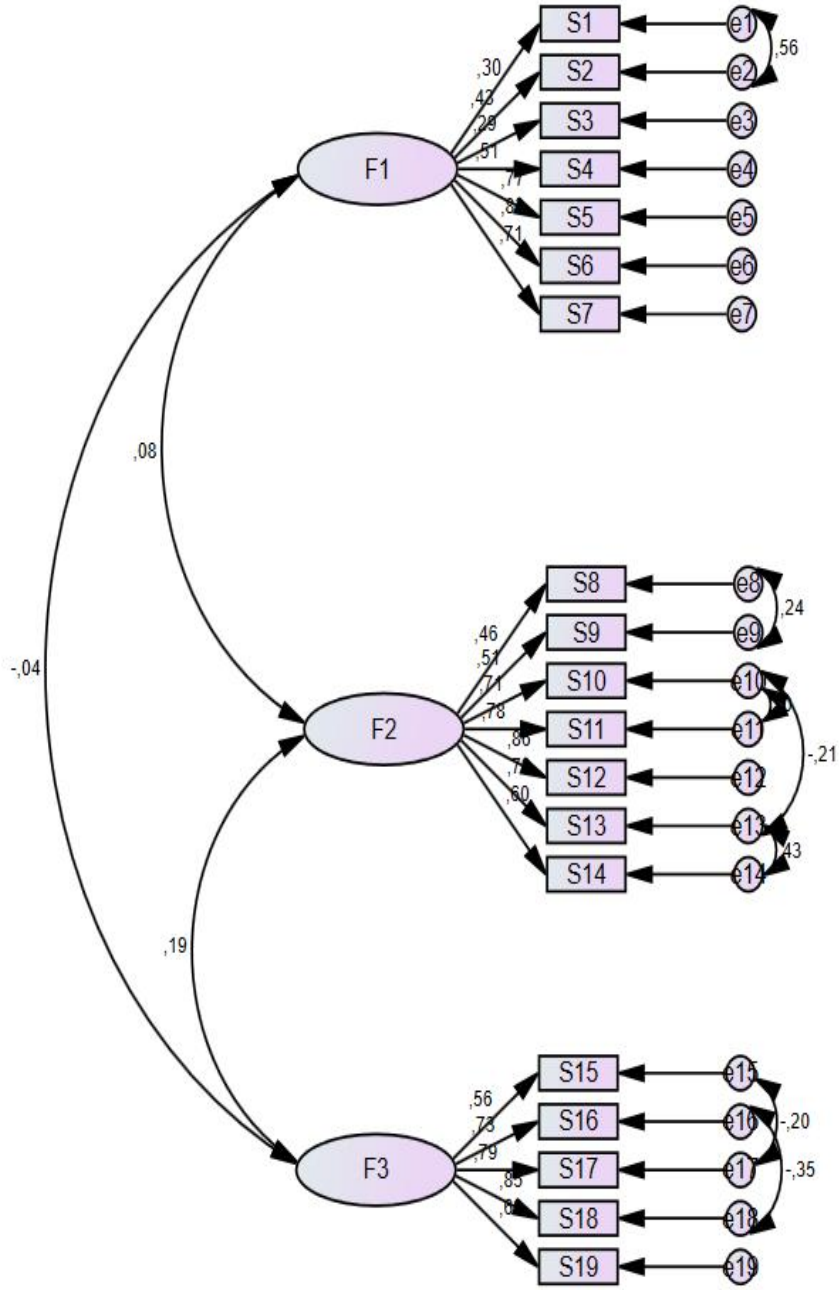
KMO Değeri çizelge 3.17. de 0,787 olduğu belirlenmiş ve örneklemin açımlayıcı faktör analizi yapmak için yeterli olduğu görülmüştür. Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 4126,725$; $p < 0,01$).

Anket formunda yer alan katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,775), kaygılı bağlanma (0,861), güvenli bağlanma (0,830), bağlanma (0,775) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0,775-0,861 arasında değişkenlik göstermektedir.

Çizelge 3.18. Antrenör versiyonu modifikasyon öncesi ve modifikasyon sonrası bağlanma ölçeği birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri

RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,104	0,767	0,794	0,795	0,831	0,763	0,785	976,685	6,555
RMSEA	NFI	CFI	IFI	GFI	TLI	AGFI	CMIN	CMIN/df
0,076	0,866	0,90	0,897	0,90	0,875	0,859	559,936	3,943

Modelde iyileştirme yapılmış ve uyum indeksi için kabul edilir değerler sağlanmıştır. Antrenör bağlanma ölçeğinin uyum iyiliği indekslerini; RMSEA 0,076; GFI 0,90; AGFI 0,859; CFI 0,90; χ^2 ise 3,943 (p=0,000) değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir (Çizelge 3.18.).

F1: Kaçınan bağlanma, **F2:** Kaygılı bağlanma, **F3:** Güvenli bağlanma

Şekil 3.4. Antrenör bağlanma ölçeğinin birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model.

Çizelge 3.19. Antrenör bağlanma ölçeğine ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktör yükleri.

MADDELER		FAKTÖR YÜKLERİ
1.	Problemlerimi veya endişelerimi sporcumla genellikle tartışmam.	0,300
2.	Endişelerimi gidermek için sporcumdan yardım istemem.	0,430
3.	Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınıyorum.	0,300
4.	Çözülecek bir problemim olduğunda sporcuma güvenmem.	0,508
5.	İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda sporcumdan yardım istemem.	0,766
6.	Sporcumdan tavsiye ve yardım istemem.	0,829
7.	İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde sporcumu aramam.	0,707
8.	Sporcumun beni bir antrenör olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	0,458
9.	Sıklıkla sporcumun benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	0,514
10.	Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımda spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim.	0,710
11.	Sporcumun başka bir antrenörü tercih etmesinden endişelenirim.	0,780
12.	Sporcumun artık benimle çalışmak istemediğinden sıklıkla endişelenirim.	0,856
13.	Bazen sporcumun benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	0,787
14.	Sporcumun benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	0,601
15.	Sporcumun bana sadık olduğunu bilirim.	0,564
16.	Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	0,732
17.	Sporcum ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	0,792
18.	Sporcumun beni sevdiğini bilirim.	0,845
19.	Sporcumla güvenebileceğimi bilirim.	0,689

Faktöre ilişkin faktör yükleri Çizelge 3.19.'da ve bağlanma ölçeğinin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ilişkin model ise Şekil 3.4.'de verilmektedir. Görüldüğü üzere, faktör yükleri 0,300 ile 0,856 arasında değişkenlik göstermektedir.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada, antrenör ve sporcu bağlanma stillerini belirleyen, Davis ve Jowett (2013)'in geliştirdiği CAAS ölçeğin Türkçe uyarlaması (ASAB) yapılmış ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Uyarlama çalışması sürecinde ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış, ölçeklerin Türkçe versiyonundaki yapılar ortaya konmuştur. ASAB ölçeği güvenli bağlanma, kaçınan güvensiz ve kaygılı güvensiz bağlanma olmak üzere üç alt boyut ve 19 maddeden oluşmaktadır. Bu bölümde elde edilen bulgular doğrultusunda, antrenör-sporcu/sporcu-antrenör bağlanma stilleri alan yazın bağlamında tartışılacaktır.

Literatür incelendiğinde Türkiye'de antrenör-sporcu/sporcu-antrenör ilişkilerinde bağlanma stillerini belirleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aynı zamanda ülkemizde antrenör-sporcu/sporcu-antrenör ilişkilerinde bağlanma stillerini belirlemek amacıyla geliştirilen geçerli ve güvenilir bir ölçeğin olmaması da bu amaçla kullanılmak üzere bir ölçüm aracına gereksinim olduğunu göstermiştir. Bu gereksinimden hareketle bu araştırma yabancı bir kültürde geliştirilen antrenör-sporcu/sporcu-antrenör ilişkilerinde bağlanma stillerini belirleyen ölçek spor alanına katkı sağlamak amacıyla uyarlandı.

Turan ve Şişman'ın (2013) yaptıkları araştırmada ölçek uyarlamanın temel varsayımının, batı toplumlarının kendine özgün koşullar içinde üretmiş oldukları bilimsel bilginin, aktarılan toplumlar için de geçerli olabileceğidir. Bu bağlamda batıda yapılan araştırmaların da Türkiye için geçerli olabileceğinin varsayıldığını bu sebeple sıkça başvurulan ölçek uyarlama çalışmalarının, bunun en tipik örneği olduğunu belirtmişlerdir.

Uyarlama çalışmalarında; bir ölçeği geliştirirken izlenen basamakların ve yürütölen işlemlerin birçoğu, hatta neredeyse hemen hemen hepsi ölçek uyarlaması için de gerekli ve zorunludur. Uyarlama aşamaları, ölçeklerdeki ifadelerin eş anlama gelip gelmediğinin denetlenmesinden başlayarak ölçeğin içyapısında ve psikometrik özelliklerinde değişmeler olup olmadığının ortaya çıkarılmasına kadar giden bir dizi anlamsal, kültürel ve istatistiksel işlemi içermektedir (Şahin 1994).

Ölçme araçları, geliştirildiği kültürden farklı bir kültür ya da gruba uygulanacak ise öncelikle hedef grupta geçerli ve güvenilir olup olmadığının test edilmesi gerekmektedir (Erefe 2002, Ercan 2004).

Sporcu ve antrenör demografik formunda yaş, cinsiyet, spor yaptığı yıl antrenör/sporcuya geçirdiği süre haftalık antrenman süresi gibi tanımlayıcı sorular sorulmuştur. Araştırmanın örneklem grubunda erkek katılımcıların daha fazla olduğu, sporcular ve antrenörlerin en çok takım sporları yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların kişisel özellikleri değerlendirildiğinde sporcuların yaş ortalamalarının 21,11 olup antrenörlerin yaş ortalamasının 36,38 olduğu görülmüştür. Sporcuların spor yapma yıl ortalaması 7,35 iken aynı antrenörle çalıştığı yıl ortalaması 4,49 olup haftada 4,62 gün antrenman yaptığı bulunmuştur. Antrenörlerin ortalama antrenörlük süresinin 9,96 yıl olduğu, ölçüğü cevaplar ken baz aldığı sporcusuyla ortalama 4,18 yıl çalıştığı, sporcuya haftada 5 kez antrenman yaptırdığı tespit edilmiştir. Antrenörler ve sporcuların % 30'u ise milli takıma hizmet etmişlerdir. Antrenör sporcu arasındaki ilişkide bağlanma stillerini belirleyen ölçekte milli olan ve olmayan sporcularında temsil edilmesi ileriki dönemlerde ölçek kullanımı açısından önem arz etmektedir. Bu da örneklem grubunun bağlanma stilleri ölçüğünün tam olarak Türk popülasyonuna uyarlanırken doğru bir örneklem grubu olduğunu yansıtmaktadır. Buna bağlı olarak antrenör bağlanma ölçüğünde 511, sporcu bağlanma ölçüğünde ise 554 katılımcı bulunmaktadır. Açıklayıcı faktör analitik yöntemler kullanıldığı için madde başına en az 20 katılımcı kullanılması önerilmektedir (Kline 2013). Bu çalışmada uyarlanacak ölçüm aracınının 19 madde olması sebebiyle örneklem genişliğinin en az 380 olması gerekmektedir. Buna göre örneklem grubunun sayı olarak yeterli olduğu söylenebilir.

Davis (2013)' in araştırmasında sporcuların yaş ortalamaları 19,43 olup ortalama spor yaptıkları süre 9,45 yıldır. Sporcuların antrenörüyle ortalama 2,72 yıl ve haftada 5,30 saat çalıştığı, antrenörlerin, sporcularıyla ortalama 10,58 yıl ve haftada 1 kez 3,52 saat çalıştıkları bulunmuştur. Orijinal ölçüğün örneklemini 405 antrenör ve 298 sporcudur.

Bowlby (1982), bağlanmanın üç özelliğini belirlemiştir. Birincisi bağlanma figürüne yakın olma, çevreyi keşfederken ve yeni davranışlar öğrenirken destek alabileceği güvenli üs, koruma ve destek için sığınaktır. Bağlanmanın gerçekleşmesi

için de birlikte zaman geçirmesi ve bu zamanın kaliteli (doyum ve haz) olması zorunluluğunu vurgulamıştır. Deneklerimize bu doğrultuda en az bir yıl birlikte çalıştığı ve onun için anlam ifade eden antrenör ve sporcusunu düşünerek ölçeği cevaplamalarını istedik. İstatistiki verilerden de görüldüğü üzere ortalama 4 yıl birlikte çalıştıkları ve haftada 5 antrenman yaptıkları görülmektedir. Bowlby (1969), bağlanma davranışının bebeklerde altıncı aydan başlayarak yirmi dördüncü aya kadar devam ettiğini ifade etmektedir. Bu nedenle anketimizi cevaplayan antrenör ve sporculara birlikte en az bir yıl çalışmış olma sınırı getirildi. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek veya sınırlılıkları bilen (hem yazılı hem de sözlü konuyla ilgili bilgilendirilmiş) kişilerce toplanmıştır.

Ölçek uyarlamalarında geçerlik; ölçme aracılığıyla incelemeyi amaçladığımız özelliklerin doğru ve diğer özellikler ile karıştırmayacak şekilde ölçmesi olarak ifade edilebilir. Özellikle yabancı kültürden uyarlanacak bir ölçekse dil ve kapsam geçerliği öncelikle test edilmelidir (Tavşancıl 2010).

Dilsel ve kültürel yönden yapısal eşdeğerliği araştırılmadan uyarlaması yapılan ölçeklerden elde edilen veriler ile özgün form arasındaki yapısal eşdeğerlik, çeşitli istatistiksel tekniklerle test edildiğinde, iki form arasındaki yapıların uyuşmaması sorunuyla karşı karşıya kalılabilmektedir. Bu durum zaman, para ve emek kaybına neden olmaktadır. Bu nedenle ölçülecek olan yapının her iki kültürde var olup olmadığı, aynı anlama gelip gelmediği gibi tartışmaların uyarlama çalışmalarına başlanılmadan önce yapılması araştırmacılar için önem taşımaktadır (Çüm 2013). Türkiye'deki ölçek uyarlama çalışmalarında dil eşdeğerliliği için çevirmenlerin her iki dili iyi bilen, her iki kültürü iyi tanıyan ve ölçülecek psikolojik yapı hakkında bir miktar bilgi sahibi olması gerektiği yönündeki özelliklere yeterli düzeyde sahip olmadıkları vurgulanmıştır (Çüm ve Koç 2013).

Bu doğrultuda araştırmada uyarlanmak istenen ASAB için ilk olarak dil ve kapsam geçerliği test edildi. Uyarlanan Ölçeğin dil eşdeğerliğini sağlamak için çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden en yaygın olanları her iki dili iyi bilen iki ya da daha fazla kişi ile grup çevirisi (birlikte çalışılır veya ayrı ayrı çeviriden sonra bağımsız bir gözlemci en uygun versiyonu seçer) veya geri çeviri yöntemidir. Grup çevirisinde; üyelerin birbirinden etkilenmesi veya ortak bir karara varması zor olabilir. Bu nedenle tek başına yeterli görülmemektedir. Geri çeviri yöntemi ise

kültürel eşitliğin sağlanması için dünyada en çok kullanılandır. Bu yöntemde iki bağımsız çevirmen, birbirinden etkilenmeden, biri orijinal dilden hedef dile çevirirken, diğeri hedef dilden orijinale çevirir (Akasyan ve Gözüm 2002).

ASAB dil eş değeri için çeviri yapacak dil bilimcilere konuyla ilgili seminer düzeyinde bilgilendirme yapılmıştır. Birbirinden habersiz ve iki dili de ana dili gibi konuşan çevirmenler tercih edilmiştir. Öncelikle İngilizceden Türkçeye çeviri yapılmış ve gelen çevirilerdeki tutarsızlıklar araştırmacı tarafından çevirmenlerle birlikte düzeltilmiştir. Düzenlenen ölçek geri çeviri yapılmak üzere iki kültüre hakim çevirmenler aracılığı ile Türkçeden İngilizceye geri çeviri yaptırılmıştır. Gelen çeviriler araştırmacı tarafından incelenmiş kontrol edilip revize edilmiştir. Araştırmada dil eşdeğerliliğini sağlamada dünyada en çok uygulanan yöntemlerden olan grup çevirisi ve geri çeviri yöntemi birlikte kullanıldı. Son şekli verilmiş olan çeviri formu, anadili hedef dil olan yanıtlayıcılar üzerinde uygulanır ve yanıtlayıcıların ölçekle ilgili görüşlerine başvurulur (Çüm 2013). Bu doğrultuda anlaşılabilirliği kontrol edilmek üzere; 6 spor bilimci, 2 öğrenci, 3 sporcu ve 3 antrenöre test ettirildi. Orijinal ölçekte de uzman görüşleri ve dil anlaşılabilirliği önemli yer tutmuştur.

ASAB'da dil geçerliliğinden sonra, uyarlama çalışmalarında kapsam geçerliği gerekmektedir. Kapsam geçerlik oranları kısaca, uzman görüşlerine dayanarak nitel çalışmaları istatistiksel olarak nicel çalışmalara dönüştürmek için kullanılan yöntemdir (Yurdakul 2005). Kapsam geçerliği ölçeğin, ölçmeyi hedeflediği konuyu dengeli bir şekilde temsil etme derecesini temsil eder (Tavşancıl 2010). Kapsam geçerliği ile faktör analizine uygun olup olmadığına bakılır. Kapsam geçerliği için uzman sayısının genellikle en az 5 en fazla 40 uzman görüşü olması önerilmektedir (Alper 2002). Araştırmada ölçeğin kapsam geçerliğine yönelik Kendall W uyum testi uygulandı. Uzmanların görüşüne sunulun her madde için; uzmanın maddelerin uygunluğunu 1-4 ya da 1-5 arası puanlar vererek değerlendirmesini sağlayacak bir form oluşturuldu. Her madde için ayrı ayrı uzmanların katılım yüzdeleri karşılaştırıldı (Gözüm ve Akasyan 2002, Süt 2009). Uzman görüşlerine ait puanlar Kendall W analizi ile değerlendirilmiş ve analiz sonucunda $W=0,254$ ($\div 2=53,121$; $p<0,001$); uzmanların maddelerin içeriği konusunda görüş birliğine vardıkları saptanmıştır. Kendall W değeri $0 \leq W \leq 1$

arasında olması gerektiğinden 12 uzmanın puanları arasında uyum olduğu söylenebilir, bu da Türkçe'ye çevrilen ölçeğin kültürümüze uygunluğu yönünden 'bağımsız gözlemciler arası uyum güvenirliğinin, dil ve içerik geçerliliği ölçütlerinin sağlandığını göstermektedir (Erkuş 2003).

Farklı kültürle uyarlamada aynı hoşgörü düzeyine sahip katılımcıların, aynı puanlamaya sahip olacakları gözlendiği gibi, farklı puanlar gözlenmesine neden oluyorsa ölçme değerliliğinin varlığından söz edilemez. Bu durumda ölçeğin faktör yapıları farklı kültürlerde farklı çıkabilme ihtimaline karşı ölçme aracından mı yoksa kültürel farklılıklardan mı kaynaklandığını araştırmak gerekir. Türkiye'de ölçme eşdeğerliliğine bakılan Avrupa Değerler Çalışması araştırmalarında toplanan verilerin diğer Avrupa ülkelerinden farklı olduğu yönünde vurgular mevcuttur (Kankaras ve Moors 2009). Bundan dolayı ölçeğin uyarlanması pilot çalışmanın önemi büyüktür. Araştırmacılar bu deneme uygulamasında çevirinin anlaşılabilirliğini test edebilirler (Güngör 2016).

ASAB Ölçeğinin pilot çalışması 103 sporcu ve 105 antrenörle yapılmıştır. Kapsam analizi ve dilsel denkliliğine bakılan çalışmada Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için uygulanan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin sonuçları referans olarak alınmış ve ölçek üç boyutlu bir yapı ile 19 maddeden oluşmuştur.

Çalışma orijinal ölçeğin uygulaması referans alınarak gerçekleştirildi. Antrenör ve sporculara ölçeği uygulatırken, gönüllülük esasına dayalı olarak, çalışmanın amacını ve kişisel verilerin gizli tutulacağı ile ilgili bilgi verildi. Soruları gözetip, denetlemek üzere hazır bulunulup, yüz yüze görüşme tercih edildi.

Pilot çalışmada; araştırmacı tarafından yapı geçerliliği için verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Testi ile kontrol edilmiştir. Sporcu KMO 0,807; Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 1086,127$; $p < 0,01$). Analiz sonucuna göre $\alpha = 0,866$ 'dır. Antrenör KMO 0,716; Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 1317,998$; $p < 0,01$). Analiz sonucuna göre $\alpha = 0,832$ sporcu ölçeğinde faktör yüklerinin 0,524-0,895 arasında iyi olduğu görülmektedir. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler toplam 3 faktör altında

toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %60,050'sini açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk 2007, Tavşancıl 2005). Bu çerçevede, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir. Sporcu ölçeğinde görüldüğü üzere birinci faktör olan “Kaçınan Bağlanma” toplam varyansın %20,429'unu, ikinci faktör “Kaygılı Bağlanma” %18,228'ini, üçüncü faktör “Güvenli Bağlanma” %21,393'ünü açıklamaktadır. Anket formunda yer alan katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,817), kaygılı bağlanma (0,827), güvenli bağlanma (0,919), toplam bağlanma (0,866) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlik katsayısı 0,817-0,919 arasında değişkenlik göstermektedir.

Antrenör ölçeğinin pilot çalışmasında; faktör yüklerinin 0,500-0,914 arasında iyi olduğu görülmektedir. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler toplam 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %61,745'ini açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk 2007; Tavşancıl 2005). Bu çerçevede, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir. Birinci faktör olan “Kaçınan Bağlanma” toplam varyansın % 17,629'unu, ikinci faktör “Kaygılı Bağlanma” %23,283'ini, üçüncü faktör “Güvenli Bağlanma” %20,833'ünü açıklamaktadır. Anket formunda yer alan katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,805), kaygılı bağlanma (0,887), güvenli bağlanma (0,918), toplam bağlanma (0,832) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlik katsayısı 0,805-0,918 arasında değişkenlik göstermektedir.

Ayrıca pilot çalışmanın yapı geçerliliği için Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmış uyum indexlerinin geçerli olduğu ortaya çıkmıştır. Pilot çalışmanın doğrulayıcı faktör analizine göre de ölçeğin yapısal denklem model sonucu (Structural Equation Modeling Results) $P=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu, bağlanma ölçeğini oluşturan 19 madde ve üç alt boyutun ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmaktadır. Birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre sporcu bağlanma stilleri ölçeği uyum iyiliği indekslerine bakıldığında; RMSEA 0,079; GFI 0,813; AGFI 0,754; CFI

0,907; değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir. Antrenör bağlanma stilleri ölçeğinde de modelde iyileştirme yapılmaktadır. Birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre antrenör bağlanma stilleri leği uyum iyiliği indekslerine bakıldığında; RMSEA 0,091; GFI 0,814; AGFI 0,749; CFI 0,903; değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir. Pilot alışma örneğinin kabul edilebilir düzeyde olması ölçek performansının anlaşılması açısından önemlidir. Ölçeğin türkçe uyarlamasının pilot çalışma ile uygun olduğu belirlenmiştir. Pilot alışma bulguları araştırmaya katılan katılımcıların bağlanma stillerini ölçen ve 19 maddeden oluşan araç,  teorik boyut esas alınarak orijinal ölçekle tutarlılık göstermiştir. Bu boyutlar, kaçınan bağlanma, kaygılı bağlanma ve güvenli bağlanmadır.

Pilot çalışmanın analizlerinin uygun çıkması üzerine antrenör bağlanma **ASAB leği** için 511, sporcu bağlanma ölçeğinde ise 554 katılımcıya ölçek uyarlaması çalışılmıştır.

Sporcular için madde analizi sonuçlarında bütün maddelerin ayırt edicilik güçlerini gösteren bağımsız örneklem t-testi sonuçları ve madde toplam korelasyon yer almaktadır. Madde- toplam test korelasyonunun yeterli olabilmesi için gerekli minimum değer 0,30 olarak belirtilmektedir (Kline 2000). Madde korelasyonlarını incelediğimiz ölçek maddelerinden 0,30'un altında kalan madde bulunmamaktadır. ASAB leği sporcu versiyonu madde toplam korelasyonu yapılarak maddelerin ayırt ediciliği belirlenmiştir. Ölçeğe ait en yüksek korelasyon katsayısının 0.776, en düşük ise 0.384 olduğu gözlemlenmiştir. Büyüköztürk (2015) madde toplam korelasyonu 0.30 ve üzeri maddelerin ayırt edici özelliğinin iyi derecede olduğunu bununla birlikte 0.20-0.30 arasındaki değere sahip maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceğini belirtmektedir. Litaretür doğrultusunda ölçekten madde çıkarmaya gerek olmadığı görülmüştür. Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesi amacıyla ölçekten elde edilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanmış, alt %27 ve üst %27'de yer alan grupların puan ortalamaları bağımsız örneklem t-testi ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda alt ve üst grup madde puanlarının ortalamaları arasında bütün maddeler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buradan hareketle ölçeğin, istenen niteliği ölçmesi bağlamında ayırt edici olduğu söylenebilir.

Açımlayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin sporcu versiyonu için 0,831 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem yeterliliğinin faktör analizi yapmak için “iyi derecede yeterli” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. KMO değeri olarak 0,5-1,0 arası değerler kabul edilebilir olarak değerlendirilirken, 0,5’in altındaki değerler faktör analizinin söz konusu veri seti için uygun olmadığını göstergesidir. Ancak genel olarak araştırmacılar tarafından tatminkâr olarak düşünülen minimum KMO değeri 0,7’dir (Altunışık ve ark 2010). KMO değerlerine ilişkin anlamlar KMO test sonuçlarının 0,50’den küçük olması durumunda kabul edilemeyeceğini, 0,50-0,60 değerinin kötü, 0,61-0,70 değerinin zayıf, 0,71-0,80 değerinin orta, 0,81-0,90 değerinin iyi, 0,90 üzerinde olan değer ise mükemmel olduğunu belirtmektedirler (Şencan 2005; Çokluk ve ark 2010).

ASAB sporcu versiyonunun faktör analizine uygunluğu için yapılan diğer test ise Bartlett’dir. Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 4435,644$; $p < 0,01$). Bu noktada faktör desenini ortaya koymak için afa yapılabilir. Ölçek yapısının keşfedilmesi ve doğrulanabilmesi amacıyla AFA ve DFA’dan yararlanılmıştır.

AFA uyarlanan ölçeğin, uyarlanan kültürdeki boyutlarını ve niteliğini ortaya koymak amacıyla geçerlik çalışmaları sırasında yapılması gereken istatistiksel bir yöntemdir (Erkuş 2003). Antrenör-sporcu/sporcu-antrenör için Türk kültüründe de uygun olup olmadığının belirlenmesi için yapılan AFA da faktör yük değerleri için kabul düzeyi 0,50 olarak belirlenmiştir. Üç faktör için yapılan analizde, maddeler, binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karşılamaması açısından değerlendirildiğinde, faktör yüklerinin istenilen düzeyde olduğu ve binişiklik olmadığı tespit edilmiştir. Sporcu versiyonunda, faktör yüklerinin 0,563-0,872 arasında iyi olduğu görülmektedir. AFA’da araştırmacı döndürme yöntemi kullanabilmektedir. Birden fazla çok faktörlü ölçeklerde/alt boyut ortaya çıkarılmak istenen çalışmalarda varimax yöntemi kullanılmaktadır. Bunun nedeni varimax yöntemi ile bir faktör altında toplanabilecek değişken sayısının minimize edilmesidir. Böylelikle ölçek geliştirme çalışmalarında nihai ölçekte yer alması uygun maddeler tespit edilebilir (Başar 2016). Faktör döndürme, çözümün temel matematiksel

özelliklerini degistirmez. Eksenlerin döndürülmesi sonrasında maddelerin bir faktördeki yükü artarken diger faktörlerdeki yükleri azalir. Böylece faktörler, kendileriyle yüksek iliski veren maddeleri bulurlar ve faktörler daha kolay yorumlanabilir (Tabachnick ve Fideli, 2001). Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler toplam 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %53,523'ünü açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın % 40 ile 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk 2007, Tavşancıl 2005). Bu çerçevede, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir. Birinci faktör olan “Kaçınan Bağlanma” toplam varyansın %17,58'ini, ikinci faktör “Kaygılı Bağlanma” %16,83', üçüncü faktör “Güvenli Bağlanma” %19,103'ünü açıklamaktadır.

En çok bilinen güvenilirlik belirleme yöntemidir. Bir iç tutarlılık yöntemi olan Cronbach's Alpha yöntemidir. Maddelerin birbiriyle uyumuna bakılarak güvenilirliğin kestirilmesine dayanır (Başol 2013). Sporcu versiyonu bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,800), kaygılı bağlanma (0,796), güvenli bağlanma (0,863), toplam bağlanma (0,836) yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0,796-0,836 arasında değişkenlik göstermektedir. Orijinal ölçek üç faktörlü sporcu versiyonu bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,86), kaygılı bağlanma (0,82), güvenli bağlanma (0,86), güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Field (2009)'a göre, psikolojik yapılar içeren ölçeklerin Cronbach Alpha katsayısı minimum 0.7 düzeyinde olmalıdır. Ölçme aracının iç tutarlılık anlamında Cronbach Alfa (α) katsayısının çok yüksek düzeyde olması sadece güvenilirliğini değil, aynı zamanda ölçme aracının yapı geçerliliğine de iyi olabileceğine işaret etmektedir (Baykul 1979). Özdamar (1999) da yaptığı çalışmada güvenilirlik katsayısına ilişkin ölçüt değerleri $0,61 < \alpha < 0,80$ olduğu zaman ölçek orta düzeyde güvenilir, $0,81 < \alpha < 1,00$ olduğu zaman ölçek yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu ve ölçeğin aynı zamanda yapı geçerliliğinin de yüksek olacağını söylemenin doğru olacağından bahsetmiştir.

Sporcu bağlanma ölçeği birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi uyum indekslerine göre ölçeğin yapısal denklem model sonucunun (Structural Equation Modeling Results) $P=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu, bağlanma ölçeğini

oluşturan 19 madde ve üç alt boyutun ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmaktadır. İyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturulmuştur. Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı görülmüştür. Birinci düzey çok faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre sporcu bağlanma ölçeğinin uyum iyiliği indekslerine bakıldığında; RMSEA 0,078; GFI 0,900; AGFI 0,863; CFI 0,900; χ^2 ise 4,366 ($p=0,000$), CMIN/df 4.366 değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

Uyuma katkıyı belirlemek için modelde düzeltme indekslerine bağlı olarak, ayrıca aracılık testlerinin uygulanmasında, modele yeni parametre eklenmesinde χ^2 değeri kullanılmaktadır (Şimşek 2007). χ^2 değerinin 5 den küçük olası uyumu göstermektedir. χ^2 değeri örneklem büyüklüğü ile ilişkilidir. Örneklem büyüdükçe χ^2 değeri büyümektedir. Örneklem büyüklüğünün 200 den küçük olması χ^2 değerini küçültmekte ve modelin uyumunu artırmaktadır. Alan kuramcılar RMSEA, GFI VE CFI gibi indeksler geliştirdiler (Maccallum ve ark 1996, Şencan 2005, Tabachnick ve Fidell 2001, Thompson 2004). CMIN/DF değeri χ^2 yi daha az örneklem büyüklüğüne bağımlı hale getirir. $N>200$ ise $CMIN/DF = \chi^2 /sd \leq 5$ olması modelin uyumluluğunu gösterir (Schermelleh Engel ve ark 2003, Wheaton ark 1977).

Önceden belirlenen modelin (teorik) sonuçlandırılan veriyi ne kadar iyi açıkladığı uyum iyiliği indeksleriyle açıklanır. Amos programında 25 adet uyum iyiliği testine yer verilebilir, genelde bu uyum iyiliği indekslerinden en az 4 en fazla 8 adeti model açıklanırken kullanılır. Araştırmacılar henüz testlerin hangisinin kullanılması ve rapor edilmesi gerektiği konusunda fikir birliğine varamamıştır. Uyum iyiliği modelin iyi bir model ya da kesin kötü bir model olduğunu ispatlamaz. Uyum indeksleri konusu gelişmekte olan bir konudur. Kesin olmayan kabullenmelerdir. Özellikle gelişmekte olan yeni alanlarda uyum indekslerinin kritik limitlerin altında kalması normaldir. Örneğin CFI en az 90 olmalıdır denilse de gelişmekte olan bir alanda 0,85 lik bir CFI kabul edilir (Ayyıldız 2006). Erdirençelebi (2012) aktarımıyla: AGFI 0,80 Steiger (1999) ve Fox (2000) e göre kabul edilir bir uyum, RMSEA 0,07 Hoper (2008), Sümer (2000)'e göre iyi bir uyum, GFI 0,85 Steiger (1990) ve Fox (2002)' e göre kabul edilebilir bir uyumdur.

Kline (2005), Sümer (2000) de ise χ^2 değeri 3,5 da mükemmel bir uyum 5 de ise orta düzeyde bir uyum olduğu ifade edilir. GFI değerinin 0,85, AGFI değerinin 0,80 çıkmasını, modelin gerçek verilerle uyumu için birer ölçüt olarak da kabul eden araştırmacılarda vardır (Anderson ve Gerbing 1984, Cole 1987). Sporcu antrenör arasındaki ilişkilerde bağlanma stilleri ölçeği 19 madde ve üç alt boyutla geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir.

CAAS orijinal ölçeğinde iki faktörlü (kaygılı-kaçınan) ve üç faktörlü (güvenli, kaygılı, kaçınan); sporcu, antrenör versiyonları değerlendirilmiştir. Her dört model için de uygunluk indekslerinin iyiliği analiz edildikten sonra, M1a (sporcu 2 faktör) ve M2a (sporcu 3 faktör) ($\chi^2_{diff}(1) = 82,93; p > 0,05$) ve M1c (antrenör 2 faktör) ve M2c (antrenör 3 faktör) ($\chi^2_{diff}(73) = 166,60; p < 0,01$) arasında difference2 fark testleri yapılmıştır. Sonuçlar, sporcu versiyonu için iki faktörlü ve üç faktörlü model arasında anlamlı bir fark olmadığını, ancak CAAS'ın antrenör versiyonu için iki faktörlü ve üç faktörlü model arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. İki faktörlü modelden üç faktörlü modellere geçerek model uyumu geliştirilmedi, bu da güvensiz bağlanmayı değerlendirmede 2 faktörlü antrenör modelinin daha iyi olduğunu söylenmiştir.

Antrenör için madde analiz sonuçlarına göre madde-toplam test korelasyonu incelendiğinde ölçek maddelerinden 0,30'un altında olan madde bulunmamaktadır. Ölçeğe ait en yüksek korelasyon katsayısının 0.735, en düşük ise 0.330 olduğu gözlemlenmiştir (Kline, 2000). Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesi amacıyla ölçekten elde edilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanmış, alt %27 ve üst %27'de yer alan grupların puan ortalamaları bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda alt ve üst grup madde puanlarının ortalamaları arasında bütün maddeler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buradan hareketle ölçeğin, istenen niteliği ölçmesi bağlamında ayırt edici olduğu söylenebilir.

Antrenör Bağlanma Ölçeğinin Boyutlarına Yönelik Faktör Analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmaya uygun olup olmadığını test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin 0,787 olduğu belirlenmiştir (Şencan 2005; Çokluk ve ark 2010). Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki

kare değerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($\chi^2(171) = 4126,725$; $p < 0,01$). Antrenör Sporcu Bağlanma lçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul düzeyi 0,45 olarak belirlenmiştir. Alanyazında 0.45 ve üzerinde faktör yük değeri gösteren maddeler ölçekte kesinlikle tutulması gereken maddeler olarak nitelenmektedir (Büyüköztürk 2006, Kline 2000a). İki faktör için yapılan analizde, maddeler, biniiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karılamaması açısından değerlendirildiğinde, faktör yüklerinin istenilen düzeyde olduğu ve biniiklik olmadığı tespit edilmiştir. Faktör yüklerinin 0,458-0,847 arasında iyi olduğu görülmektedir. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler toplam 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %53,408’ünü açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın % 40 ile 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk, 2007, Tavsanil 2005). Bu ereve, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir. Birinci faktör olan “Kaçınan Bağlanma” toplam varyansın %16,25’ini, ikinci faktör “Kaygılı Bağlanma” %20,98’ini, üçüncü faktör “Güvenli Bağlanma” %16,17’sini açıklamaktadır. Anket formunda yer alan antrenör versiyonu katılımcıların bağlanma ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları; kaçınan bağlanma (0,775), kaygılı bağlanma (0,861), güvenli bağlanma (0,830), toplam bağlanma (0,775) derecede güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik katsayısı 0,775-0,861 arasında değişkenlik göstermektedir. Orijinal lek üç boyutlu antrenör alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları kaçınan bağlanma (0,82), kaygılı bağlanma (0,83), güvenli bağlanma (0,75), güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Antrenör versiyonu bağlanma leği birinci düzey çok faktörlü model doğrulatory faktör analizi uyum indekslerine göre ölçeğin yapısal denklem model sonucu (Structural Equation Modeling Results) $P=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu, bağlanma ölçeğini oluşturan 19 madde ve üç alt boyutun ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Modelde iyileştirme yapılmaktadır. İyileştirme yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturulmuştur. Sonrasında yenilenen uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı görülmüştür. Birinci düzey çok faktörlü model doğrulatory faktör analizi sonuçlarına göre antrenör bağlanma leğinin uyum iyiliği indekslerine bakıldığında; RMSEA 0,0076; GFI

0,900; AGFI 0,859; CFI 0,903; χ^2 ise 3,943 (p=0,000), CMIN/df 3.943) değerleri ile kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenilmektedir.

Ölçeğin alanda kullanımı ile ilgili çalışmalarda yapılmıştır. Herbart (2015) bağlanma teorisinin, duyguları nasıl düzenlediğini anlamaya ve ğrenci-sporcu akıl sağlığı ile emparik çalışmalara katkıda bulunmayı hedefleyerek 2013 te geliştirilen CAAS leğinin iki faktörlü (güvensiz bağlanma) sporcu versiyonunu kullanmıştır. Bu sayede literatürü genişletmeyi hedeflemiştir. Yapılan çalışmada, alandaki bu tip çalışmalardan farklı olarak ğrenci sporcunun duygu düzenleme düzeyinin, ruh sağlığı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Antrenör sporcu bağlanmasının, alkol kullanımı sonuçlarını kısmen dzenleyebildiğini söylemişlerdir.

Davis ve Sophia (2014) yaptıkları alan çalışmasında 19 maddelik 3 faktörlü leği kullanmışlardır. İlişki kalitesinin bağlanma stillerinden etkileneceğini bulmuşlardır.

Bethany ve ark (2015) araştırmada, niversite kadın ragbi oyuncularının bir örneğinde bağlanma ve başarı motivasyonu arasındaki ilişkileri inceleyerek bu literatüre katkıda bulunmaya çalışmıştır. Bulgular, güvensiz bağlanan sporcuların (hem kaygılı hem de kaçınan), rugby oyunlarında başarısız olmanın sonuçlarından korkmaya daha açık olduklarını ortaya koydu. Bir başarısızlık korkusuyla motive olan kaygılı bağlanan sporcular, performanslarını en iyi Şekilde gösteremeyecekleri beklentisi içinde olduklarından denemekten kaçınma eğilimindeydiler. Bu sonuçla, sporcunun bağlanmadaki rolü ve spor bağlamında performans sergileme konusundaki başarısızlık ve motivasyon korkusuyla daha fazla araştırma yapılmasının gerekliliğini vurguladılar.

Sınırlılıklar

- CAAS leği ile sınırlıdır.
- Bağlanma kuramının doğasında bağlanma figürüyle yeterli ve kaliteli zaman geçirilmesi esastır. Bu araştırmada antrenör- sporcu geçmişi en az bir yıl süre ile sınırlandırılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan analizlere göre antrenör sporcu arasındaki ilişkide bağlanma stilleri ölçeğinin antrenör ve sporcu versiyonunun, 19 madde güvenli, güvensiz kaçınan, güvensiz kaygılı olmak üzere 3 alt boyutla Türk popülasyonu için geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin maddelerinde ilk 7 madde kaygılı bağlanma, 8-14 arası kaçınan bağlanma ve 15-19 arası güvenli bağlanma stillerinin alt boyutlarını değerlendirmektedir. Hem antrenör, hemde sporculardan 7'li Likert ölçeğine göre maddelere cevap vermeleri istendi. Puanlama (1-kesinlikle katılmıyorum, 7-tamamen katılıyorum) şeklindedir. Davis ve Jowett (2013) geliştirdiği CAAS ve Türkçeye uyarlanan ASAB ölçeği ile bağlanma stillerinin belirlenmesi sonucunda, antrenör-sporcu ilişki kalitesi, motivasyonu, takım birlikteliği, antrenör liderlik davranışları, stres altında doğru hareketi yapabilme ve benzeri diğer olayları, farklı bağlamlarda (örn. aile, eğitim) ve farklı bağlanma figürlerinde (örneğin romantik, ebeveyn) kullanılmak üzere geliştirilen araçlara güvenmeksizin, araştırma imkanı sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu sayede birçok ölçeğin spora katkısını tek bir ölçekle değerlendirme imkanı olabileceği ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle Türk popülasyonu için de önem arz etmektedir.

Sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi Türk kültürü için de en önemli unsurdur. Bu kuram ile insanların olumsuz duygularını nasıl yönlendirileceği, baskı ve stres altında nasıl başa çıkabileceği kişiler arası problemleri nasıl çözebileceği anlaşılacaktır. Ayrıca bağlantı örüntüleri yaşam süresinde değişmez nitelikte değildir. Bir kişinin bağlanma stili, diğer kişilerle nasıl etkileşim kurduklarıyla ve deneyimlerinden nasıl etkilendiklerine bağlı olarak, istikrarda değişiklik gösterebilirler. Bunlara örnek olarak akranlarıyla, romantik partnerleriyle, meslektaşlarıyla, öğretmenleriyle kurdukları ilişkiler söylenebilir (Bowlby, 1969,1982).Yaşam süresinde güvensiz bağlanma tiplerinden, güvenli bağlanma tiplerine geçiş mümkündür. Bu düşünceyle spor alanlarında özellikle erken yaşta çocuklarımıza eğitim veren antrenörlerin veya milli takım düzeyinde eğitim veren antrenörlerimizin duygusal yaşantılarını organize ederek, sağlıklı bireyler yetiştirebiliriz. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere hem fiziksel hemde duygusal anlamda katkı sağlayabiliriz.

Bu kuramın spor alanında uygulanmasının sporcu seçiminden, başarılı sporcu yetiştirilmesine ve spor adamı yetiştirilmesine, spor yöneticilerine, antrenörlerine vd. yön vereceği söylenebilir.

ÖNERİLER

- Bağlanma stilleri antrenörlerin uygun pozisyonlarda zaman zaman seçim kriteri olarak kullanılabilir. Ulusal ve uluslararası başarıyı olumlu yönde etkileyebilir. Gelecek araştırmalarda bunlar göz önüne alınabilir.
- Güvenli bağlanan sporcuların takımdaki iklimi olumlu etkilemesi sebebiyle kulüpler sporcu seçiminde bu araştırmadan yararlanabilirler.
- Ayrıca Antrenör-Sporcu/Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği ile psikoloji ölçüm araçları arasında tarama çalışmaları yapılabilir.
- Antrenörün bağlanma stillerinin zamanla sporcuların bağlanma stillerini ne kadar etkileyecek kapasiteye sahip olduklarını inceleyen araştırmalar oldukça önemlidir.
- Sporcuların bağlanma stillerinin, kendi algılarını ne kadar etkilediğini ve antrenörlerin ilişki kalitesi ve psikolojik iyi olma göstergeleri hakkındaki algılarını araştırmaya yön verecektir.
- Sporcuların bağlanma deneyimleri ile ilgili olarak, sportif performansta etkili olan rekabet kaygısı gibi bilişsel davranışlarının nasıl etkilediğini araştırmak ilginç olacaktır.
- Ayrıca, uzunlamasına araştırmalar, antrenörlerin / sporcuların bağlanma stillerinin, sporcuların / antrenörlerin ilişki kalitesi ve refah algılarında zaman içinde ve geçiş dönemlerinde (örneğin tükenmişlik, yaralanma gibi) algılayışındaki değişiklikleri öngörmedeki rolünü belirlemede yardımcı olabilir.

6. KAYNAKLAR

- Abakay U, 2010. Futbolcu-Antrenör iletişiminin farklı statülerdeki futbolcuların başarı motivasyonu ile ilişkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.s.8.
- Aksayan S, Gözüm S, 2002,Kültürlerarası ölçek uyarlama için rehber I. Hemşirelikte Araştırma Dergisi, 4, 9-14.
- Akaya Ü, 2011. Psikolojide Bağlanma Kuramı, Erişim tarihi 19 ara 2018. Erişim Adresi https://www.tavsiyeeediyorum.com/makale_7428.htm.
- Akaya Ü, 2016. Bağlanma ve kişilik üzerine etkileri, Erişim tarihi 02 ocak 2017. Erişim adresi,http://www.tavsiyeeediyorum.com/makale_16051.htm.
- Alpar R, 2002. Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik, Ankara, Detay Yayıncılık, s 408-507.
- Altunışık RR, Coşkun, S, Bayraktaroğlu ve Yıldırım E, 2010, “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri”, Sakarya Kitabevi, Adapazarı s 266.
- Altıntaş A, Kazak Çetinkalp Z, Aşçı F H, 2012. Antrenör-Sporcu İlişkinin Değerlendirmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Hacettepe J.of Sport Sciences, Spor Bilimleri Dergisi 23(3), s 119-128.
- Aisworth, M D. S, 1967. Infancy in Uganda: Patterns of Attachment Behavior. 13.02.2019, http://www.psychology.sunysb.edu/attachemnt/pdf/mda_uganch 20. pdf.
- Ainsworth MDS. 1970. Criteria For Classification Of One - Year Olds In Terms Of The Balance Between Exploratory and Attachment Behavior At Home, 13.02.2019, http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/pdf/mda_home_sb.pdf.
- Ainswort M, Blehar M Watres E, Wall S 1978. Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situations. Hillsdale NJ, Lawrence Erlbaum.
- Ainsworth MDS ve Bowlby J, 1991. An ethological approach to personality development. American Psychologist, 46 (4), 333-341.
- Ainsworth MDS, 1989. Attachment Beyond Infancy. American Psychologist, 44. 709-716.
- Anastasi A, 1988. *Psychological testing* (6th ed.). New York: Macmillan.
- Arslan E, Arslan C, Arı R. 2012. Kişiler Arası Problem Çözme Yaklaşımlarının, Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi Kuram ve Uygulamalı Eğitim Bilimleri. 12.1 s 14.
- Atasoy Z, 1996. 6 Aylık Bebeklerde Bağlanma. Tıpta Uzmanlık Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Atasoy Z, Ertürk D, Şener Ş 1997. Altı ve on iki aylık bebeklerde bağlanma. Türk Psikiyatri Dergisi, 8(4),s 266 – 279.
- Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E, 2010. “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri”, SPSS Uygulamalı. 6. Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya, s266.
- Alpar R, 2002. Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik, Ankara, Detay Yayıncılık: s 408-507.
- Anderson JC, Gerbing D, 1984. The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. Psychometrika, 49, 155-173.
- Baykul Y, 1979. “Örtük Özellikler ve Klasik Test Kuramları Üzerine Bir Karşılaştırma”(Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi,
- Bartholomew K ve Horowitz L M, 1991. Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four-Category Model. Journal of Personalityand Social Psychology. Vol 61,no 2, s 226-244.
- Başar E E, 2016. Hane Halklarının Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının Ölçülmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum. s 127.

- Başol G, 2013. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Pegem Akademi.
- Bekiari A, 2014. Verbal aggressiveness and leadership style of sports instructors and their relationship with athletes' intrinsic motivation. *Creative Education*, 5(2).
- Bethany A, McNeill Margo C, Watt Kim MacLean and Catherine E, 2015. Adult Attachment and Achievement Motivation In A Sample Of Women Rugby Players. *Athletic Insight* v.7 n 2.s.174
- Biller HB, 1993. Fathers and Families Paternal Factors in Child Development. London, Auburn House
- Bowlby J, 1969. Attachment and loss. New York: Basic Books.
- Bowlby J, 1973. Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger. New York: Basic Books.
- Bowlby J, 1980. Attachment and Loss: Vol. 3. Loss. New York: Random House.
- Bowlby J, 1982. Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment (2. Basım). New York: Basic Books.
- Bretherton I, (1985). Attachment Theory: Retrospect and Prospect. I. Bretherton ve E.Waters (Eds) Growing Points of Attachment Theory and Research. Monographs of the Society for Research in Child Development, 50,(1/2),s 3-35.
- Bretherton I, Biringen Z, Ridgeway D, Maslin C, ve Sherman M, 1989. Attachment: The Parental Perspective. *Infant Mental Health Journal*, 10(3).
- Bretherton I, 1990. Communication Patterns, Internal Working Models, And The Intergenerational Transmission Of Attachment Relations. *Infant Mental Health Journal*, 11, s 237-467.
- Bretherton I, 1992. The Origins of Attachment Theory: John Bowlby And Mar Ainsworth. *Development Psychology*, 28, s 759-775
- Bretherton I, 2003. Mary Ainsworth: Insightful Observer And Courages Theorician. To Appear in G. A. Kimble and M. Werheimer (Editörler), *Portraits Of Pioneers In Psychology* (vol. 5). Hillsdale, NJ: Erlbaum, 03.05.2017, www.psychology.sunysb.edu/attachment/pdf/mda_inge.pdf
- Brüne M, 2008. Textbook of Evolutionary Psychiatry: the Origins of Psychopathology. New York, Oxford University Press
- Buist KL, Decovic M, Meeus WH, Van Aken AG, 2004. Attachment in adolescence: A social relations model Analysis. *J Adolesc Res*; 19, s 826-850.
- Burger JM, 2006. *Kisilik*. (Çev. Inan Deniz Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk Ş, 2002. Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 470-483.
- Büyüköztürk Ş, 2006. *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık, s 124.
- Büyüköztürk Ş, 2015. *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Carr S, (2009a). Implications of attachment theory for sport and physical activity research: Conceptual links with achievement goal and peer relationship models. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 2, 95–115. doi:10.1080/17509840902759173.
- Carr S. (2009b). Adolescent-parent attachment characteristics and quality of youth sport friendship. *Psychology of Sport and Exercise*, 10, 653–661. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2009.04.001>.
- Cassiba R, Van Ijzendoorn MH, ve D'odorico L, 2000. Attachment and Play In Child Care Centres: Reliability and Validity of The Attachment Q Sort For Mothers and Professional Caregivers In Italy . *International Journal of Behavioral Development*, 24 (2), 241–255.
- Chan 2003. *Basic Statistics For Doctors* Singapore Med J. Vol 44(6) : 280-285.
- Clason DL, Dormody T.J, 1994. Analyzing data measured by individual likert-type items, *Journal of Agricultural Education*, 35,4, 31-35.

- Cohn JF, Tronick EZ, 1987. Mother-infant face-to-face interaction: the sequence literature. *Adolescence*, 14 (76): 52-970.
- Cole DA, 1987. Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55, 1019-1031.
- Cooper M L, Shaver F R ve Collins N L, 1998. Attachment Styles, Emotion Regulation, and adjustment _n Adolescence. *Journal Of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380-1390
- Cortina, J M, 1993. What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal Of Applied Psychology*, 78(1) s 98.
- Côté J ve Fraser-Thomas J, 2007. Youth involvement in sport. In P.R.E. Crocker (Ed.), *Introduction to sport psychology: A Canadian perspective* p. 266–294.
- Crowell JA, Treboux D, 1995. A Review of Adult Attachment Measures: Implications for Theory and Research. *Social Development*, 4, 294-327.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, ve Büyüköztürk Ş, 2010. Sosyal bilimler İçin Çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları. 2.Baskı. PEGEM-Akademi ANKARA, s 177-205.
- Çüm S, 2013. Türkiye’de Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Dergilerinde Yayımlanan Ölçek Geliştirme Ve Uyarlama Çalışmalarının İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Çüm S ve Koç N, 2013. Türkiye’de psikoloji ve eğitim bilimleri dergilerinde yayımlanan ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının incelenmesi, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 12 (24), 115-135
- Davis L, Jowett S, 2010. Investigating the Interpersonal Dynamics Between Coaches and Athletes Based on Fundamental principles of Attachment, *Journal of Clinical Sport Psychology, Human Kinetics, Inc*, 4, s 112-132
- Davit L, Jowet S, 2013. Atteachment Styles Within the Coach-Athlete Dyad: Preliminary investigation and Assessmend Developmend, *Journal of Clinical Spor Psychology* 7,s120-145
- Davis L, Jowett S, 2014. Coach–athlete attachment and the quality of the coach–athlete relationship: implications for athlete’s well-being, *Journal of Sports Sciences*, 32:15, 1454-1464, DOI: 10.1080/02640414.2014.898183
- Denham S A, 1993. Maternal emotional responsiveness and toddler's social-emotional completeness. *J Child Psychol Psychiatry*, 34, s 717
- Deniz E M, 2011. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi 11(1) , Kış, 97-113
- DeVellis RF, 2003. *Scale development: Theory and application* (2nd ed.). London: Sag
- Donley MG, 1993. Attachment and the emotional unit. *Fam Process*,32:3-22
- Dönmez A, 2009. *Yakın İlişkiler Psikolojisi*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- Ercan İ, Kan İ, 2004. Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30: 211-216.
- Erdirencelebi M, 2012. Aile İşletmelerinde Kurumsallaşmanın Gerçekleşmesi İle Sürdürülebilirliğin Sağlanmasında Kuşaklar Arası Farklılıklar, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi*,
- Erefe İ, 2002. Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç Ve Yöntemleri, İstanbul, Hemar-Ge Yayıncılık, s 169-187
- Ergin EB, Dağ İ, 2013. Kişiler Arası Problem Çözme Davranışları, yetişkinlerdeki Bağlanma Yöntemleri ve Psikolojik Belirtiler arasındaki ilişkiler, *Anatolian Journal of Psychiatry*; 14:36-45
- Erişim 1. <http://www.dbe.com.tr/Kurumsal/tr/guvenli-baglanma-2-harlowun-maymunlari-2/> erişim tarihi 04.12.2017.
- Erişim 2. <s://evrimseltip.org/04.12.2017/baglanma-kurami-ve-baglanmanin-evrimsel-acidan-onemi/>
- Erkuş A, 2003. "Psikometri üzerine yazılar." s 34-158.

- Erwin P, 1993. Friendship and Peer Relations in Children, Chichester, John Wiley and Sons
- Eymen U E, 2007. SPSS 15.0 ile veri analizi. İstatistik Merkezi.
- Feeney JA, Noller P, Roberts N, 1999. Attachment And Close Relationships. IC. Hendrick ve S.S. Hendrick (Editörler). CloseRelationships: A Sourcebook. London: Sage Publications
- Filiz Z, 2010. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi cilt 4, Sayı 3, s 193.
- Field A. 2009. Discovering Statistics Using SPSS. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc, London, s 627-685.
- Frenc S C, Smith A L, 2006. Perceptions of relationships with parents and peers in youth sport: Independent and combined prediction of motivational outcomes Psychology of Sport and Exercise 7(2):193-214
- Forrest K A, 2008. Attachment and attention in sport. Journal of Clinical Sport Psychology, 2, 242-257.
- Goodfriend M S 1993.Treatment of attachment disorder of infancy in a neonatal intensive care unit Pediatrics, 1:139-142 .
- Güneş A, 2016. Güvenli Bağlanma.10. Baskı,Kültür Bakanlığı Yayıncılık, İstanbul, 17- 20
- Güngör D, 2000. Bağlanma Stillerinin Ve Zihinsel Modellerin Kuşaklararası Aktarımında Ana babalık Stillerinin Rolü. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- Güngör D, 2016.Psikolojide Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi ve Uyarlanması Kılavuzu, Türk Psikoloji Yazıları, 19 (38), 104-112
- Gözüm S, Aksayan S, 2002. Kültürlerarası ölçek için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürler arası karşılaştırma. Hemşirelik Araştırma Dergisi.4(2): 9-20.
- Gray, MR ve Steinberg L, 1999. Adolescent Romance and Parent-Child Relationship: A Contextual Perspective. B.B. Brown ve C.Feiring (Editörler). The Development of Romantic Relationships in Adolescence. Cambridge: Cambridge University Pres.
- Haladyna TM, 1999. Developing and validating multiple-choice exam items (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ.
- Hamarta E, 2004. Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerindeki Bazı Değişkenlerin (Benlik Saygısı, Depresyon ve Saplantılı Düşünme) Bağlanma Stilleri Açısından incelenmesi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Hamilton CE, 2000. Continuity and discontinuity of attachment from through adolescence. Child Dev; 71:690- 694
- Harris T, Bifulco, 1991. Loss of parent in childhood, attachment style, and depression in adulthood in attachment across the life cycle(ed) CM Parkers, J Steveson-Hinde, P Marris, American Psychological Assosiation, s.234-267.
- Hazan C, Shaver P, 1987 Romantic love conceptualized as an attachment process. J Pers Soc Psychol.52.s511-524
- Hazan C, Shaver PR, 1994. Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5, s 1-22.
- Hollist CS, Miller RB, 2005. Family Relation: Perceptions of Attachment Style and Marital Quality in Midlife Marriage. USA: Blackwell Publishing
- Hortaçsu N, 2003 Çocuklukta İlişkiler Ana, Baba, Kardeş ve Arkadaşlar. İmge Yayınları.syf.30
- Horowitz LM, Rosenberg SE, Bartholomew K, 1993 Interpersonal problems, attachment styles, and outcome in brief dynamic psychotherapy. J Consult Clin Psychol; 61:549-560

- İlaslan Ö, 2009. S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Çocukların Bağlanma Davranışlarının Özlük Nitelikleri ve Anne Bağlanma Stillerine Göre İncelenmesi, 18-20
- İnal AN, 2009. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi, Nobel Basım Evi İstanbul. 2. Basım. s 12
- Isabella RA, 1993. Origins of attachment: Maternal interactive behavior across the first year. *Child Dev*, 64. s 605-621
- Jowett S, Cockerill IM, 2003. Olympic medallists 'perspective of the athlete- coach Relationship, *Psychology of Sport and Exercise*, 4, s 313-331.
- Kankaras, M ve Moors G, 2009. Measurement equivalence in solidarity attitudes in Europe. Insights from a multiple group latent class factor approach. *International Sociology*, 24(4), 557-579.
- Kline P, 1994. *An Easy Guide To Factor Analysis*. New York: Routledge
- Kline P, (2000a). *The Handbook of Psychological Testing (2nd Edition)*. London and Newyork: Routledge, s167-168.
- Kline Paul, 2000. *A psychometrics primer*. Free Assn Books.
- Kline R, 2013. Exploratory and Confiratory Factor Analysis. In *Applied quantitative analysis in education and the social sciences* (pp. 183-217). Routledge
- Kirkpatrick LA, Hazan C, 1994. Attachment styles and close relationships: A four-year prospective study. *Pers Relatsh*; 1. s 123-142
- Kobak, R R ve Sceery A, 1988. Attachment In Late Adolescence: Working Models, Affect Regulation, And Perceptions Of Self And Others. *Child Development*, 59, 135-146.
- Korkmaz Ö, Şahin A, Yeşil R, 2011. Bilimsel araştırmaya yönelik tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(3). 961-973.
- Lamb ME, Thompson RA, Gardner W, Charnov EL, 1985. Infant-Mother Attachment: The Origins and Developmental Significance of Individual Differences in Strange Situation Behavior. Hillsdale, NJ, Routledge.
- Lewis M, 1990. Models of Developmental Psychopathology. M. Lewis, S.M. Miller (Eds) *Handbook of Developmental Psychopathology*. New York Plenum Press Mikulincer, S. ve Shaver, P. R. 2007. Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change. New York: Guilford Press.
- Main M, Kaplan N, Cassidy J, 1985. Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50 (1-2), s 66-104.
- Morgan CT, 1991. *Psikolojiye Giriş: Ders Kitabı*. Çev. H.Ü. Psikoloji Bölümü. Yayın sorumlusu: Sirel Karakaş. Ankara.
- Morsümbül Ü, Çok F, 2011. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry, ; 3(3):553-570.
- Nebi S, Güngör D, 1999. Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürler Arası Bir Karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*. 14(43), s 71-106.
- Özbay G, Erman Ö, 2012. Antrenörlerin Etik Dışı Davranışlar İle İlgili Sporcu Algısı Ölçeğinin Geliştirilmesi *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, X (2) 67-75.
- Özdamar K, 1999. *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi 1*. Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Pearson JL, Cowan PA, Cowan CP ve ark. 1993. Adult attachment and adult child-order. parent relationships. *Am J Orthopsychiatry*, 4: 606-613.
- Ploknik R, 2009. Psikoloji'ye Giriş, Çeviri Geniş T, Redaksiyon Çiftçi S D, Dağ H, Kaknüs Yayınları, 228-385-393.
- Rees C, 2011. Children's attachment. *Paediatrics and Child Health*, 22. (5), 186-192.
- Rusbult CE, Martz JM, Agnew CR, 1998. The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5, 357-391. doi:10.1111/j.1475-6811.1998.tb00177.x

- Steven-Hinde J 1988. Individuals in relationships. In R.A. Hinde&J.Stevenson-Hinde(Eds),Relationships within families:Mutual influences pp.68-80. Oxford:Oxford University Pres.
- Sevim Y, 2018.<http://w3.gazi.edu.tr/~syasar/sunumlar.html> 2018-12-05
- Scharfe E, Bartholomew K, 1994. Reliability and stability of adult attachment patterns. *Pers Relatsh*; 1:23-43.
- Schermelleh E, Moosbrugger H, Müller H, 2003. "Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures", *Methods of Psychological Research Online*, Vol. 8, No.2, s.23-74.
- Schrier A M, Harlow H F, 1958. Effect of reserpine on avoidance of humans by Rhesus monkeys. *J Gen Psychol*, 59 (2): 149-55
- Shao Yu-Lin, 2002. " An exploratory Exemination of The Impact of Personal Values on Sport Consumption Preferences and Behavior: A cross cultural Study" Ohio State University, Phd Dissertation, USA. UMI
- Simpson JA, Campbell L, 2013 *The Oxford Handbook of Close Relationships*. New York, Oxford University Pres.
- Smoll FJ ve Smith RE, 1989. Leadership behaviours in sport: A theoretical model of research paradigm. *Journal of Applied Social Psychology*, 19, 1522–1551. doi:10.1111/j.1559-1816.1989.tb01462.x
- Solmus T, 2008. Bağlanma ve Askın _ki Yüzü. (1. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık. Sosyal Acar AŞ, Bodur B, 2005.Klinik Psikiyatri Bebeklik Döneminde Bağlanma Sürecine Genel Bakış, 8:88- 99
- Sroufe LA, Waters E, 1977. Attachment As An Organizational Construct. *Child Development*, 48, 1184-199
- Suhr D D, 2006. Exploratory or confirmatory factor analysis? (pp. 1-17). In. Cary: SAS Institute.
- Süt N, 2009. Geçerlilik, Güvenirlilik ve Madde (Item) Analizleri. Şenocak MŞ, ed. *Klinik Biyoistatistik*. 1. Baskı. İstanbul: Nobel Matbaacılık; s.200-205.
- Şahin N, 1994. Psikoloji araştırmalarında ölçek kullanımı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(33), 19-26.
- Şencan H, 2005. Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik, 1. Baskı Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.112.
- Tabachnick B G ve Fideli LS, 2001. *Using Multivariate Statistics (Fourth Edition)*.Boston: Ally And Bacon.
- Tavşancıl E, 2005. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi (2. bs). Ankara: Nobel Yayınları
- Tavşancıl E, 2006. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. (3. Baskı). Ankara: Nobel
- Tavşancıl, 2010. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, Ankara, Nobel Yayınları, 4.Baskı. 20 16-58.
- Troy NW, 1995.The time of this first holding of the infant and maternal self-esteem related to feelings of maternal attachment. *Women Health*, 32(3):59-72
- Turan S ve Şişman M, 2013. Eğitim yönetimi alanında üretilen bilimsel bilgi ve batılı biliş tarzının eleştirisine giriş. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 19(4), 505-514.
- Ürkmez G, 2008. Spor ve Başarı, https://www.tavsiyedyorum.com/makale_2121.htm,2017-04-14
- Waters E, Crowell J, Elliot M, Corcoran D ve Treboux D, 2002. Bowlby's Secure Base Theory And Social / Personality Psychology Of Attachment Styles: Work (s) In Progress. *Attachment And Human Development*, 4, 230-242
- Willemsen E, Marcel K, Attachment 101 for attorneys: Implications for infant placement decisions. <http://www.scu.edu/ethics/publications/other/lawreview/attachment101.html> (Accessed at 1.2.2011).

- Wheaton B, Muthen B, Alwin D F, Summers G F, 1977. Assessing reliability and stability in panel models. *Sociological Methodology*, 8, 84-136.
- Yaşlıoğlu M M, 2017. Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması, Vol/Cilt: 46, Special Issue/Özel Sayı s 74-85
- Yetim A A, 2000. Sosyoloji ve Spor. Topkar Matbaacılık, Trabzon. s 115
- Yıldız D, Uzunsakal E, 2018. Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama, *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 1, s 13-28.
- Yurdağül H, 2005. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliliği Kapsam Geçerlik indekslerinin Kullanılması, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Zimmermann P, Becker-Stoll F, 2002. Stability of attachment representations during adolescence: The influence of ego-identity status. *J Adolesc*; 25:107-124
- Zeannah CH, 1993 Subjectivity in parent-infant relationship: contributions from attachment research. *Adolescent Psychiatry*, 19:121-136

7. EKLER

EK-1. Sporcu Kişisel Bilgi Formu.

Değerli Sporcular;

Bilimsel bir araştırma için kıymetli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyup yanıtlayınız. Her bir soruyu sizin için anlam ifade eden bir antrenörünüzü düşünerek cevaplayın ve her bir sorunun sizi ne ölçüde tanımladığını 1(**Tamamen Katılıyorum**)’den 7(**Kesinlikle Katılmıyorum**)’ e kadar verilen 7 aralıklı ölçek şeklinde değerlendiriniz. Her soru için ölçekteki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Araştırmaya katkılarınız ve içten cevaplarınız için teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Özlem ZENGİN
ozengin@selcuk.edu.tr

- 1) Cinsiyetiniz **Kadın** () **Erkek** ()
- 2) Yaşınız
- 3) Yardıma ihtiyaç duyduğunuzda size ilk destek veren kişi kimdir?
Ailem () **Antrenörüm** () **Arkadaşım** () **Hiç kimse** () **Diğer** (.....)
- 4) Birisinin benimle yakından ilgilenmesinden rahatsız olurum.
Hiçbir zaman () **Nadiren** () **Bazen** () **Çoğu zaman** () **Neredeyse her zaman** ()
- 5) İlgilendiğim spor
Takım sporu () **Bireysel spor** ()
- 6) İlgilendiğiniz spor branşı
- 7) Hangi kategoride sporcusunuz?
Okul Takımı () **Kulüp** ()
- 8) Hangi düzeyde spor yapıyorsunuz?
Amatör () **Profesyonel** ()
- 9) Ne kadar süredir bu sporu yapıyorsunuz?
- 10) Soruları cevaplarken baz aldığınız antrenörünüzle kaç senedir çalışıyorsunuz?
- 11) Haftada kaç antrenman yapıyorsunuz?
- 12) Bir antrenmanda harcadığınız süre nedir?
- 13) Sporcu olarak ilgilendiğiniz branşta derecelerinizi var mı ?
Evet () **Hayır** ()
- 14) Sporcu olarak ilgilendiğiniz branşta milli misiniz ?
Evet () **Hayır** ()

Sporcu Versiyonu Maddeleri		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Tarafsızım	Biraz Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Problemlerimi veya endişelerimi antrenörümle genellikle tartışmam.	7	6	5	4	3	2	1
2	Endişelerimi gidermek için antrenörümde yardım istemem.	7	6	5	4	3	2	1
3	Kişisel sorunlarımı (meseleleri) antrenörümle tartışmaktan kaçınırım.	7	6	5	4	3	2	1
4	Çözülecek bir problemim olduğunda antrenörümde güvenmem.	7	6	5	4	3	2	1
5	İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda antrenörümde yardım istemem.	7	6	5	4	3	2	1
6	Antrenörümde tavsiye ve yardım istemem.	7	6	5	4	3	2	1
7	İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde antrenörümü aramam.	7	6	5	4	3	2	1
8	Antrenörüm beni bir sporcu olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	7	6	5	4	3	2	1
9	Sıklıkla antrenörümün benim ona değer verdiği kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
10	Antrenörümün beni bırakması veya başka bir takımde antrenörlük yapması konusunda oldukça endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
11	Antrenörümün başka bir sporcuyu tercih etmesinden endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
12	Sıklıkla antrenörümün artık benimle çalışmak istemediğinden endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
13	Bazen antrenörümün benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
14	Antrenörümün benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
15	Antrenörümün bana sadık olduğunu bilirim.	7	6	5	4	3	2	1
16	Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	7	6	5	4	3	2	1
17	Antrenörüm ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	7	6	5	4	3	2	1
18	Antrenörümün beni sevdiğini bilirim.	7	6	5	4	3	2	1
19	Antrenörümde güvenebileceğimi bilirim.	7	6	5	4	3	2	1

EK-2 Antrenör Kişisel Bilgi Formu.

Değerli Antrenör;

Bilimsel bir araştırma için kıymetli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyup yanıtlayınız. Her bir soruyu sizin için anlam ifade eden bir sporcunuzu düşünerek cevaplayın ve her bir sorunun sizi ne ölçüde tanımladığını 1(**Tamamen Katılıyorum**)’den 7(**Kesinlikle Katılmıyorum**)’ ye kadar verilen 7 aralıklı ölçek şeklinde değerlendiriniz. Her soru için ölçekteki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Araştırmaya katkılarınız ve içten cevaplarınız için teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Özlem ZENGİN
ozengin@selcuk.edu.tr

- 1) Cinsiyetiniz **Kadın** () **Erkek** ()
- 2) Yaşınız
- 3) Medeni Durumunuz **Evli** () **Bekar** ()
- 4) Yardıma ihtiyaç duyduğunuzda size ilk destek veren kişi kimdir?
Ailem () **Sporcum** () **Arkadaşım** () **Hiç kimse** () **Diğer** ()
- 5) Birisinin benimle yakından ilgilenmesinden rahatsız olurum.
Hiçbir zaman () **Nadiren** () **Bazen** () **Çoğu zaman** () **Neredeyse her zaman** ()
- 6) İlgilendiğim spor
Takım sporu () **Bireysel spor** ()
- 7) Antrenörlüğünü yaptığınız spor branşı
- 8) Hangi kategoride antrenörsünüz?
Okul Takımı () **Kulüp** ()
- 9) Hangi düzeyde antrenörlük yapıyorsunuz?
Amatör () **Profesyonel** ()
- 10) Ne kadar süredir antrenörlük yapıyorsunuz?
- 11) Soruları cevaplarken baz aldığınız sporcunuz ile kaç senedir çalışıyorsunuz?
- 12) Haftada kaç antrenman yapıyorsunuz?
- 13) Bir antrenmanda harcadığınız süre nedir?
- 14) Antrenör olarak ilgilendiğiniz branşta dereceleriniz var mı?
Evet () **Hayır** ()
- 15) İlgilendiğiniz branşta milli takım antrenörlüğü yaptınız mı?
Evet () **Hayır** ()

Antrenör Versiyonu Maddeleri		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Tarafızım	Biraz Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Problemlerimi veya endişelerimi sporcumla genellikle tartışmam.	7	6	5	4	3	2	1
2	Endişelerimi gidermek için sporcumdan yardım istemem.	7	6	5	4	3	2	1
3	Kişisel sorunlarımı (meseleleri) sporcumla tartışmaktan kaçınırım.	7	6	5	4	3	2	1
4	Çözülecek bir problemim olduğunda sporcuma güvenmem.	7	6	5	4	3	2	1
5	İçimi döküp rahatlamaya ihtiyaç duyduğumda sporcumdan yardım istemem.	7	6	5	4	3	2	1
6	Sporcumdan tavsiye ve yardım istemem.	7	6	5	4	3	2	1
7	İşler ters (kötü-yanlış) gittiğinde sporcumu aramam.	7	6	5	4	3	2	1
8	Sporcumun beni bir antrenör olarak önemsiyor mu diye sık sık merak ederim.	7	6	5	4	3	2	1
9	Sıklıkla sporcumun benim ona değer verdiğim kadar bana değer vermediğinden endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
10	Sporcumun beni bırakması veya başka bir takımda spora devam etmesi konusunda oldukça endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
11	Sporcumun başka bir antrenörü tercih etmesinden endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
12	Sporcumun artık benimle çalışmak istemediğinden sıklıkla endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
13	Bazen sporcumun benim ona bağlı olduğum kadar bana bağlı olmadığından endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
14	Sporcumun benim ona saygı duyduğum kadar bana saygı duymadığından endişelenirim.	7	6	5	4	3	2	1
15	Sporcumun bana sadık olduğunu bilirim.	7	6	5	4	3	2	1
16	Antrenör-sporcu ilişkimizin süreceği konusunda rahatım.	7	6	5	4	3	2	1
17	Sporcum ile iletişim kurmayı kolay bulurum.	7	6	5	4	3	2	1
18	Sporcumun beni sevdiğini bilirim.	7	6	5	4	3	2	1
19	Sporcumu güvenebileceğimi bilirim.	7	6	5	4	3	2	1

EK-3 Ölçek Uyarlama İzni

Postalarda arayın

215 ileti dizisinden 1.

----- Forwarded message -----
From: Louise Davis <louise.davis@umu.se>
To: "ÖZLEM ZENGİN" <ozengin@selcuk.edu.tr>
Cc: Sophia Jowett <S.Jowett@lboro.ac.uk>
Bcc:
Date: Wed, 31 May 2017 06:59:21 +0000
Subject: RE: I'm writing about Attachment Theory.
Hi Ozlem

Thank you for your email. It is very nice to hear that you are interested in our scale. I can send you a PDF copy of the questions but you can also take them straight from the paper. If you require the PDF copy let me know and I can send you a copy tomorrow as I am out of the office today

Best Wishes
Louise

From: "ÖZLEM ZENGİN" [mailto:ozengin@selcuk.edu.tr]
Sent: 30 May 2017 18:26
To: Louise Davis <louise.davis@umu.se>
Subject: I'm writing about Attachment Theory.

Dear LouiseDavis and Sophia Jowett,

This is Ozlem Zengin, a PhDcandidate at Selcuk University, Konya Turkey. The reason why I am writing toyou is to ask for permission to use the Attachment Scale you designed and usedwith your colleague Louise Davis in the article: 'Attachment Styles Within the Coach Athlete Dyad: PreliminaryIdentification and Assessment

EK-4 Etik Kurul Raporu

T.C
Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Kararı

Karar Sayısı : 28

Sayın : Hayri DEMİR

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi / KONYA

Yürütücü : Hayri DEMİR

Yrd. Araştırmacı : Özlem ZENGİN

“Antrenör-Sporcu Arasındaki İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması” isimli Doktora tez projesi öneriniz incelenmiş ve Fakültemiz Girişimsel Olmayan Etik Kurul yönergesine uygunluğuna oy birliği/ oy çokluğu ile karar verilmiştir. 13.06.2017

Prof.Dr. Mehmet KILIÇ

Başkan

Doç.Dr. Bülent FİŞEKÇİOĞLU

Üye

Doç.Dr. Sefa LÖK

Üye

Yrd. Doç.Dr. Ekrem BOYALI

Üye

1. Etik Kurul Kararları Spor Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesine göre verilmektedir.
2. Etik Kurul Kararları danışma niteliğindedir. Üyeler projeler hakkında verdikleri kararlardan dolayı idari ve cezai sorumluluk taşımaz.
3. Projenin yürütülmesi sırasında oluşacak olumsuzluklarda proje yürütücüleri sorumludur.
4. Etik Kurul Raporu verilen projelerde daha sonra proje ile ilgili bir değişiklik (araştırmacı, yöntem vb.) olması durumunda Etik Kuruldan yeniden onay alınması gerekmektedir. Aksi takdirde önceden alınmış olan rapor geçerliliğini yitirecektir

8. ÖZGEÇMİŞ

1970 yılında Konya’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Konya’da tamamladı. 5 yaşında başlamış olduğu jimnastik branşını 10 yıl faal olarak yaptı. 1991 yılında Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden Artistik cimnastik uzmanlık ve Ritmik cimnastik yardımcı uzmanlık alarak mezun oldu.

1991-1994 yılların arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda beden eğitimi öğretmeni olarak görev yaptı. 1994 yılında S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Antrenörlük Bölümü, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalında açılan Artistik cimnastik öğretim görevlisi sınavını kazanarak göreve başladı. 1999 yılında Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Ana Bilim Dalında Yüksek Lisansını tamamladı.

Halen Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümünde öğretim görevlisi olarak görevimi sürdürmekte olup, evli ve 1 kız evladı vardır.